Vlaams Parlement

stuk **2242** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 21 oktober 2013 (2013-2014)

Beleidsbrief

Leefmilieu en Natuur

Beleidsprioriteiten 2013-2014

ingediend door mevrouw Joke Schauvliege,
Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

verzendcode: REG

1 Lijst met afkortingen ... 3
2 Managementsamenvatting ... 4
3 Inleiding ... 5
4 Beleidsvisie ... 6
4.1 Klimaat ... 6
4.2 Lucht ... 6
4.3 Water ... 9
4.4 Bodem ... 10
4.5 Biodiversiteit ... 11
4.6 Lokale leefkwaliteit - hinder ... 13
4.7 Milieuverantwoorde productie en consumptie ... 13
4.8 Slagkrachtige overheid ... 15
4.9 Milieugedrag en -besef ... 15
5 Themabeleid ... 16
5.1 Klimaatbeleid ... 16
5.2 Luchtbeleid ... 18
5.3 Integraal waterbeleid ... 20
5.4 Afvalstoffen- en materialenbeleid ... 27
5.5 Beleid bodem ... 31
5.5.1 Bodemverontreiniging ... 31
5.5.2 Bodemaantasting ... 35
5.5.3 Natuurlijke rijkdommen ... 37
5.6 Biodiversiteitsbeleid ... 37
5.7 Beleid lokale leefkwaliteit ... 47
5.7.1 Hinder ... 47
5.7.2 Milieu en Gezondheid ... 48
5.7.3 Groen stedengewest ... 49
5.8 Mestbeleid ... 49
5.9 Beleid open Ruimte ... 51
6 Slagkrachtige overheid ... 55
6.1 Slagkrachtige werking van het overheidsapparaat ... 55
6.2 Beleidsvoorbereiding en –evaluatie ... 56
6.3 Beleidsonderbouwing ... 57
6.4 Beleidsuitvoering ... 58
6.4.1 Milieuhandhaving, Milieuschade- en Crisisbeheer ... 58
6.4.2 Milieuvergunningen ... 59
6.4.3 Erkenningen ... 59
6.4.4 Optimalisering milieuregelgeving en –procedures ... 60
6.4.5 Open en innovatieve overheid ... 61
6.5 Efficiënte overheid ... 63
6.6 Partnerschappen doelmatiger maken ... 64
6.7 Het Vlaams beleid staat open tegenover de wereld ... 66
7 Bijlage 1: Regelgevingsagenda ... 69
8 Bijlage 2: Resoluties van het Vlaams Parlement ... 84
9 Bijlage 2: Arresten ... 86
10 Bijlage 3: Rekenhof ... 87

1 Lijst met afkortingen

ANB: Agentschap voor Natuur en Bos
BKG: broeikasgas
EBO: energiebeleidsovereenkomst
ELFM: Enhanced Landfill Mining
ETS: Emission Trading Scheme (Europees emissiehandelssysteem)
IHD: instandhoudingsdoelstellingen
INBO: Instituut voor Natuur en Bosonderzoek
LEZ: Low Emission Zone – Lage Emissie Zone
LNE: Leefmilieu, Natuur en Energie
MAP: Mestactieplan
MER: milieueffectrapportage
Minaraad: Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
MIRA: milieurapport Vlaanderen
NARA: natuurrapport Vlaanderen
NEC: National Emission Ceilings - EU-richtlijn over nationale emissiemaxima, met als doel de luchtemissies van verzurende, eutrofiërende en ozonvormende stoffen te beperken
NH_3: ammoniak
NO_x: stikstofoxiden
NTMB: natuurtechnische milieubouw
OVAM: Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PAK: polyaromatische koolwaterstoffen
PM10 en PM2,5: fijn stof en zeer fijn stof
RSV: Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
SEVESO-bedrijven: bedrijven die vallen onder de Richtlijn 96/82/EG betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken
SLO: schriftelijk leefomgevingsonderzoek
SO_2: zwaveldioxide
TWOL: Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek inzake Leefmilieu
VEN: Vlaams ecologisch netwerk
VLAREMA: Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen
VLAREM: Vlaams reglement betreffende de milieuvergunningen
VLM: Vlaamse Landmaatschappij
VMM: Vlaamse Milieumaatschappij
VRIND: Vlaamse regionale indicatoren

2 Managementsamenvatting

In deze beleidsbrief wordt omschreven hoe de operationele doelstellingen uit de beleidsnota in het volgende werkjaar verder zullen worden gerealiseerd. Er wordt ook een link gelegd met de bijhorende ViA-projecten en de projecten uit het MINA-plan 4 die hierbij aansluiten.

Op 28 juni 2013 werd het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 goedgekeurd, bestaande uit twee onderling goed afgestemde luiken: het Vlaams Mitigatieplan en het Vlaams Adaptatieplan. Bijkomende maatregelen zullen ingevoerd worden.

De uitwerking van een kader voor de invoering van LEZ verder voorbereid.

Na de wijziging van het decreet Integraal Waterbeleid worden de aangepaste bekkenstructuren tegen eind 2013 opgericht, ondersteund door de wijziging van het Organisatiebesluit. De tweede Waterbeleidsnota zal aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring worden voorgelegd.

Op basis van de uitgevoerde studies wordt een voorstel voor aanpassing van het economisch instrumentarium uitgewerkt om de overgang naar het duurzaam materialenbeleid te ondersteunen. De materialenscan wordt op brede schaal ingevoerd. De mogelijke instrumenten voor de invulling van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid worden concreet uitgewerkt.

Het wettelijke kader voor de oprichting van het Stookolietankfonds wordt vastgelegd, zodat het fonds begin 2015 in werking kan treden. De cofinancieringsregeling voor bodemsanering treedt in werking. In samenwerking met AGIOn wordt het gesubsidieerd onderwijs financieel ondersteund bij bodemonderzoeken en bodemsaneringswerken.

Het Oppervlaktedelfstoffendecreet zal aangepast worden overeenkomstig de resolutie van het Vlaams Parlement. Het tweede Algemeen Oppervlaktedelfstoffenplan zal ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden.

De instandhoudingsdoelstellingen worden definitief goedgekeurd. De implementatie van de IHD wordt gestart. Een nieuw concept voor geïntegreerde beheerplanning voor natuur-, bos- en parkgebieden wordt ingevoerd. De jachtwetgeving wordt verder geactualiseerd. De inhaalbeweging voor de erkenning van natuurreservaten wordt verder gezet.

De voorbereidingen worden getroffen voor de opmaak van een nieuw Actieprogramma 2015-2018 (MAP V).

Het Landinrichtingsdecreet zal ingediend worden in het Vlaams Parlement. In 2014 zullen de nieuwe instrumenten geoperationaliseerd worden.

Het Omgevingsvergunningendecreet zal ingediend worden in het Vlaams Parlement. De milieueffect- en veiligheidsrapportage worden hierin geïntegreerd. De uitvoeringsbesluiten worden uitgewerkt. De betrokken vergunning- en adviesverlenende overheden zullen ondersteund worden voor de uitvoering van hun nieuwe taken in dit kader.

3 Inleiding

De beleidsbrief is opgebouwd als een systematische opvolging van de operationele doelstellingen uit de beleidsnota. Ook de nummering daaruit werd overgenomen. Telkens wordt ook -in afzonderlijke kaders- de link gelegd met de bijhorende ViA-projecten en de projecten uit het MINA-plan 4, die daarop aansluiten.

Het geheel wordt voorafgegaan door een hoofdstuk Beleidsvisie dat zich concentreert op de beleidseffecten. Waar mogelijk wordt informatie gegeven over trends en doelbereik van een aantal doelstellingen uit de beleidsnota en de detaillering ervan in het Milieubeleidsplan 2011-2015. Een overzicht hiervan is ook terug te vinden in het Milieujaarprogramma 2014 dat deel uitmaakt van de begroting.

4 Beleidsvisie

In dit onderdeel wordt nader ingegaan op de kwantitatieve doelstellingen. Aan de hand van een selectie van indicatoren wordt de huidige stand van zaken gegeven (zie 'status' in tabel). Waar mogelijk wordt in de tekst ook de mate van doelbereik ten aanzien van de doelstellingen uit het lopende MINA-plan 4 aangegeven. De overige strategische doelstellingen worden opgevolgd via de voortgang bij de bijhorende operationele doelstellingen. Het geheel wordt per thema geclusterd rond een aantal beleidseffecten. Telkens wordt verwezen naar het bijhorende onderdeel uit de beleidsvisie of de strategische doelstelling uit de beleidsnota. Waar van toepassing wordt ook de relatie gelegd met het PACT 2020.

Voor de indicatoren, waarvoor een langere tijdsreeks (minstens vier jaar) beschikbaar is, werd een trend bepaald. De berekende trend wordt als onbeduidend beschouwd indien hij begrepen is tussen -1% en +1% op jaarbasis (code +/-). Zowel de positieve trend als de negatieve trend wordt onderverdeeld in twee klassen (++: gunstig tot zeer gunstig, +: voorzichtig positief, --: negatief tot zeer negatief, -: licht negatief). De trend is onafhankelijk van het doelbereik. Een gunstige trend garandeert dus niet noodzakelijk een hoog doelbereik en omgekeerd.

Het doelbereik werd bepaald op basis van het laatst beschikbare cijfer in de tijdsreeks. Waar er een kwantitatief doel voorhanden is (meestal een MINA-plan 4 doelstelling) en een cijfer beschikbaar is dat binnen de planperiode (2011-2015) valt, werd het doelbereik procentueel weergegeven.

4.1 Klimaat

Beleidseffect: Reductie emissie broeikasgassen

Beleidsvisie: Een klimaatpositieve samenleving
SD 1: We dringen de broeikasgasuitstoot terug

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Totale emissie broeikasgassen	-5,2% in 2008-2012 t.o.v. 1990	-6,3% in 2008-2011 Trend: +/-	Ja voor periode 2008-2011
2	Emissie broeikasgassen niet-ETS sectoren (**PACT 2020**)	Nog niet bepaald	42.825 kton in 2011 Trend: +/-	

1. Om aan de Kyotodoelstelling te voldoen, verbond Vlaanderen zich tot een vermindering van de broeikasgassen (ETS + niet-ETS) met gemiddeld 5,2% in de periode 2008-2012 ten opzichte van 1990. In de periode 2008-2011 lag de totale broeikasgasuitstoot gemiddeld 6,3% lager dan in 1990. De eindafrekening voor de Kyotoperiode 2008-2012 zal afhangen van de broeikasgasuitstoot in 2012.
2. De emissiereductiedoelstelling die Europa aan de lidstaten oplegt tegen 2020 heeft enkel betrekking op het niet-ETS gedeelte (met name de niet-ETS industrie, transport, gebouwen en landbouw) van de totale broeikasgasemissies. De Belgische reductiedoelstelling van -15% in 2020 t.o.v. 2005 moet in overleg met de federale overheid en de andere gewesten nog vertaald worden naar een Vlaamse doelstelling.

4.2 Lucht

Beleidseffect: Gezondheidsimpact t.g.v. luchtverontreiniging verminderen

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% Vlaamse bevolking meer dan 35 dagen blootgesteld aan daggemiddelde PM_{10}-concentratie van meer dan 50 µg/m³	0% in 2015	1% in 2012 Trend: ++	94% in 2012
2	% Vlaamse bevolking blootgesteld aan overschrijding van de jaargemiddelde $PM_{2,5}$-concentratie van 25 µg/m³	0% in 2015	0% in 2012 Trend: +/-	100% in 2012
3	% Vlaamse bevolking blootgesteld aan overschrijding van de jaargemiddelde NO_2-concentratie van 40 µg/m³	0% in 2015	1,9% in 2012 Trend: ++	22% in 2012

4	% Vlaamse bevolking blootgesteld aan meer dan 25 dagen met overschrijding van de EU-streefwaarde voor ozon (8-uursgemiddelde concentratie groter dan 120 µg/m³) – gemiddeld over drie jaar	0% in 2015	0% in 2012 Trend: +/-	100% in 2012

1. Sinds 1997 vertoont het percentage Vlamingen blootgesteld aan overschrijdingen van de Europese dagnorm voor fijn stof een dalende trend. In de periode 2008-2010 nam dit aandeel af tot onder 10%. In 2012 werd 1% van de Vlamingen blootgesteld aan teveel overschrijdingen van de dagnorm voor fijn stof.
2. Sinds 2008 werd geen enkele Vlaming meer blootgesteld aan een overschrijding van de jaargemiddelde $PM_{2,5}$-concentratie van 25 µg/m³.
3. Het percentage van de Vlaamse bevolking blootgesteld aan een jaargemiddelde NO_2-concentratie boven de Europese grenswaarde van 40 µg/m³ vertoont een dalende trend en is afgenomen tot 1,9% in 2012. Alleen de bevolking in stedelijke of verkeersintensieve regio's wordt nog blootgesteld aan overschrijdingen van deze grenswaarde.
4. Volgens modelberekeningen werd in de periode 2007-2012 geen enkele Vlaming meer dan 25 dagen blootgesteld aan overschrijdingen van de Europese streefwaarde.

Beleidseffect: Impact op natuur t.g.v. luchtverontreiniging verminderen

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Areaal natuur met overschrijding kritische lasten verzuring	Max. 20 % in 2015	32% in 2009* Trend: ++	Neen in 2009
2	Areaal natuur met overschrijding kritische lasten vermesting	Max. 65% in 2015	74% in 2009* Trend: +	Neen in 2009

*Voor actualisatie van deze cijfers zijn we afhankelijk van meetgegevens van andere lidstaten. Deze zijn vooralsnog niet beschikbaar.

1. De oppervlakte bos, heide en grasland met overschrijding van de kritische last voor verzurende depositie nam sterk af tussen 1990 (92%) en 2009 (32%).
2. De oppervlakte bos, heide en grasland met overschrijding van de kritische last voor vermestende depositie nam in de periode 1990-2009 af van 93% tot 74%. Het areaal met overschrijding is afgenomen voor grasland en heide.

Beleidseffect: Betere luchtkwaliteit

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing
SD 9: Vlaanderen voldoet aan zijn Europese verplichtingen inzake luchtkwaliteit

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Jaargemiddelde concentratie PM_{10} in de omgevingslucht (ruimtelijk gemiddelde) (**PACT 2020**)	-25% in 2020 t.o.v. 2007	22 µg/m³ in 2012 Trend: +	87% in 2012
2	Jaargemiddelde concentratie $PM_{2,5}$ in de omgevingslucht	Maximum 25 µg/m³ in 2015	In 2012 maximum van 20,1 µg/m³ Trend: ++	>100% in 2012
3	Jaargemiddelde concentratie NO_2 in de omgevingslucht	Maximum 40 µg/ m³ in 2015	In 2012 maximum van 43 µg/m³ Trend: +/-	33% in 2012
4	Aantal dagen waarop het hoogste 8-uurgemiddelde per dag de streefwaarde van 120 µg/m³ O_3 (NET60ppb-max8u) overschrijdt (driejaarsgemiddelde waarde)	Maximaal 25 in 2015	18 in 2012 Trend: ++	>100% in 2012
5	Aantal overschrijdingen (meetposten in overschrijdingszones met bevolkingsimpact) van de	0 in 2015	7 in 2012	13% in 2012

	jaargemiddelde norm van As, Cd, Ni en Pb in de PM10-fractie, uitgemiddeld over een kalenderjaar (As: 6 ng/m³; Cd: 5 ng/m³; Pb: 500 ng/m³; Ni: 20 ng/m³)		Trend: +/-	

1. De ruimtelijk jaargemiddelde PM10-concentratie vertoont een dalende trend, van gemiddeld 28 µg/m³ in 2007 tot 22 µg/m³ in 2012 of met 22% in 2012 t.o.v. 2007.
2. De jaargemiddelde $PM_{2,5}$-concentratie vertoont een dalende trend. In 2012 lag op alle meetplaatsen de $PM_{2,5}$-concentratie onder 25 µg/m³. Een bijkomende Europese grenswaarde van 20 µg/m³ (als driejaargemiddelde voor de periode 2013-2015) op stedelijk achtergrondniveau moet eveneens worden gehaald in 2015. Voor het jaar 2012 bedraagt deze concentratie (het driejaarsgemiddelde voor de periode 2010-2012) 19 µg/m³.
3. Zowel het ruimtelijk gemiddelde als de maximale geïnterpoleerde waarden van NO_2-concentraties kennen sinds 2005 een licht dalend verloop. In 2012 werd met een maximum van 43 µg/m³ de grenswaarde (40 µg/m³) nog steeds overschreden. Deze waarde is de hoogste (geïnterpoleerde) waarde die in Vlaanderen voorkomt als ruimtelijk gemiddelde voor een oppervlakte van 4 km op 4 km en is dus relevant voor blootstelling in die zone.
4. In de periode 2005-2009 kenden we een sterke daling van de driejaarsgemiddelde waarde van het aantal dagen met overschrijding van de ozon-streefwaarde. In 2010 en 2011 zette deze daling zich niet door maar in 2012 kennen we terug een afname. Het driejaarsgemiddelde blijft al die tijd onder het vooropgestelde maximum van 25 dagen.
5. De concentratie van de zware metalen arseen, cadmium, nikkel en lood in de omgevingslucht wordt gemeten in diverse meetstations die zich hoofdzakelijk bevinden in hotspotregio's (industriële omgeving). Er komen nog steeds overschrijdingen voor van de jaargemiddelde concentratie zware metalen in de fijnstoffractie van de lucht. In 2012 waren er vier overschrijdingen van de streefwaarde voor arseen en drie van de streefwaarden voor cadmium. Er kwamen geen overschrijdingen voor lood en nikkel voor.

Beleidseffect: Reductie emissies naar lucht

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing
SD 10: De (lokale) emissies van dioxines, zware metalen en PAK's nemen af

	Indicatoren		Doel	Status en trend *	Doelbereik
1	Emissie NO_x	Transport	Max. 52,3 kton (-34% t.o.v. 2007) in 2015	75,2 kton in 2011 Trend: +/-	23% in 2011
		Stationaire bronnen	Max. 58,1 kton (-17% t.o.v. 2007) in 2015	45,4 kton in 2011 Trend: ++	>100% in 2011
2	Emissie NMVOS	Transport	Max. 3,9 kton (-57% t.o.v. 2007) in 2015	6,6 kton in 2011 Trend: ++	60% in 2011
		Stationaire bronnen	Max. 64 kton (-7% t.o.v. 2007) in 2015	50,6 kton in 2011 Trend: ++	>100% in 2011
3	Emissie $PM_{2,5}$	Transport	Max. 2,3 kton (-33% t.o.v. 2007) in 2015	3,3 kton in 2011 Trend: +	37% in 2011
		Stationaire bronnen	Max. 6,0 kton (-10% t.o.v. 2007) in 2015	5,9 kton in 2011 Trend: +	>100% in 2011
4	Emissie SO_2		Max. 49,4 kton (-43% t.o.v. 2007) in 2015	38,1 kton in 2011 Trend: ++	>100% in 2011
5	Emissie NH_3		Max. 45 kton	42,6 kton in	>100% in

		in 2015	2011 Trend: +/-	2011
6	Emissie dioxines	Geen kwantitatief doel gesteld	44,2 g TEQ in 2011 Trend: +/-	
7	Emissie PAK	Geen kwantitatief doel gesteld	200,1 ton in 2011 Trend: +/-	
8	Emissie zware metalen	Geen kwantitatief doel gesteld	Zie tekst	

** De MINA-plan 4 doelstellingen voor 2015 zijn gebaseerd op prognosecijfers uit MIRA-S dat een specifieke methode hanteert voor haar berekeningen. De beschikbare emissiecijfers van de voorgaande jaren zijn in dit kader aan deze berekeningsmethode aangepast zodat nu een vergelijking mogelijk wordt tussen de emissiecijfers van het jaar 2011 en de MINA-plan 4-doelstellingen voor het jaar 2015. In de toekomst zullen berekeningsmethoden verder worden afgestemd op berekeningsmethoden die worden gebruikt voor rapportering in internationale context.*

1. De NO_x-emissies vertonen een dalende trend, die weliswaar minder uitgesproken is en lijkt te stagneren voor de transport-gerelateerde emissies (-8% in 2011 t.o.v. 2007). De stationaire emissies kenden dan weer een forse afname (-28% in 2011 t.o.v. 2007) waarmee het vooropgestelde doel reeds werd bereikt.
2. De NMVOS-emissies vertonen een dalende trend. Sinds 2007 zijn de stationaire emissies met 26% gedaald en de transport-gerelateerde emissies met 38%. Voor de stationaire emissies werd het doel reeds bereikt.
3. Zowel stationaire als niet-stationaire $PM_{2,5}$-emissies zijn afgenomen t.o.v. 2007 en liggen in 2011 respectievelijk 12% en 15% lager. Het vooropgestelde doel werd bereikt.
4. In 2011 bedroeg de SO_2-emissie 38,1 kton en lag hiermee 56% lager dan in 2007. Vooral sinds 2005 werd een aanzienlijke emissiereductie gerealiseerd.
5. De ammoniakemissie bedroeg 42,6 kton in 2011. Het vooropgestelde doel werd bereikt.
6. De dioxine-emissie schommelt sinds 2002 rond 43 g TEQ/jaar. In 2011 is 68% van de emissie afkomstig van huishoudens (gebouwenverwarming en open vuren).
7. De emissie van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) bedroeg 200 ton in 2011, een daling met ca. 9% t.o.v. 2010. De emissie lag in 2007 wel nog steeds ca. 7% hoger dan in 2000.
8. De emissies van de meeste zware metalen zijn tussen 2000 en 2011 fors gedaald: cadmium (-19%), zink (-37%) en nikkel (-79%). Voor koper is de afname minder groot (-4,5%).

4.3 Water

Beleidseffect: Goede toestand watersystemen

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing
SD 18: De goede ecologische toestand van oppervlaktewater en de goede toestand van het grondwater worden bereikt binnen de voorziene termijnen

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% oppervlaktewaterlichamen dat voldoet aan de norm voor opgeloste zuurstof	79% in 2015	75% in 2012 Trend: +/-	Te evalueren na 2015
2	% oppervlaktewaterlichamen dat voldoet aan de norm voor stikstof	27% in 2015	24% in 2012 Trend: +/-	Te evalueren na 2015
3	% meetplaatsen van het MAP-meetnet oppervlaktewater met overschrijding van de nitraatnorm van 50 mg/l	Maximaal 16% in 2014	26% in 2012 Trend: ++	Te evalueren na 2014
4	% grondwaterlichamen met een goede chemische toestand	Toename in de periode 2010-2015	26% in goede toestand	Te evalueren na 2015
5	% grondwaterlichamen met een goede kwantitatieve toestand	Toename in de periode	67% in goede toestand	Te evalueren na 2015

		2010-2015		

1. In 2012 scoorde 75% van de oppervlaktewaterlichamen 'goed' tot 'zeer goed' voor de parameter zuurstof.
2. In 2012 scoorde 24% van de oppervlaktewaterlichamen 'goed' tot 'zeer goed' voor de parameter stikstof.
3. In de winter van 2012-2013 overschreed 26% van de meetpunten in landbouwgebied de nitraatnorm van 50 mg nitraat per liter. Dat is een verbetering ten opzichte van 2011-2012 (28%).
4. 26% van de grondwaterlichamen heeft een ‘goede’ chemische toestand.
5. 67% van de grondwaterlichamen bevindt zich in ‘goede’ kwantitatieve toestand.

Beleidseffect: Reductie emissies naar het water

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Emissie van Cd, Hg en Pb	Afname in de periode 2010-2015	Zie tekst	Te evalueren na 2015
2	Druk door pesticiden (Seq-indicator)	Afname in de periode 2010-2015	Zie tekst	Te evalueren na 2015

1. De totale netto emissie in 2010 van cadmium bedroeg 943 kg, 1.260 kg voor kwik en 38.700 kg voor lood.
2. De indicator is een maat voor de risico’s voor het waterleven verbonden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. In 2010 lag de indicatorwaarde ruim 50% lager dan in 2000.

Beleidseffect: Verdere stappen inzake remediëring zetten

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing
SD 18: De goede ecologische toestand van oppervlaktewater en de goede toestand van het grondwater worden bereikt binnen de voorziene termijnen

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Aansluitingsgraad (op RWZI)	86% in 2015	81% in 2012	Te evalueren na 2015

1. De aansluitingsgraad (verhouding van het aantal huidig op een RWZI aangesloten inwoners t.o.v. het maximaal op RWZI aan te sluiten inwoners) bedroeg eind 2012 81%. De huidige zuiveringsgraad (verhouding van het totaal aantal op een RWZI aangesloten inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners) is toegenomen tot 79% eind 2012.

4.4 Bodem

Beleidseffect: Bodemaantasting herstellen/voorkomen

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing
SD 33: Maximaal voorkomen en beperken van bodemverontreiniging
SD 46: Vlaanderen moet in 2020 op vlak van bodembescherming even goed scoren als andere economische topregio’s

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% gronden met potentieel bodembedreigende inrichtingen of activiteiten waarvan de sanering minstens is gestart	100% (2036) 40 % (2015)	36 % in 2012 Trend: ++	90% in 2012

	(d.w.z. een bodemsaneringsproject is conform verklaard) (**PACT 2020**)			
2	Erosiebeleidsindicator voor de uitvoering van erosiebestrijdingsmaatregelen	14 % in 2014	12,4% in 2012 Trend: ++	89% in 2012
3	% erosiegevoelige landbouwgronden met een permanente bedekking of natuurlijke vegetatie	50 % in 2015	49% in 2012 Trend: +	98% in 2012 Te evalueren na 2015
4	Hoeveelheid fosfaat uit dierlijk mest op landbouwgrond opgebracht	Max. 40 miljoen kg P_2O_5 in 2015	41,9 miljoen kg in 2011 Trend: +	61% in 2011
5	Gewogen gemiddeld nitraatresidu	Max. 70 kg N/ha in 2015	47 kg N/ha in 2012. Trend: ++	>100% in 2012

1. Eind 2012 was voor 4.242 (of 36%) gronden met historische bodemverontreiniging de sanering minstens gestart.
2. De erosiebeleidsindicator, die het effect van zowel kleinschalige erosiebestrijdingswerken als het instrument beheersovereenkomsten erosiebestrijding meet, stond eind 2012 op 12,4%. Dit geeft aan dat 12,4% van de belangrijkste erosieproblemen in Vlaanderen opgelost werden.
3. Gebaseerd op de landbouwpercelenkaarten had in 2012 ca. 49% van de meest erosiegevoelige percelen een permanente bodembedekking.
4. Sinds 1997 is de hoeveelheid opgebrachte kg P_2O_5 uit dierlijke mest duidelijk gedaald, tot 41,9 miljoen kg P_2O_5 in 2011.
5. Het gemiddeld nitraatresidu is sterk afgenomen van 112 kg N/ha in 2004 tot 47 kg N/ha in 2012.

4.5 Biodiversiteit

Beleidseffect: Behoud, herstel en versterking van de biologische diversiteit

Beleidsvisie: Bewaren van de biodiversiteit en de integriteit van ecosystemen
SD 54: Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan. We werken ambitieus aan het behoud, het herstel en de versterking van de biologische diversiteit. Via een gericht beleid moeten alle Vlamingen in hun directe omgeving beschikken over een basisnatuurkwaliteit.

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Algemene broedvogelindex (**PACT 2020**)	+10% in 2015 t.o.v. 2007-2008	Zie tekst	Zie tekst
2	Vlinderindex (**PACT 2020**)	+10% in 2015 t.o.v. 2004	-4% in 2011 Trend: +/-	0% in 2011
3	Overwinterende watervogelindex (**PACT 2020**)	+10% in 2015 t.o.v. 2005-2006	Zie tekst	Zie tekst
4	Aantal aanwijzingsbesluiten en S-IHD-rapporten definitief goedgekeurd	100%	Zie tekst	Zie tekst
5	Aantal nieuwe soortenbeschermingsplannen/-programma's	+10 in 2015	+0 in 2012	0% in 2012
6	Evolutie van de oppervlakte onder effectief natuurbeheer (**PACT 2020**)	70.000 ha in 2015	67.451 ha in 2012 Trend: ++	96% in 2012
7	Totale oppervlakte VEN afgebakend	125.000 ha in 2015	89.719 ha in 2012 Trend: +/-	72% in 2012
8	Boswijzer	Toename (2020) t.o.v.	185.686 ha (meting	Te evalueren in 2020

		nulmeting	2012) Trend: +	
9	Aantal gesaneerde vismigratieknelpunten van eerste prioriteit (volgens strategische prioriteitenkaart)	90% in 2015	31% in 2012	34% in 2012
	Aantal gesaneerde vismigratieknelpunten van tweede prioriteit (volgens strategische prioriteitenkaart)	50% in 2015	16% in 2012	32% in 2012

1. De toestand van de broedvogels van bosgebieden ging er in de periode 1990-2010 steeds op vooruit; het doelbereik bedraagt 98% in 2010-2012. De populatie 'andere' broedvogels uit verschillende leefgebieden nam sterk toe in de periode 2007-2010; het vooropgestelde doel werd bereikt. Tellingen uit de periode 2010-2012 van de populatie broedvogels in landbouwgebieden geven een verdere daling, zij het minder uitgesproken, aan.
2. De indicatorwaarde van de Vlinderindex daalt gedurende de eerste 10 jaar van de monitoring (1992-2002), maar herstelt zich in de daaropvolgende jaren. Voor 2011 wordt echter opnieuw een daling genoteerd tot onder de referentiewaarde van 2004.
3. De aantallen overwinterende watervogels zijn tussen 1992 (tellingen winter 1991-1992) en 2003 vervijfvoudigd. Deze toename zet zich niet meer door na 2003. De trend van de verschillende soorten tijdens de laatste vijf winters varieert van stabiel (vb. kleine rietgans en krakeend) tot aanzienlijke afname (vb. wintertaling en tafeleend).
4. Na advies door de adviesraden, werden alle 36 IHD-rapporten en aanwijzingsbesluiten op 19 juli 2013 voor de tweede maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Een definitieve goedkeuring van het hele pakket is voorzien in het najaar van 2013.
5. In 2012 werden geen nieuwe soortenbeschermingsplannen toegevoegd aan de 18 bestaande plannen.
6. De totale oppervlakte onder effectief natuurbeheer bedroeg eind 2012 67.451 ha, een toename met ruim 4.000 ha ten opzichte van 2011.
7. De totale oppervlakte VEN is sinds 2003 langzaam toegenomen en bedraagt 89.719 ha eind 2012.
8. Voor de bosoppervlakte in Vlaanderen wordt de indicator Boswijzer opgevolgd. De nulmeting van 2010 geeft een bosoppervlakte van 177.424 ha aan.
9. Begin 2013 werden 45 knelpunten van eerste prioriteit geregistreerd inzake vismigratieknelpunten, hiervan zijn er ondertussen 14 of 31% opgelost. Van de 682 geregistreerde knelpunten van tweede prioriteit zijn er begin 2013 109 of 16% opgelost. Deze cijfers houden rekening met de nieuwe prioriteitenkaart opgemaakt in uitvoering van de Benelux-beschikking M(2009)1. De gegevens zijn gebaseerd op de uitgevoerde inventarisaties. Deze waren nog niet volledig dekkend voor de nieuwe prioriteitenkaart.

Beleidseffect: Aanbod en toegankelijkheid van natuur en groen verhogen

SD 62: Rekening houdend met de ecologische draagkracht, worden vanuit het natuur-, bos- en groenbeleid bijkomende inspanningen geleverd om de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden, bossen en parken verder aan te pakken.

SD 65: In het kader van het streven naar sociaal warme steden, maakt Vlaanderen verder werk van de beschikbaarheid van nabije natuur-, bos- of groenwaarden voor elke stadsbewoner.

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Oppervlakte aandeel toegankelijke natuur- en bosgebieden met toegankelijkheidsregeling	60% in 2015	4,7% in 2013 Trend:++	8% in 2013
2	Oppervlakte speelzones in bossen en natuurreservaten	+ 45% (+1.000 ha) t.o.v. 2009	+ 113 ha in 2012 Trend: +	11% in 2012
3	Aandeel stedelijke of kleinstedelijke gebieden met een stadsbos of stadsbosproject (**PACT 2020**)	40%	62% in 2013 Trend: ++	>100% in 2013

1. In mei 2013 beschikte Vlaanderen over 76 toegankelijkheidsregelingen, goed voor 9.371 ha natuur- en bosgebied. Daarmee heeft momenteel 4,7% van de bossen en natuurreservaten een toegankelijkheidsregeling 'nieuwe stijl'.

2. Het areaal speelzones in bossen en natuurgebieden bedroeg 2.475 ha op 1 april 2012. Dit is een toename met 113 ha t.o.v. 2009 (exclusief de speelbossen die in de zomer tijdelijk opengesteld worden).

3. In mei 2013 waren er 35 stadsbosprojecten gestart binnen 56 (klein)stedelijke gebieden. Dit komt neer op een aandeel van 62%. Als maat voor een gestart stadsbos wordt genomen: er is een visie ontwikkeld en de uitvoering werd gestart in overleg met de partners uit het betrokken (klein)stedelijk gebied.

4.6 Lokale leefkwaliteit - hinder

Beleidseffect: Minder hinder

Beleidsvisie: een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving en een afgewogen risicobeheersing
SD 69: Tegen 2020 verminderen we het aantal ernstig gehinderden door verkeerlawaai met 15%

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Aantal Vlamingen ernstig gehinderd door verkeerslawaai	-15% in 2020 t.o.v. 2010	9,7% in 2013	Te evalueren na actualisatie tijdsreeks
2	Aantal Vlamingen gehinderd door geur	Max. 12% in 2015	13% in 2012	Te evalueren na 2015
	Aantal Vlamingen ernstig gehinderd door geur	Max. 4,5% in 2015	4% in 2012	Ja

1. Uit het schriftelijk leefomgevingsonderzoek (SLO) blijkt dat in 2012 10% van de Vlamingen ernstig tot extreem gehinderd zijn door verkeerslawaai. Bij de nulmeting in 2000 was dit aandeel 15%. In uitvoering van de Europese richtlijn Omgevingslawaai worden geluidskaarten opgemaakt van de belangrijkste bronnen (wegverkeer, spoorverkeer, luchthavens). Deze kaarten bieden een nulmeting van het aantal potentieel door geluid gehinderde burgers.

2. Het aandeel geurgehinderde burgers bedroeg 13% in 2012 (SLO-3); in 2007 was dit nog ruim 15%. In 2012 gaf 4% van de Vlamingen aan ernstig tot extreem gehinderd te zijn door geur, wat eveneens een afname is t.o.v. 2007 (5,5%).

4.7 Milieuverantwoorde productie en consumptie

Beleidseffect: Toename van de eco-efficiëntie

Beleidsvisie: Een groenere economie

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Primaire bedrijfsafvalstoffen (exclusief bouw- en sloopafval, slib en grond) versus bruto toegevoegde waarde van de betreffende industriële sectoren (**PACT 2020**)	Verdere ontkoppeling in de periode 2010-2015	Relatieve ontkoppeling in 2004-2010 Trend: +	Te evalueren in 2014 (o.b.v. cijfers 2012)
2	Gemiddelde ecoscore Vlaams personenwagenpark (**PACT 2020**)	61 in 2015	54,9 in 2012 Trend: +	90% in 2012

1. De hoeveelheid primair afval van de industrie (inclusief energiesector, exclusief bouw- en sloopafval, slib en verontreinigde grond) daalde over de periode 2004-2010 sterker dan de bruto toegevoegde waarde van de betreffende sectoren en is dus losgekoppeld van de economische groei.

2. Volgens de nieuwe berekeningsmethode van de ecoscore nam de gemiddelde ecoscore van het Vlaamse wagenpark (personenwagens) toe van 50,2 in 2008 tot 54,9 in 2012.

Beleidseffect: Meer milieuverantwoord grondstoffen- en materialengebruik

Beleidsvisie: Een groene economie
SD 25: Doorgroeien van afval- naar duurzaam materialenbeheer is de basis voor een groene economie

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik

1	Aandeel afval dat als secundair materiaal wordt ingezet (**PACT 2020**)	Toename in de periode 2010-2015	Zie tekst	Nog geen cijfers beschikbaar
2	Aandeel ingezette alternatieven oppervlaktedelfstoffen	Toename in de periode 2010-2015	54% in 2011 Trend: +	Ja in 2011
3	Leidingwatergebruik	Geen toename in de periode 2010-2015	357 miljoen m³ in 2010 Trend: +/-	Te evalueren na 2012 (o.b.v. cijfers 2011)

1. Deze indicator kan nog niet worden ingevuld. Wel kan worden aangegeven dat in 2010 68% van het primair bedrijfsafval een nieuw leven kreeg na twee verwerkingsstappen; in 2011 ging 71% van het huishoudelijk afval naar een of andere vorm van materiaalrecuperatie.
2. In totaal werd in Vlaanderen in 2011 ca. 74 miljoen ton primaire delfstoffen en alternatieve grondstoffen ingezet. Hiervan zijn 46% primaire delfstoffen en 54% alternatieve grondstoffen (waarvan 16% gerecycleerde granulaten uit bouw- en sloopafval en 38% overige alternatieven). In 2010 bedroeg het aandeel alternatieven 51%.
3. Het leidingwatergebruik bedroeg in 2010 357 miljoen m^3. Sinds 2008 daalt het lichtjes na geschommeld te hebben rond 370 miljoen m³.

Beleidseffect: Milieudruk t.g.v. afvalproductie en –verwerking verminderen

Beleidsvisie: Een groene economie

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Geproduceerde huishoudelijke afvalstoffen	Blijft gelijk of vermindert t.o.v. 2000 (560 kg/inw)	524 kg/inw in 2011 Trend: +	Ja in 2011
	Primair geproduceerde bedrijfsafvalstoffen (exclusief bouw- en sloopafval, slib en grond)	Afname t.o.v. de periode 2005-2007	9,4 miljoen ton in 2010 Trend: ++	Ja in 2010
2	Totale hoeveelheid niet-selectief aangeboden primair bedrijfsafval	Afname t.o.v. de periode 2005-2007	1,04 miljoen ton in 2010 Trend: ++	Ja in 2010
3	Hoeveelheid gestorte niet-brandbare bedrijfsafvalstoffen	Afname t.o.v. de periode 2007-2009	1,4 miljoen ton in 2011 Trend: +/-	Neen in 2011
	Hoeveelheid definitief verwijderd huishoudelijk afval (restafval)	Afname tot 150 kg per inwoner	150 kg/inw in 2011 Trend: +/-	Ja in 2011

1. Ongeveer de helft van het primair bedrijfsafval is bouw- en sloopafval, slib, grond en mineralen. Deze stromen buiten beschouwing gelaten, werd er in 2010 9,4 miljoen ton primair bedrijfsafval geproduceerd, een duidelijke afname t.o.v. de periode 2005-2007. De huishoudelijke afvalproductie bedroeg 524 kg per inwoner in 2011 en blijft hiermee onder het niveau van het jaar 2000. Sinds 2007 lijkt er een voorzichtige daling van de afvalproductie te zijn ingezet.
2. De hoeveelheid niet-selectief aangeboden primair bedrijfsafval bedroeg 1,04 miljoen ton in 2010 en vertoont een duidelijke afname t.o.v. de periode 2005-2007.
3. De hoeveelheid gestorte niet-brandbare bedrijfsafvalstoffen bedroeg 1,4 miljoen ton in 2011. De totale hoeveelheid huishoudelijk restafval bedroeg in 2011 gemiddeld 150 kg/inwoner. 73% van de gemeenten haalde de streefnorm van maximaal 150 kg restafval per inwoner en per jaar.

4.8 Slagkrachtige overheid

Beleidseffect: Overheid als voorbeeld

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Gemiddelde ecoscore van het voertuigenpark van de Vlaamse overheid	63 in 2015*	55 in 2011*	87% in 2011

* berekend volgens de oude berekeningsmethode van de ecoscore

1. De gemiddelde ecoscore van de dienstvoertuigen van de Vlaamse overheid bedroeg 55 (volgens de nieuwe berekeningsmethode van de ecoscore) in 2011.

4.9 Milieugedrag en -besef

Beleidseffect: Milieubewustzijn en milieubewust gedrag bij burgers verhogen

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% van de Vlamingen zegt bezorgd te zijn over het milieu	Geen kwantitatief doel	13,3% in 2010	
2	% van de Vlamingen zegt bereid te zijn om één of meerdere financiële inspanningen te doen voor het milieu	Geen kwantitatief doel	79,4% in 2010	
3	% van de Vlamingen dat zegt (bijna) altijd of dikwijls zuinig gedrag te vertonen	Geen kwantitatief doel	56,5% in 2012	

1. Uit de survey 'Sociaal-Culturele Verschuivingen in Vlaanderen' (SCV) van 2010 blijkt dat 13,3% van de Vlamingen bezorgd is over het milieu, 40% maakt zich helemaal geen zorgen over het milieu.
2. In 2010 was 20,6% van de Vlamingen niet bereid een financiële inspanning te leveren voor het milieu. Daartegenover staat dat 30,3% van de ondervraagden verklaarde bereid te zijn om drie financiële offers te brengen, nl. een extra milieubelasting, een milieutaks op vervuilende producten en de aankoop van duurdere milieuvriendelijke producten.
3. In 2012 gaf ruim 56% van de Vlamingen aan zich zuinig te gedragen (index van vier gedragingen: uitzetten elektrische apparaten bij geen gebruik, uitschakelen licht bij verlaten van de ruimte, verwarmen van ruimtes enkel waar nodig, dichtdraaien kraan tijdens handen wassen).

5 Themabeleid

5.1 Klimaatbeleid

OD 2: De Belgische doelstellingen in het kader van het EU energie-klimaatpakket worden verdeeld.

In de loop van 2013 zijn de politieke besprekingen gestart. In deze oefening worden de verschillende deelaspecten van het Europese energie- en klimaatpakket (BKG-reductiedoelstelling voor de sectoren die niet onder het Europese emissiehandelssysteem vallen, verdeling van de doelstellingen voor hernieuwbare energie, verdeling van de opbrengsten uit de veiling van emissierechten, …) behandeld. De onderhandelingen over de vastlegging van de exacte inspanningen per entiteit zijn binnen de Nationale Klimaatcommissie opgestart. Tegelijkertijd is een administratieve werkgroep opgericht voor de technische uitwerking van het samenwerkingsakkoord.

OD 3: We stellen een klimaatbeleidsplan 2013 - 2020 op

ViA-sleutelproject 45-1 Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 (komt overeen met MINA-Plan 4-17)

Op 28 juni 2013 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 definitief goed. Het plan bestaat uit een overkoepelend luik en twee deelplannen: het Vlaams Mitigatieplan (VMP), om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, en het Vlaams Adaptatieplan (VAP), om de effecten van de klimaatverandering in Vlaanderen op te vangen. Aansluitend werd de website www.klimaattips.be ontwikkeld, waar suggesties zijn opgenomen over wat elke Vlaming kan doen om mee te werken aan een stabieler klimaat.

Voorafgaand aan deze goedkeuring werd op 27 september 2012 een uitgebreide stand van zaken van het Vlaams Mitigatieplan gerapporteerd aan de Vlaamse Regering.

Het Vlaams Klimaatplan voorziet middelen uit het Vlaams Klimaatfonds voor de cofinanciering van maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen verminderen. De gecofinancierde beleidsvoorstellen zullen van nabij worden opgevolgd om hun effectiviteit en doorwerking te garanderen en hun kosten en effecten te monitoren.

OD 4: Flexibiliteitsmechanismen worden weloverwogen ingezet

MINA-Plan 4-16 Aanvullend inzetten op flexibiliteitsmechanismen

Begin 2013 werden de resterende emissierechten in de Vlaamse toewijzingsreserve voor nieuwkomers voor de handelsperiode 2008-2012 geveild. Aan een gemiddelde veilingprijs van 3,8 euro/ton was de totale opbrengst 36.415.800 euro. Deze middelen zullen worden gestort in het Vlaams Klimaatfonds en onder meer worden benut voor de verwerving van externe Kyoto-eenheden, voortvloeiend uit CDM- en JI-projecten.

Eind 2012 en begin 2013 voerde het departement LNE een aantal aftastende gesprekken over de aankoop van AAU's (Assigned Amount Units), een type internationale uitstootrechten, via de Green Investment Schemes (GIS) met verschillende Europese landen. Door de sterk gewijzigde marktcontext (prijs van een secundaire CER (Certified Emission Reduction) zakte sterk, de prijzen van groene AAU's volgden deze neerwaartse tendens) en tevens de impact hiervan op de effectiviteit van GIS, werd de beslissing over het overbruggen van de resterende reductie-inspanning voor de eerste Kyotoperiode 2008-2012 geheroriënteerd. Er werd beslist geen groene AAU's meer aan te kopen maar wel CER's en ERU's (Emission Reduction Units) uit de projectgebonden flexibiliteitsmechanismen van het Kyotoprotocol.

De verwervingsregels voor de aankoop van Kyoto-eenheden voor de periode 2013-2020 werden verankerd in het Vlaams Klimaatplan.

OD 5: Het systeem van verhandelbare emissierechten wordt verder uitgebouwd

Op 1 januari 2013 is de derde handelsperiode van het Europese systeem voor emissiehandel van start gegaan. Deze nieuwe handelsperiode betekende ook dat de wetgeving grotendeels aangepast werd: in 2012 werd reeds een nieuw VER-besluit gemaakt, waarin onder meer de toewijzingsregels voor 2013-2020 voor vaste installaties werden vastgelegd en in 2013 werd de VLAREM-trein 2012 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Hierdoor zullen exploitanten in het najaar van 2013 hun milieuvergunning kunnen

aanpassen aan het nieuwe toepassingsgebied van emissiehandel en zullen de toewijzingen voor de periode 2013-2020 gefinaliseerd worden.

Ook de rapportering van emissies zal in deze nieuwe handelsperiode anders verlopen; in 2014 zullen exploitanten hun emissies voor de eerste maal via een online platform kunnen laten verifiëren en rapporteren.

Om te voorzien in de omzetting van Richtlijn 2003/87/EG, voor wat betreft luchtvaart, werd een samenwerkingsakkoord overeengekomen binnen het Overlegcomité. Dit samenwerkingsakkoord bepaalt dat het Vlaamse Gewest bevoegd is voor de administratie van het merendeel van de aan België toegewezen vliegtuigexploitanten. Het ondertekende samenwerkingsakkoord zal in het najaar 2013 de parlementaire goedkeuringsprocedures doorlopen.

In uitvoering van dit Samenwerkingsakkoord wordt er nieuwe Vlaamse wetgeving uitgewerkt. In dit kader werd een klimaathoofdstuk toegevoegd aan het DABM (decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid). De aanpassing aan het DABM werd in eerste lezing goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 19 juli 2013. Parlementaire behandeling volgt in het najaar. In uitvoering van bovenvermeld Samenwerkingsakkoord zal ook het VER-besluit worden aangepast in de tweede helft van 2013 en zal een aantal ministeriële besluiten moeten genomen worden.

In afwachting van geldende Belgische en Vlaamse wetgeving hebben het Waalse Gewest en het Vlaamse gewest, na overleg, hun verantwoordelijkheid als bevoegde autoriteit opgenomen zodat vliegtuigexploitanten geen hinder ondervinden van de Belgische situatie. Dit heeft geresulteerd in een uitstekende mate van naleving bij de aan het Vlaams Gewest toegewezen exploitanten. De weinige gevallen van niet-naleving waren politiek (China, Saoedi-Arabië) of technisch van aard.

Vanaf rapporteringsjaar 2013 werd in het Vlaamse Gewest zowel voor vaste installaties als voor luchtvaart de verificatiemarkt opengesteld in het kader van het EU ETS.

OD 6: Klimaatconvenanten worden ingezet

Na overleg met de betrokken sectoren heeft de Vlaamse Regering eind 2012 twee ontwerpen van energiebeleidsovereenkomst (EBO) principieel goedgekeurd, één gericht op bedrijven die onderworpen zijn aan het Europese systeem van verhandelbare emissierechten (ETS-bedrijven) en één gericht op de niet-ETS bedrijven. De overeenkomsten beogen de energie-efficiëntie van de industrie verder te verbeteren en dragen op deze manier ook bij aan de reductie van de broeikasgassen.

Concreet verbinden bedrijven die toetreden tot de EBO zich tot het opstellen van een energieplan en het uitvoeren van de rendabele energiebesparende maatregelen. De ETS-bedrijven moeten alle mogelijke maatregelen met een IRR (internal rate of return) groter dan 14% uitvoeren, andere bedrijven moeten alle investeringen met een IRR van meer dan 12,5% uitvoeren. Daarnaast voeren de bedrijven een kwalitatieve WKK-potentieel studie uit en engageren ze zich om werk te maken van energiebeheersmaatregelen. In ruil voor hun inspanningen kunnen de bedrijven een beroep doen op fiscale en andere tegemoetkomingen vanwege de overheid, zoals verlaagde accijnzen en verminderde bijdragen voor elektriciteit en aardgas.

Op basis van de resultaten uit het verleden wordt een jaarlijkse energie-efficiëntieverbetering van 1% verwacht. Hierdoor dragen de EBO's ook bij aan het behalen van de Vlaamse emissiereductiedoelstelling inzake niet-ETS emissies.

Na goedkeuring van de EBO's door de Europese Commissie, zullen ze definitief goedgekeurd worden door de Vlaamse Regering, officieel van start gaan en kunnen individuele bedrijven toetreden.

OD 7: Een beleidsdomeinoverschrijdend Vlaams adaptatieplan wordt opgemaakt tegen 2012

ViA-sleutelproject 45-2 Adaptatiebeleid naar aanleiding van klimaatverandering voorbereiden (komt overeen met MINA-Plan 4-19)

Op 28 juni 2013 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 definitief goed. Het plan bestaat uit een overkoepelend luik en twee deelplannen: het Vlaams Mitigatieplan (VMP), om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, en het Vlaams Adaptatieplan (VAP) om de effecten van de klimaatverandering in Vlaanderen op te vangen.

De voorgestelde maatregelen in het Adaptatieplan zullen worden opgevolgd in de Vlaamse Taskforce Adaptatie via 'adaptatiepiloten' die bij de meest relevante beleidsdomeinen aangewezen zullen worden. Verder zal dit Vlaams Adaptatieplan gebruikt worden ter inspiratie richting steden en gemeenten en als onderbouwing van een later dit jaar te verschijnen nationaal

adaptatieplan. Ook zal een denktank in het leven worden geroepen, die zich bezig zal houden met de ruimtelijke doorwerking van adaptatie in Vlaanderen (gekoppeld aan de acties die in het in ontwikkeling zijnde Beleidsplan Ruimte Vlaanderen worden voorgesteld).

OD 8: We dragen bij aan het realiseren van een alomvattend en wereldwijd klimaatregime

Op de klimaattop te Doha werd eind 2012, in een tweede verbintenissenperiode die loopt tot 2020, een akkoord gesloten over de verderzetting van het Kyoto Protocol na 2012. De procedure voor de ratificatie van de amendementen aan het Protocol werd opgestart. De onderhandelingen binnen het zogenaamde Durbanplatform die moeten leiden tot een globaal bindend akkoord, komen op kruissnelheid. Deze onderhandelingen voor een alomvattend en wereldwijd klimaatregime moeten tegen 2015 worden beëindigd. Er loopt tevens een proces om het mondiale ambitieniveau op te trekken in lijn met de doelstelling om de temperatuurstijging beperkt te houden tot 2°C en er wordt verder werk gemaakt van de uitvoering van de reeds genomen beslissingen.

5.2 Luchtbeleid

OD 11: Een nieuw NEC reductieprogramma wordt opgesteld en uitgevoerd in functie van de nieuwe NEC plafonds voor zichtjaar 2020

Zodra de verdeling van de emissieplafonds tussen de gewesten wordt vastgelegd voor transport (voor stationaire bronnen is dit reeds gebeurd) en een samenwerkingsakkoord tussen federale overheid en gewesten tot stand is gekomen, zal de ratificatie van het protocol van Göteborg voorgelegd worden aan de parlementen.

Het voorstel van de Europese Commissie tot herziening van de NEC-richtlijn met nieuwe emissieplafonds voor de jaren 2025 en/of 2030, waaronder een plafond voor fijn stof (PM2,5), zal in 2014 verder onderhandeld worden. Voor het jaar 2020 zullen de plafonds van het protocol van Göteborg overgenomen worden en zal een voorzetting van het huidige beleid waarschijnlijk volstaan. Voor de doelstellingen voor 2025 en 2030 zullen wellicht bijkomende inspanningen nodig zijn. Vlaanderen zal actief participeren aan het Europese besluitvormingsproces en zal een ambitieus bronbeleid op Europees niveau verdedigen. Zodra de emissieplafonds gekend zijn, zal in overleg met de betrokken sectoren een nieuw NEC-reductieprogramma uitgewerkt worden met tijdshorizon 2020-2030.

De ammoniakemissie in Vlaanderen blijft stabiel. De emissiereducerende maatregelen die van toepassing zijn voor de veeteeltsector, worden verder gezet. Voor slachtkuikens en slachtkuikenouderdieren zijn er in 2012 en 2013 bijkomende emissiearme stalsystemen opgenomen in de lijst van ammoniakemissiearme stallen. Hiermee wordt ingespeeld op de wijzigende bedrijfsvoering binnen deze sector.

OD 12: Normoverschrijdingen van de concentratie gevaarlijke stoffen in de lucht worden vermeden

ViA-sleutelproject 46-4 Fijnstofproblematiek aanpakken

Het Commissievoorstel voor de herziening van de NEC-richtlijn is voorzien voor eind 2013. De voorbereidingen op Vlaams administratief niveau voor de onderhandelingen hierover zijn bezig. De aanpassing van de emissiegrenswaarden voor kleine en middelgrote industriële installaties op fossiele brandstof en biomassa werd op 7 juni 2013 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering (goedkeuring VLAREM-trein 2012). Het Luchtkwaliteitsplan, dat moet uitgewerkt zijn in 2015, is in volle uitvoering. Uit de laatste rapportering (over het jaar 2012) blijkt dat de meeste van de 72 acties op schema zitten (lopend).

OD 13: Milieuoverwegingen worden geïntegreerd in het mobiliteitsbeleid

ViA-sleutelproject 45-3 Een milieuvriendelijke mobiliteit bewerkstelligen (komt overeen met MINA-Plan 4-20)

Eind 2012 werd de voorlopige architectuurnota voor de invoering van een kilometerheffing voor vrachtwagens goedgekeurd. De invoering is voorzien begin 2016. In mei 2013 werd viapass.be gelanceerd, een nieuwe website die alle info rond wegbeprijzing in Vlaanderen, Wallonië en Brussel centraliseert. Tevens werd de procedure opgestart om een private partner aan te trekken, een Single Service Provider, die het Viapass-systeem voor vrachtwagens zal ontwerpen, bouwen, financieren, onderhouden en uitbaten. Tot slot werd een algemene offerteaanvraag

gelanceerd voor de uitvoering van een proefproject in verband met een kilometerheffing voor lichte voertuigen met een Maximaal Toegelaten Massa van 3,5 ton of minder.

Sinds juni 2013 kunnen bedrijven voor hun logistieke keuze kosteloos een beroep doen op de vier Flanders Logistics-consulenten die de mogelijkheden bekijken van groene logistiek. Tegelijk is de roadmap "Groene Logistiek" voorgesteld. Dat is een gebruiksvriendelijke handleiding die bedrijven en logistieke actoren moet inspireren om hun logistieke activiteiten duurzamer te maken.

Op 7 juni 2013 werd een nieuwe omzendbrief goedgekeurd die het aankoopbeleid van voertuigen binnen de Vlaamse overheid regelt. De ecoscores per voertuigklasse werden aangepast, het wordt voor entiteiten verplicht om, vanaf de vierde aankoop per jaar, voor 1 op 4 voertuigen een ecoscore van 72 of meer te behalen en de Vlaamse overheid als geheel streeft naar minstens 5% elektrische of plug-in hybride voertuigen bij nieuwe aankopen per jaar. De omzendbrief maakt het ook mogelijk om de normen voor de klassieke verbrandingsmotoren jaarlijks aan te scherpen, rekening houdend met het aanbod op de markt.

Het Mobiliteitsplan Vlaanderen zal, na goedkeuring door de Vlaamse Regering, in openbaar onderzoek gaan. Dit plan wordt afgestemd op het Klimaatplan en het Luchtkwaliteitsplan, en bevat concrete maatregelen om de druk van het transport op het milieu te verminderen.

ViA-sleutelproject 45-4 Mogelijkheden van een transitie naar elektrisch rijden onderzoeken (komt overeen met MINA-Plan 4-23)

In het kader van het Klimaatplan werden beleidsvoorstellen gedaan o.m. m.b.t. sensibilisering en financiële ondersteuning. Alle pasten ze in eerder opgestelde ontwerp actieplannen. Ondertussen loopt de innovatieve proeftuin 'Elektrisch rijden' en werd in dat kader infrastructuur ontplooid. De eigen initiatieven spitsten zich toe op de elektrificering van de eigen overheidsvloot. Een potentieelstudie hierover werd afgerond en de omzendbrief m.b.t. dienstvoertuigen voor de Vlaamse overheid werd hierop aangepast. Ondertussen werd de nodige ervaring opgedaan met het eerste elektrische dienstvoertuig bij LNE.

De quota voor zeer milieuvriendelijke voertuigen, die in de omzendbrief werden ingevoerd, en het specifieke raamcontract, in opmaak voor elektrische voertuigen, zullen een impuls betekenen voor de overheidsvloot. LNE zal hierbij blijven pionieren. De Europese richtlijn 'Clean power for transport', die in de maak is, zal de lidstaten ertoe aanzetten om een volgende stap te zetten in de richting van elektrificatie. De vertaling naar Vlaanderen zal vanuit dit project bewaakt worden en bijkomende initiatieven zullen worden genomen van zodra er zich opportuniteiten voordoen.

ViA-sleutelproject 46-1 Lokale knelpunten luchtkwaliteit en geluid aanpakken (komt overeen met MINA-Plan 4-21)

Eind 2012-begin 2013 werd een handleiding uitgewerkt om luchtkwaliteit en geluid beter te integreren in het lokale mobiliteitsbeleid. Er werden ook zes beleidsprioriteiten voor lokale overheden geformuleerd, o.a. één rond lokale leefkwaliteit. Voor de beleidsprioriteit rond lokale leefkwaliteit ligt de focus op de aanpak van bestaande knelpunten van luchtverontreiniging en geluidshinder door verkeer.

Er worden in het najaar van 2013 enkele infodagen georganiseerd rond milieu en mobiliteit. In deze infosessies zal de toepassing van de hoger vermelde handleiding centraal staan.

Er werd aan de federale staatssecretaris voor mobiliteit gevraagd om zijn medewerking te verlenen aan de uitwerking van een wettelijk kader die de invoering van Lokale Emissie Zones (LEZ) voor lokale overheden in België zou faciliteren. Momenteel worden ontwerpteksten (KB en MB) gefinaliseerd om een nieuw verkeersbord in de verkeersreglementering in te voeren en worden de eerste stappen gezet om de handhaving over te hevelen naar de gemeenten. Voorts wordt een convenant uitgewerkt dat zal worden afgesloten met steden die een LEZ willen invoeren. Dit convenant zal elementen bevatten m.b.t. de gebiedsafbakening, flankerend beleid, communicatie, de monitoring van effecten en de uitwisseling van gegevens die noodzakelijk zijn voor de handhaving.

Begin maart werd de studie voor de opmaak van strategische geluidsbelastingskaarten tweede fase weg- en spoorverkeer afgerond. Deze geluidsbelastingskaarten werden op 13 september 2013 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Ter voorbereiding van het actieplan tweede fase

werd een studieopdracht uitgeschreven om maatregelen op de geluidskaarten tweede fase weg- en spoorverkeer door te rekenen. Dit houdt het moduleren van verschillende scenario's in.

De geluidskaarten tweede fase en bijhorende blootstellingsgegevens zijn publiek beschikbaar. De studie 'doorrekenen maatregelen op de geluidskaarten tweede fase' zal in het najaar van 2013 starten.

ViA-sleutelproject 46-2 De mobiliteitsvriendelijke en leefbare inrichting van woonkernen (komt overeen met MINA-Plan 4-22)

De visie op ruimte, milieu en mobiliteit werd benut in de opmaak van LNE-omgevingskwaliteitsambities m.b.t. milieuvriendelijke mobiliteit. Vanuit deze laatste wordt verdere input geleverd aan de kernnota van het 'witboek' Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (lange termijn visie 2020-2050), o.a. via de strategische milieubeoordeling. Ook worden er vanuit deze optiek blijvend provinciale ruimtelijke structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen geadviseerd.

OD 14: De luchtmeetnetten worden verder uitgebouwd in functie van de naleving van de Europese richtlijnen en voor een betere bescherming van de volksgezondheid

Het onderzoek naar de vernieuwing van de stofmonitoren werd beëindigd in juni 2013. In 2013 werd een verkeersgericht meetstation in Gent geplaatst. Een onderzoeksproject m.b.t. het meten van ultra fijn stof (en elementair koolstof) nabij scholen in stedelijke omgevingen werd beëindigd en de resultaten werden gepubliceerd.

Binnen het Life+project ATMOSYS werden chemische karakterisatiemetingen van fijn stof (PM10), met bijzondere aandacht voor elementair koolstof, uitgevoerd in vier steden. In de loop van 2012-2013 werden dwarsprofielen voor fijn stof en elementair koolstof op een autosnelweg bepaald. Het rapport zal in het najaar van 2013 gepubliceerd worden. De emissie-inventaris elementair koolstof werd geoptimaliseerd en geïntegreerd in de Vlaamse emissie-inventaris. Een model voor elementair koolstof werd geoptimaliseerd en gevalideerd.

Een groot deel van de Noordwest-Europese regio is een hotspotzone voor luchtkwaliteit. Het Interreg-project Joaquin werd gestart, waarin maatregelen worden onderzocht om de gezondheidseffecten van polluenten, zoals ultrafijn stof, te verminderen. In het kader van dit project worden metingen van ultrafijnstof uitgevoerd.

5.3 Integraal waterbeleid

OD 16: De planning en procedures van het integraal waterbeleid worden vereenvoudigd

ViA-sleutelproject 44-4 Vereenvoudiging planning en procedures van het integraal waterbeleid (komt overeen met MINA-Plan 4-26)

Op 19 juli 2013 bekrachtigde de Vlaamse Regering de wijzigingen aan het decreet Integraal Waterbeleid, aangenomen door het Vlaams Parlement op 10 juli 2013. In opvolging daarvan zal in het Organisatiebesluit een nadere regeling worden uitgewerkt voor de slagkrachtige werking van de bekkenbesturen en geïntegreerde bekkensecretariaten. De aangepaste bekkenstructuren worden tegen eind 2013 opgericht.

De tweede Waterbeleidsnota ging samen met het tijdschema en het werkprogramma voor de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen in openbaar onderzoek van 19 december 2012 tot 18 juni 2013 en werd voor advies voorgelegd aan de strategische adviesraden MINA-raad, SERV en SALV en aan de bekkenbesturen en bekkenraden. De Europese kaderrichtlijn Water legt de lidstaten op dat de waterbeheerkwesties tegen uiterlijk 22 december 2013 aan de Europese Commissie worden overgemaakt. De Waterbeleidsnota wordt in de loop van het najaar 2013 ter vaststelling aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

OD 17: Een visie voor het waterbeleid is gebaseerd op een betere kennis over waterbeheer en kan rekenen op een breed draagvlak

ViA-sleutelproject 44-3 Ontwikkeling kennisopbouw watersystemen (komt overeen met MINA-Plan 4-27)

Omwille van de plannen van het departement EWI om de FRIS-databank tegen 2015 uit te bouwen tot een onderzoeksportaalsite met metadata voor onder meer zoet- en

brakwateronderzoek, wordt de uitbouw van een portaalsite zoet- en brakwater door de CIW on hold gezet.

Voor een sterkere coördinatie van het onderzoek m.b.t. watersystemen wordt binnen de CIW een jaarlijkse toelichting voorzien over uitgevoerde, lopende en geplande onderzoeksprojecten inzake water bij de partners van de CIW, onderzoeksinstellingen en universiteiten. Naar aanleiding van deze toelichting wordt de afstemming tussen verschillende initiatieven bekeken, alsook mogelijke samenwerkingsverbanden tussen CIW-partners voor specifieke onderzoeksprojecten.

De door de kaderrichtlijn Water verplichte monitoringprogramma's voor oppervlaktewater en grondwater zijn sinds begin 2007 operationeel. Deze programma's werden i.f.v. de tweede planningscyclus van de kaderrichtlijn Water geëvalueerd en aangepast en via een besluit van de Vlaamse Regering op 26 april 2013 vastgesteld. In 2013 is gestart met de monitoring van gevaarlijke stoffen in biota. Tevens wordt de techniek van 'passive sampling' geëvalueerd als alternatief voor de bemonstering van biota.

De Richtlijn Prioritaire Stoffen legt de opmaak van een inventaris op. Met Europese steun (LIFE+) werd het Water Emissie Inventaris Support Systeem (WEISS) ontwikkeld en vanaf mei 2013 operationeel gemaakt. WEISS brengt de bronnen van een aantal prioritaire stoffen en hun transport naar het watersysteem in kaart. Gedurende 2011-2013 werd de aanwezigheid van prioritaire stoffen in het stedelijk afvalwater in kaart gebracht. De verdere uitbouw en het gebruik van het WEISS werd voor de komende vijf jaar verankerd in de referentietaken van de VITO.

Het zwemwater aan de kust en in de Vlaamse zwemvijvers scoort goed tot uitstekend. Dat bleek uit de langetermijnbeoordeling van alle Europese zwemvijvers en badplaatsen door de Europese Commissie.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-U/IS - Interne stromen - Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek VITO) 2.633 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven.

OD 19: Door betere instrumenten wordt de waterkwaliteit verder verbeterd

ViA-sleutelproject 44-1 Goedkeuring en uitvoering waterbeheerplannen (komt overeen met MINA-Plan 4-24)

Teneinde de voortgang van de uitvoering van de maatregelen uit de stroomgebiedbeheerplannen op te volgen, werd in 2011 een opvolgingsinstrument ontwikkeld en een eerste rapporteringsronde doorlopen. Dit instrument werd in 2012 aangepast om de bevraging te optimaliseren. In de tweede helft van 2012 werd de informatie over de uitvoering van het maatregelenprogramma verzameld en verwerkt.

Op 21 december 2012 werd de informatie over de uitvoering van de maatregelen tijdig en conform de geldende rapporteringsverplichtingen overgemaakt aan de Europese Commissie.

ViA-sleutelproject 44-5 Milieuhandhaving en -schade: aanpak incidentele waterverontreiniging

Begin februari 2013 werd –via interne verschuivingen- het team Bijzonder Wateronderzoek opgestart binnen de VMM. Dit team vormt het speerpunt van de milieu-incidentenbehandeling en de werking ervan wordt verder op punt gesteld door praktische optimalisaties en opleidingen. Bilaterale overeenkomsten worden uitgewerkt, gekoppeld aan een communicatiestrategie over het telefonisch meldnummer voor milieu-incidenten. Effectieve milieuschadebeoordeling bij milieu-incidenten zal uitgebouwd worden aan de hand van een onderzoeksproject (start najaar 2013).

In april 2013 werd een Europees akkoord bereikt over de herziening van de richtlijn Prioritaire Stoffen: de 33 bestaande prioritaire stoffen worden uitgebreid met 12 gevaarlijke stoffen en bijhorende milieukwaliteitsnormen. Verder wordt ook een aantal milieukwaliteitsnormen verstrengd en worden aanpassingen voorgesteld voor de monitoring en de rapportering. Ook komt er een mechanisme om informatie te verkrijgen over nieuwe zorgwekkende stoffen. De drie farmaceutische stoffen die deel uitmaakten van het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie zijn niet in aanmerking genomen als prioritaire stoffen. De komende jaren moeten ze wel gemonitord worden. Dit sluit aan bij de Vlaamse strategie Hormoonverstoring en de bijhorende actielijst die op 6 februari 2012 werd goedgekeurd.

In uitvoering van het witboek Interne Staatshervorming werd op 11 oktober 2013 het voorontwerp van decreet een tweede keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering om de wet op de Onbevaarbare Waterlopen aan te passen. De regelgevingsprocedure zal in het najaar 2013 afgerond worden. Het doel is om een hogere efficiëntie van het waterbeheer te realiseren en de betrokkenheid van lokale actoren te versterken. In elke provincie werden informatievergaderingen georganiseerd voor de lokale waterbeheerders. Per gemeente wordt in overleg tussen de provincie, de gemeente en de watering of polder een voorstel voor wijzigingen aan de categorisering voorbereid.

Er wordt verder werk gemaakt van de samensmelting van polders en wateringen en de afschaffing van inactieve besturen.

De Winterbeek werd geklasseerd tot waterloop eerste categorie. Een bodemsaneringsproject wordt opgemaakt in nauw overleg met de verschillende betrokkenen.

De omzetting van de richtlijn Duurzaam Gebruik Pesticiden werd in het voorjaar 2013 afgerond. Voor de openbare diensten blijft het gebruiksverbod vanaf 1 januari 2015 uit het vroegere decreet gelden, al blijven afwijkingen onder specifieke voorwaarden mogelijk. Het decreet van 8 februari 2013 houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest en zijn uitvoeringsbesluiten breiden het begrip “openbare dienst” uit. Belangrijk is dat vanaf 1 januari 2015 onder ‘openbare dienst’ voortaan alle instanties vallen – zowel publiek als privaat – die een taak van algemeen belang uitoefenen. Deze definiëring zorgt voor extra bescherming van de meest kwetsbare groepen en het brede publiek. Zo zal het nulgebruik gelden op de schoolterreinen van alle onderwijsnetten. Ook kinderopvang, ouderen- en ziekenzorg zijn taken van algemeen belang. Ook hier geldt een nulgebruik vanaf 1 januari 2015. Voor de afgebakende grondwaterwingebieden voor de productie van drinkwater blijft het bestaande verbod eveneens gelden. Ter bescherming van kinderen jonger dan 18 jaar geldt een nieuw verbod om pesticiden te gebruiken op schoolterreinen, terreinen bij kinderopvang en zorginstellingen. Voor de andere niet-land- en tuinbouwactiviteiten wordt gestreefd naar een zo minimaal mogelijk gebruik.

De Vlaamse Regering keurde tevens het actieplan Duurzaam Gebruik Pesticiden goed. Dit plan bevat maatregelen, informatieverplichtingen en tijdschema’s om de risico’s en de effecten van het gebruik van pesticiden voor de mens en het milieu te verminderen. Het moedigt ook geïntegreerde bestrijding en alternatieve benaderingswijzen of technieken aan. De uitvoering van dit plan (2013-2017) gebeurt voor het luik landbouw in samenwerking met het beleidsdomein Landbouw en Visserij. Hieronder vallen o.a. maatregelen die betrekking hebben op IPM (Integrated Pest Management, geïntegreerde bestrijding). Daarnaast wordt ook ingezet op het gebruik van driftreducerende doppen, de aanwezigheid van een spoeltank en het promoten van biologische en fysicochemische zuivering van spoelresten (zie goedgekeurde VLAREM-trein 2012). Om de nieuwe regelgeving bekend te maken is een doelgroep- en sectorspecifieke sensibilisatie- en informatiecampagne opgestart in 2013, deze campagne loopt door in 2014.

OD 20: De waterzuivering in Vlaanderen wordt verder uitgebouwd

Sinds september 2012 is de uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur in Vlaanderen conform met de Europese richtlijn inzake Stedelijk afvalwater. Intussen worden bijkomende collectoren en nieuwe zuiveringsinstallaties aangelegd en gebouwd voor een verbetering van de waterkwaliteit in het buitengebied. Daarnaast dient de bestaande infrastructuur op geregelde tijdstippen te worden gerenoveerd.

In 2012 leverde het Vlaamse Gewest 150 saneringsprojecten van de nv Aquafin op voor 174,6 mio euro. Eind 2012 beschikte het Vlaamse Gewest over 265 RWZI’s, waarop het afvalwater van ruim 4,8 miljoen inwoners is aangesloten. Het Optimalisatieprogramma 2014-2018 voorziet 200 mio euro voor investeringen in RWZI’s en collectoren en omvat 156 projecten, waaronder een 9-tal studieprojecten. Sinds 2011 werden maatregelen getroffen om de meerkosten die opduiken bij de uitvoering van de projecten beheersbaar te houden.

De werking van de infrastructuur wordt opgevolgd via ecologische en economische indicatoren. In 2012 werd het bovengemeentelijk ecologisch indicatorenkader uitgebreid, zowel qua aantal gebieden als via het aantal infrastructuurelementen, zodat naast waterzuiveringsrendement een steeds groter aandeel van het afvalwatertransport opgevolgd wordt. In 2012 werden indicatoren berekend voor 131 zuiveringsgebieden, goed voor 90% van de inwoners die aangesloten zijn op zuiveringsinfrastructuur. De zuiveringsinstallaties werken in de regel ecologisch goed tot zeer goed.

Op gemeentelijk vlak is het beheer de laatste jaren verbeterd. De VMM stelt vast dat ook gemeentelijke rioolbeheerders meer werk maken van het transport van afvalwater via de rioleringen.

Het Vlaamse Gewest blijft de gemeenten financieel ondersteunen bij de uitbouw van het gemeentelijke stelsel. In 2012 werd 110 mio euro voorzien. Daarenboven nam het Vlaamse Gewest via het Lokaal Pact opnieuw 100 mio euro aan gemeentelijke rioleringsinspanningen ten laste.

Daarnaast worden de gemeentelijke rioolbeheerders via het project Rio-leren aangemoedigd om te zoeken naar de meest kostenefficiënte werkwijze. In 2012 werd het financieringsmodel, dat de kosten t.o.v. de opbrengsten plaatst bij een degelijk onderhoud en gestage uitbouw van het gemeentelijk saneringspatrimonium tegen 2027, geüpdatet. Nu wordt gewerkt aan een afstemming op de Gebiedsdekkende uitvoeringsplannen, de zgn. GUP's, zodat er een duidelijk zicht is op de toekomstige middelen die gereserveerd moeten worden voor de gemeentelijke sanering. Hierbij zal aan de hand van verschillende scenario's onderzocht worden welke financiële last staat tegenover een vooropgestelde zuiveringsgraad.

Op 5 juli 2013 hechtte de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan een nieuwe strengere Gewestelijke Stedenbouwkundige verordening Hemelwater (GSV). In samenwerking met het beleidsdomein Ruimte Vlaanderen wordt een informatiebrochure over de nieuwe GSV uitgewerkt.

Als onderdeel van een integrale aanpak van de hemelwater- en afvalwaterproblematiek werd binnen de CIW een methodiek uitgewerkt op basis waarvan gemeenten een hemelwaterplan kunnen opmaken. Het hemelwaterplan wil duidelijk maken waar het hemelwater van bestaande en geplande verharde oppervlakten kan infiltreren of gebufferd en afgevoerd kan worden.

Gezinnen en bedrijven droegen de afgelopen jaren gemiddeld 250 miljoen euro per jaar bij voor de uitbouw en het beheer van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur. Uit de rapportering van de economische toezichthouder blijkt dat in 2010 en 2011 voor bijna alle rioolbeheerders de saneringsopbrengsten (bijdrage gezinnen en bedrijven, gewestelijke subsidies, eigen middelen gemeenten, …) in principe volstaan voor de huidige gemaakte kosten en het investeringsritme. Toezicht op het gebruik van de saneringsbijdrage is nodig. Nu zijn gemeenten al verplicht om over deze middelen te rapporteren, zoals vastgelegd in een besluit van de Vlaamse Regering.

Vanaf 2014 wordt de nv Aquafin op basis van een proefmodel vergoed op basis van de verwerkte hoeveelheid product. Een aangepast economisch toezicht wordt uitgebouwd zodat enerzijds het proefmodel in 2015 geëvalueerd kan worden en anderzijds het eventueel bijgestelde model op de juiste wijze toegepast wordt.

Eind 2012 werd de invoering van een financierende heffing voor rioollozers via het programmadecreet gerealiseerd. Hiermee werd een belangrijke stap gezet in de realisatie van het principe "de vervuiler betaalt". Samen met de drinkwatersector wordt op basis van de financierende heffing aan een integrale waterfactuur voor bedrijven gewerkt. Daarnaast zullen de mogelijkheden van de saneringscontracten worden uitgebreid en verankerd in de milieuvergunning. Zo krijgen bedrijven waarvoor specifieke maatregelen nodig zijn op de RWZI, bedrijven die tijdelijk op riool wensen te lozen of bedrijven die geconfronteerd worden met een noodlozing, de mogelijkheid om gebruik te maken van de openbare saneringsinfrastructuur mits ze participeren in de kost die ze veroorzaken. Via een besluit van de Vlaamse Regering wordt meer duidelijkheid gebracht in de procedures.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-D/WT - Werking en toelagen - Integraal waterbeleid 618 k€ VAK- en 3.434 k€ VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-D/WT - Werking en toelagen - Integraal waterbeleid 129.662 k€ VAK- en- 85.836 k€ VEK-krediet ingeschreven

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-N/WT - Werking en toelagen - Integraal waterbeleid - overdracht aan de openbare waterdistributienetwerken 113.507 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/9LC-H-A-D/OI - Ontvangsten interne stromen - Integraal waterbeleid 27.273 k€ krediet ingeschreven

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/2LC-H-A-D/OW - Ontvangsten werking en toelagen – Integraal waterbeleid 77.601 k€ krediet ingeschreven

OD 21: Overheden werken beter samen aan een betere waterkwaliteit

MINA-Plan 4-24	***Gerichte aanpak waterbeheer in speerpuntgebieden***
Tijdens de zomer van 2012 werd met behulp van het opvolgingsinstrument de voortgang van de uitvoering van de maatregelen gerapporteerd door de verantwoordelijken. Hierbij werd extra aandacht besteed aan de rapportering over de speerpuntgebieden.	

OD 22: Door inrichting, ruiming en onderhoud verbetert de ecologische toestand van de onbevaarbare waterlopen

In 2013 werden de beekherstelprojecten op de Marke te Galmaarden en Geraardsbergen, op de Demer in Herkenrode en op de Jeker te Tongeren gefinaliseerd. Deze projecten omvatten een combinatie van hermeandering, inschakeling van oude beddingen, structuurherstel, sanering vismigratie, etc. Doel is zowel ecologisch herstel als een optimale benutting van de natuurlijke bergingscapaciteit van het valleigebied.

Op de Molenbeek-Bollaak werd de realisatie van de visdoorgang opgestart. Op de Dijle, Laan en IJse werden kleinere vismigratieknelpunten opgelost. Verschillende andere ingrepen voor vismigratie en structuurherstel zijn nog in voorbereiding. In 2013 heeft de Europese Commissie de financiering goedgekeurd van het LIFE-project 'Grote Netewoud'. Binnen dit project zal de VMM de komende jaren ingrepen uitvoeren om de structuurkwaliteit van de Grote Nete te verbeteren en vismigratieknelpunten van eerste prioriteit weg te werken.

De vernieuwing van de kaaimuren op de Dijle in Leuven werd in 2013 afgewerkt. Het project ter Klavers waarbij een stuk van de Dijle in het centrum van Leuven terug werd opengelegd, werd in de zomer 2013 ingehuldigd. De eerste fase van het project voor herstel van de Demer te Diest werd in 2012 gestart en medio 2013 afgewerkt. De tweede fase werd begin 2013 aangevat en zal begin 2014 afgewerkt zijn.

De invasieve exoten in de waterlopen (Grote waternavel, Waterteunisbloem en Parelvederkruid) zijn dankzij intensieve bestrijding onder controle. Proefprojecten voor bestrijding van exoten op de oevers langs onbevaarbare waterlopen (vnl. Reuzenbalsemien en Reuzebereklauw) worden opgestart.

Een grondwatermodel voor de Uitkerkse Polder werd opgemaakt. Op basis van de resultaten van dit model zullen nu concrete afspraken over het peilbeheer in functie van natuur, landbouw en veiligheid uitgewerkt worden.

OD 23: De schade door overstromingen wordt maximaal voorkomen en beperkt

In 2013 werd een twintigtal slibruimingen uitgevoerd (o.a. Barebeek, Velpe, Antitankkanaal, Heulebeek, wachtkom Keetberg, Provinciegeleed, Zwartesluiswatergang, …), voornamelijk op locaties waar het sediment de waterafvoer bemoeilijkt. Veelal is dit sediment ook verontreinigd, waardoor de slibruimingen ook een ecologische meerwaarde hebben. Bijkomend zijn erosiebestrijdingsmaatregelen en de uitbouw van saneringsinfrastructuur in combinatie met de strategische aanleg van sedimentvangen noodzakelijk. Ter ondersteuning van deze aanpak werd in 2013 gestart met de opmaak van een sedimentmodel. Een nieuwe sedimentvang werd gerealiseerd op de Vondelbeek. In totaal realiseerde VMM sinds 2009 10 nieuwe sedimentvangen.

Het gecontroleerde overstromingsgebied (GOG) op de Velpe in Halen werd ingehuldigd en de GOG's op de Handzamevaart te Kortemark en op de Herk en Klein Herk te Stevoort (Hasselt) werden gefinaliseerd. Nieuwe GOG's worden aangelegd langs de Maarkebeek (Leupegem, Oudenaarde) en Nederaalbeek (zijloop van de Maarkebeek te Etikhove) en langs de Molenbeek ter hoogte van de Triepstraat te Zandbergen. Daarnaast gaan in 2013 nog heel wat andere projecten van start, zoals de heraanleg van de Noord-Zuidverbinding te Beveren (linker Scheldeoever), de aanleg van een GOG langs de Kleine Nete in Grobbendonk, van GOG's op de Herk te Alken-Wellen, de Begijnenbeek te Diest, de Grote Molenbeek op de grens van Merchtem en Londerzeel, de Pauwelsbeek te Maarkedal. Na lokaal overleg wordt het definitief ontwerp voor een GOG langs de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge (Kasterlee) uitgewerkt.

De totaalvisie voor de Marke werd in detail uitgewerkt en lokaal afgestemd. Het ontwerp van de werken werd aanbesteed. Ook voor de aanleg van een bypass onder de spoorlijn Brugge-Kortrijk van de Heulebeek werd het ontwerp van de werken aanbesteed. De werken worden voorzien in 2014.

De nodige investeringen werden ook voorzien voor de optimalisatie van de elektromechanische infrastructuur. Op de Avrijevaart, de Demer, de Vrouwvliet, de Woluwe en het Caemerlinckxgeleed werden in 2013 roosterreinigers geautomatiseerd om verstoppingen van overwelvingen en/of pompgemalen te voorkomen. Het pompstation op de Vrouwvliet te Mechelen werd grondig gerenoveerd. Het

schuivencomplex Maartensas op de Noordede zal ook grondig gerenoveerd en geautomatiseerd worden door VMM. Ook het pompgemaal op de Steenbeek, op de Stenegoot en het kanaal van Stekene werden in 2013 vernieuwd. Een noodpompstation op het Caemerlinckgeleed in de achterhaven van Oostende wordt ontworpen. De werken zijn gepland in 2014.

Het nieuwe afstandsbewakings- en besturingssysteem voor de bediening van alle kunstwerken (stuwen, pompgemalen, etc.) wordt in de periode 2013-2014 voor de bekkens van Dijle en Zenne, Nete, Maas en Benedenschelde volledig vernieuwd.

In 2013 zijn twee analyseopdrachten gestart die kaderen in het voeren van een adequaat beheer van overstromingsrisico's. De opdracht "next generation tools" betreft analyses i.v.m. het ontwikkelen van tools m.b.t. hydrometrie, hydrologie en hydraulica in het operationeel waterbeheer. Het vernieuwde modelinstrumentarium moet leiden tot verbeterde toestandsbeschrijvingen voor zowel de hoogwatersituaties (overstromingen) als voor laagwatersituaties (droogte).

Midden 2013 werd door de CIW een tweede rapport opgesteld voor de opvolging van de acties n.a.v. de zware overstromingen van november 2010 en januari 2011. Het rapport geeft ook een overzicht van de uitvoering van de resolutie Wateroverlast van het Vlaams Parlement. De Vlaamse Regering maakte het begin 2012 mogelijk om overstromingsgebieden tussentijds af te bakenen binnen de doelstellingen van de goedgekeurde waterbeheerplannen. Deze aanpassing zorgt ervoor dat de waterbeheerders versneld overstromingsgebieden kunnen realiseren en biedt meer rechtszekerheid aan eigenaars en gebruikers van gronden in overstromingsgebieden. De eerste procedures voor tussentijdse afbakeningen van overstromingsgebieden zijn intussen opgestart.

Specifiek voor het Denderbekken heeft de Vlaamse Regering een plan van aanpak goedgekeurd. De CIW kreeg de opdracht om een strategische visie uit te werken en om via de bekkenstructuren de opvolging en advisering van acties te garanderen. Tussen VMM en W&Z werd een samenwerkingsovereenkomst afgesloten om de beschikbare kennis en informatie m.b.t. overstromingsrisicobeheer uit te wisselen en af te stemmen en zo tot strategische voorstellen voor lange-termijn-keuzes te komen in het Denderbekken. Simultaan wordt ook overleg met provincies en gemeenten uitgebouwd. Hiertoe wordt een projectstructuur uitgetekend met een stuurgroep en klankbordgroep om de verschillende actoren maximaal bij het project te betrekken.

Een aangepast uitvoeringsbesluit van begin 2012 heeft van de watertoets een krachtiger en eenvoudiger instrument gemaakt. In 2013 loopt er een evaluatie om de impact van de wijzigingen te bekijken. Op basis van een eerste ruwe verwerking van de resultaten blijkt dat de tevredenheid over de watertoets aanzienlijk is toegenomen en dat het instrument watertoets zoals het nu werkt een goede beoordeling krijgt van de betrokken vergunning- en adviesverleners. In de toekomst zal er werk gemaakt worden van meer praktische opleidingen om de lokale besturen maximaal te ondersteunen bij de uitwerking van de watertoets, nadat reeds een intensieve communicatiecampagne over de wijzigingen aan de watertoets werd afgerond.

Om initiatiefnemers nog sterker bewust te maken van de mogelijke effecten van hun bouwproject op het watersysteem wordt voorzien in een watertoetschecklist die bij de vergunningsaanvraag wordt gevoegd. De watertoetschecklist wordt geïntegreerd in de webtoepassing watertoets, samen met de aanstiplijst bij de aangepaste Gewestelijke Stedenbouwkundige verordening Hemelwater.

Na een periode met belangrijke wijzigingen is het nu van belang dat de focus de volgende jaren wordt gelegd op een optimale doorwerking.

Op 29 maart 2013 keurde de Vlaamse Regering een "conceptnota Signaalgebieden" goed waarbij voor de signaalgebieden van de bekkenbeheerplannen een vervolgtraject is voorzien. De CIW zal tegen eind 2013 voor 68 signaalgebieden een voorstel van aanpak aan de Vlaamse Regering voorleggen. In uitvoering van de conceptnota is sinds juli 2013 de omzendbrief "Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden" van kracht. De omzendbrief bevat richtlijnen voor zowel de vergunningverlener en plannende overheden als voor de waterbeheerders die advies verlenen in het kader van de watertoets. Ter ondersteuning van de toepassing van deze omzendbrief werd een geoloket signaalgebieden uitgebouwd.

Om de risico's naar schade door overstromingen te verlagen zal ook de bestaande bebouwing aangepast gemaakt moeten worden. In 2013 is een testcase in Beersel gestart om bestaande gebouwen waterresistenter te maken. Tegen het voorjaar van 2014 wordt een plan opgemaakt en twee tools ontwikkeld voor het inschatten van schade en het nemen van specifieke maatregelen.

Samen met het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken is in 2013 gestart met de opbouw van een portaalsite en informatieplatform voor crisiscommunicatie bij dreigende overstromingen. Het systeem zal instaan voor een geïntegreerde ontsluiting van waterkwantiteitsdata en -kennis voor bevaarbare en onbevaarbare waterlopen. Het kadert in een samenwerking tussen de vijf beheerders en meetdiensten van de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen. De prototypes worden in het najaar van 2013 getest. Het online brengen van de portaalsite is voorzien eind januari 2014. Het overstromingskarteringsloket wordt ook geïntegreerd binnen deze portaalomgeving. Dit loket is uitgewerkt om de gegevens van een bepaalde overstroming zoals overstromingscontouren, dorpelpeil, gebouwen waar zich wateroverlast heeft voorgedaan, snel en efficiënt digitaal te kunnen intekenen. De overstromingsgevaarkaarten en –risicokaarten, die in uitvoering van de Overstromingsrichtlijn tegen eind 2013 beschikbaar moeten zijn, worden eveneens via deze weg beschikbaar gesteld aan het publiek.

Met de wijziging van het decreet Integraal Waterbeleid (cf. project 44-4) treedt een nieuw juridisch instrument in voege: kopers en huurders krijgen hierdoor meer informatie over het al dan niet liggen van de bouwgrond of woning in overstromingsgevoelig gebied. De informatieplicht geldt al vanaf de publiciteit, verbonden aan de verkoop of verhuur van een grond of pand, en wordt via een ‘waterparagraaf’ opgenomen in vastgoedaktes. Voor de uitvoering ervan wordt ondersteuning (geoloket, informatie) voorzien voor de notarissen en de vastgoedsector. De kaart van de overstromingsgevoelige gebieden is beschikbaar via www.watertoets.be. Met het notariaat en de vastgoedsector werden afspraken gemaakt inzake publiciteit. Voor de bekendmaking van de informatieplicht wordt een folder opgemaakt die via o.a. immokantoren ter beschikking wordt gesteld aan het publiek.

OD 24: De watervoorraden worden kwalitatief en kwantitatief veilig gesteld en een voldoende aanbod van drink- en proceswater aan een redelijke kostprijs is gegarandeerd

ViA-sleutelproject 44-2 Implementatie concept ‘Waterveiligheidsplannen’ in de drinkwatervoorziening – opmaak brondossiers als eerste stap (komt overeen met MINA-Plan 4-25)

Alle grondwaterwinningen voor de productie van drinkwater werden beoordeeld op hun kwetsbaarheid voor brongerelateerde risico’s. Voor de meest kwetsbare winningen zullen brondossiers worden opgemaakt. De afbakening van de aandachtsgebieden voor de geselecteerde grondwaterwinningen (zeer kwetsbare en kwetsbare) is afgerond. Alle oppervlaktewaterwinningen worden als kwetsbaar beschouwd.

De drinkwatermaatschappijen werkten, in samenspraak met de toezichthouder, voor de aspecten winningen en productie een model voor een risico-evaluatie uit en pasten dit toe voor de geselecteerde pilootwinningen. Met de verdere invulling van de basisinventarisaties en uitwerking van de langetermijnvisie voor de pilootwinningen is gestart in 2013.

Op basis van een evaluatie van de werking rond de pilootgebieden werd in overleg met de drinkwatermaatschappijen beslist om bij de verdere uitrol van het project brondossiers te werken met korte interpretatienota’s en een kernset aan relevante data (geografische informatie, kwaliteitsdata, …) eerder dan met uitgebreide beschrijvende analyses. Deze aanpak laat toe om de opmaak van de brondossiers voor alle kwetsbare drinkwaterwinningen Vlaanderen te versnellen zonder in te boeten op de initiële doelstellingen en uitgangspunten.

Er worden herstelprogramma’s uitgewerkt voor grondwaterlichamen die in een ontoereikende kwantitatieve toestand verkeren. De nodige acties en maatregelen worden opgelijst om in uitvoering van het decreet Integraal Waterbeleid een goede kwantitatieve toestand te behalen.

In uitvoering van het Drinkwaterdecreet werd invulling gegeven aan de openbare dienstverplichtingen met betrekking tot het risicobeheer, het crisisbeheer en de leveringszekerheid. Deze operationele dienstverplichtingen sluiten aan bij een internationale trend. Voor het risicobeheer wordt het model van ‘Water Safety Planning’ van de Wereldgezondheidsorganisatie verankerd. Het risicobeheer van de bron is een gedeelde verantwoordelijkheid waarvoor het project ‘Brondossiers’ werd opgestart (cf. project 44-2). De waterbedrijven worden geacht alert te zijn voor nieuwe risico’s en hierop gepast preventief te reageren. De waterbedrijven worden ook verplicht om hun controlestrategie uit te tekenen, deze voor te leggen aan de bevoegde overheden en hierover te rapporteren. Om paraat te zijn bij calamiteiten zullen ze moeten beschikken over een actueel interventieplan en een alternatieve waterbevoorrading moeten organiseren. Dit schept meer duidelijkheid op het terrein voor het geval er zich een incident voordoet. In het najaar 2013 wordt dit wettelijk kader afgewerkt.

In uitvoering van het Vlaamse actieplan Armoedebestrijding werd een meersporenbeleid t.a.v. de doelgroep kansarmen of sociaal zwakkeren uitgewerkt: sociaal kwetsbare groepen worden zowel financieel, technisch als inzake dienstverlening bijkomend ondersteund. Daarnaast werd de huidige regelgeving rond het afsluiten van drinkwater herzien. Een ontwerp van regelgeving werd opgesteld met hierin zowel de gronden voor een afsluiting als uniforme procedures die moeten worden gerespecteerd bij effectieve afsluitingen op het terrein. Het besluit legt de watermaatschappijen bovendien sociale openbare dienstverplichtingen op. Die moeten er voor zorgen dat de toegang tot de openbare watervoorziening behouden blijft. De invoering van het statuut 'beschermde klant' geeft toegang tot bijkomende rechten, waaronder een gratis waterscan (om tot een rationeel watergebruik te komen), de mogelijkheid tot een maandelijkse betaling, de opmaak van een betalingsplan op maat en de kwijtschelding van kosten die gepaard gaan met het versturen van herinneringsbrieven en de kwijtschelding. De leefloners, bejaarden met een minimumpensioen en personen met een handicap met een vervangingsinkomen zijn vrijgesteld van de vaste vergoeding voor drinkwater. Deze aanpassingen vergden een wijziging aan het drinkwaterdecreet, het LAC-decreet (Lokale AdviesCommissie) en het besluit Algemeen Waterverkoopreglement.

De informatiecampagne over het Algemeen Waterverkoopreglement 'Goed geregeld = geld gespaard' startte in 2012. Deze campagne richt zich op de sociaal zwakkeren en werd uitgewerkt voor laaggeschoolden en laaggeletterden. De campagne bestaat uit een aangepaste website, een zeer toegankelijk geschreven brochure (nagelezen door wablieft), een affiche en een keukenhanddoek. Een tweede golf van de campagne is voorzien voor de eerste helft van 2014, als de bijkomende sociale openbare dienstverplichtingen van kracht worden.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-W/IS - Interne stromen - Vlaamse Milieumaatschappij VMM 100.085 k€ VAK en 103.856 k€ VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-5-W/IS - Interne stromen - Vlaamse Milieumaatschappij VMM 22.769 k€ VAK/VEK-krediet met 17.909 k€ machtiging ingeschreven.

5.4 Afvalstoffen- en materialenbeleid

ViA-transversaal thema: Duurzaam materialenbeheer

Tegen 2020 willen we tot de top 5 van Europese regio's behoren op vlak van duurzaam materialenbeheer. We verruimen daarom het afvalbeleid tot een duurzaam materialenbeleid. Door een transversale werking en gericht onderzoek streven we naar het maximaal sluiten van materiaalkringlopen in productie- en consumptiepatronen waarbij grondstoffen en materialen efficiënter en effectiever worden ingezet met een zo laag mogelijke impact op milieu en gezondheid.
Het Vlaams Materialenprogramma wordt daarom ingevuld door drie complementaire pijlers:

- *ACTIE: Een breed gedragen actieplan geeft aan welke concrete en prioritaire stappen we vandaag zetten om tegen 2020/2050 onze langetermijnambitie waar te maken. Voor alle 45 acties worden de eerste concrete resultaten opgeleverd. Hiertoe zijn de nodige partners gemobiliseerd. Voor de sectoren bouw, metalen, chemie/kunststoffen en bio-economie zijn in samenwerking met DAR en EWI (Nieuw Industrieel Beleid) roadmaps in opbouw om te komen tot een kringloopeconomie.*
- *VISIE: Plan C, het Vlaams Transitienetwerk Duurzaam Materialenbeheer, werkt gedurfde langetermijnvisies en experimenten uit over de wereld anno 2050 op vlak van materialen. In 2013 werd gefocust op het jaarthema product-dienst-systemen als duurzaam bedrijfsmodel.*
- *ONDERZOEK: SuMMa, het Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer, doet onderzoek naar hoe materiaalstromen bewegen door onze economie, hoe we Duurzaam Materialenbeheer kunnen meten en hoe we beleidsinstrumenten kunnen sturen richting een duurzamer gebruik van materialen.*

ViA-sleutelproject 40-1 Betere regelgeving als kader voor een duurzaam materialenbeleid

Sinds 1 juni 2012 zijn het Materialendecreet en het bijhorende uitvoeringsbesluit VLAREMA officieel van kracht. Eind 2013 is een evaluatie beschikbaar die aangeeft of het VLAREMA het beoogde effect heeft bereikt en of bijsturing nodig is.

Er wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van een financieel kader voor de realisatie van het materialenbeleid. Een vergelijkende analyse van 3 types heffingen en een onderzoek naar het

potentieel van verhandelbare recyclagecertificaten is uitgevoerd. Op basis hiervan volgt in 2013 een beleidsvoorstel voor aanpassing van het economisch instrumentarium.

Het beter benutten, of eventueel zelfs heroriënteren van bestaande subsidieprogramma's i.f.v. materialenbeleid is een belangrijk actiepunt. Het subsidiebesluit voor de ondersteuning van initiatieven die duurzaam materialenbeheer op lokaal niveau realiseren, werd eveneens geheroriënteerd.

OD 26: Maximaal stimuleren van recyclage van afvalstoffen

Sinds 1 juli 2013 is het inzamellandschap voor huishoudelijke afvalstoffen geharmoniseerd. Voor vier inzamelwijzen werd een vork van aangewezen tarieven bepaald. In 2013 lag de focus dan ook op de praktische implementatie en controle van deze verplichting. De nood aan ondersteuning van lokale besturen met minder goede inzamelcijfers blijft: gemeenten met meer dan 180 kg restafval/jaar/inwoner (een tiental) worden individueel of via het intergemeentelijk samenwerkingsverband benaderd en begeleid richting een verbeterplan.

Om de selectieve inzameling bij bedrijven te stimuleren, wordt sterk ingezet op sensibilisering, infoverstrekking (onder andere via modelcontracten) en de ontwikkeling van sectorspecifieke best practices voor bronscheiding bij de sectoren bouw, landbouw, garages en in de horeca. Bovendien werd ook voor bedrijven de verplichting ingevoerd om PMD selectief in te zamelen. Een wetgevend kader is uitgewerkt en verankerd in VLAREMA. Om te komen tot meer uitwisseling van reststromen op bedrijventerreinen en de realisatie van ecoclusters wordt de ontwikkeling van een symbioseplatform ondersteund.

Onderzoek naar de mogelijke invulling van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid is nog lopende, onder meer in samenwerking met SuMMa en Plan C. Verschillende stromen en denkpistes zoals een afgifteplicht en in welke mate de eigenlijke milieu-impact kan weerspiegeld worden in de financiële bijdrage zijn geïnventariseerd. Tegen eind 2013 volgen concrete voorstellen m.b.t. het instrumentarium, voor implementatie in 2014 (vertaling naar wetgeving of andere implementatievormen). De invoering van een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor matrassen en vlakglas wordt onderhandeld.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/2LC-H-A-O/OW - Ontvangsten werking en toelagen – Afvalstoffen- en materialenbeleid 32.679 k€ krediet ingeschreven

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-O/WT - Werking en toelagen - Afvalstoffen- en materialenbeleid 18.789 k€ VAK en 20.731 k€ VEK-krediet ingeschreven

OD 27: De niet te vermijden lekstromen maximaal sturen naar de meest performante verwerkingsmethode

Een langetermijnvisie op het storten van afvalstoffen en een bijhorend implementatieplan is overlegd met de sector. Er is nagegaan hoe stortplaatsen binnen het recyclagebeleid kunnen geïntegreerd worden, waarbij het principe is dat storten alleen nog kan voor niet recycleerbaar en niet brandbaar afval. Het implementatie-plan moet de visie in de praktijk brengen. Een evaluatiekader voor het aftoetsen van de noodzakelijke verbrandingscapaciteit is in ontwikkeling. Daarbij wordt onderzocht welke instrumenten geschikt zijn om de evaluatiecriteria op een optimale manier toe te passen.

In dit kader past ook het onderzoek naar de mogelijkheden tot het valoriseren van oude stortplaatsen (enhanced landfill mining). Een voorlopige oplijsting van mogelijke ELFM-stortplaatsen en een screeningsplan (o.b.v. een kader voor milieuprioritering en ontginningspotentieel) is gerealiseerd. Op drie locaties worden proefprojecten gestart om kennisopbouw rond ELFM te verkrijgen.

Biomassa is een belangrijke grondstof waarbij voor sommige deelstromen het aanbod ontoereikend is voor de vraag. Binnen de interdepartementale werkgroep bio-economie zijn een overkoepelende beleidsvisie en actieplan voor biomassastromen opgesteld. Deze visie zal onder meer worden vertaald in een meer specifieke visie op de gewenste bestemmingen van biomassareststromen. De naleving van de verbrandingsverboden voor selectief ingezameld biomassa-afval wordt gecontroleerd, waarbij actief het evenwicht tussen energie- en materiaalvalorisatie wordt bewaakt en bepleit, door biomassastromen prioritair te sturen naar verwerkingstechnieken die dit evenwicht verzekeren.

Zwerfvuil blijft een irritant probleem, waaraan we ook in 2014 proberen te werken met een communicatiecampagne en investeringssteun voor inzamelfaciliteiten. Speciale aandacht gaat naar het opvissen van drijfvuil voor het in zee terechtkomt.

OD 28: Maximaal stimuleren van eco-efficiënte productie

ViA-sleutelproject 40-4 Toepassing van de eco-efficiëntiescan

Uit analyse blijkt dat de bestaande scans incl. de eco-efficiëntiescan te generiek zijn en moeilijk als dusdanig kunnen worden gebruikt vanuit een ketenbeheerperspectief. Daarom verfijnde de OVAM de eco-efficiëntiescan naar een materialenscan zodat die toelaat bedrijven te screenen op in- en uitgaande materiaalstromen en gerichte aanbevelingen doet voor duurzaam beheer van materialen. De internationale voorbeelden toonden aan dat hier een opportuniteit lag en ook de belangrijkste externe stakeholders hadden eerder aangegeven heil te zien in de ontwikkeling van een scan met focus op materialen.

De nieuwe scan met focus op materialen werd in 2013 ontwikkeld en getest bij een beperkt aantal bedrijven. Dit instrument moet individueel of in het kader van samenwerking op een bedrijventerreinen kunnen worden ingezet. De adviseurs die de scans zullen uitvoeren bij de kmo's, zijn geselecteerd en opgeleid. In 2014 gebeurt de brede uitvoering van de scans. Daarnaast werd een netwerk van kenniscentra en sectororganisaties voor tweedelijnsadvies samengesteld. Concrete afspraken tussen de OVAM en het Agentschap Ondernemen inzake de inzet van de kmo-portefeuille ter ondersteuning van kmo's die aanbevelingen van de materialenscan willen uitvoeren, zijn gemaakt.

Er zal worden nagegaan in welke mate nieuwe of bestaande instrumenten, zoals de milieuvergunning of subsidiëringskanalen, beter ingezet of geheroriënteerd kunnen worden zodat ze geschikt zijn om bedrijven aan te zetten tot een meer eco-efficiënte productie die meer aandacht heeft voor een beter materialenbeheer. Ook zal er aandacht gaan naar het opbouwen van expertise met betrekking tot materiaalefficiënter produceren.

Deze scan is tevens een hulpmiddel voor de uitbouw van een symbioseplatform dat moet toelaten industriële symbiose op vlak van energie- en materiaalgebruik te stimuleren. In het bedrijfsleven bestaat een duidelijke vraag naar de uitbouw van een onafhankelijk symbioseplatform. De Vlaamse overheid participeert actief in het ruime samenwerkingsverband rond dit project.

OD 29: Maximaal stimuleren van milieuverantwoorde consumptie

De krachtlijn "duurzame overheidsopdrachten als hefboom voor een duurzaam materialenbeheer" is opgenomen in het Vlaams Actieplan Duurzame Overheidsopdrachten 2012-2014. Ter uitvoering hiervan worden materiaalcriteria uitgewerkt voor verschillende productgroepen.

MINA-Plan 4-15 Stimuleren van milieuverantwoorde consumptie

Flankerend aan het federaal beleid, stimuleert de Vlaamse overheid de distributiesector om tussen nu en 2015 minstens twee sensibiliseringsacties of proefprojecten op te zetten.

Na de evaluatie van drie proefprojecten met de distributiesector is één project opgeschaald. Voor de productgroep elektrische toestellen werd in 2013 een uitgebreide samenwerking op touw gezet. Via allerhande promotiemateriaal wezen de producenten de consumenten hierbij op de aanwezigheid van een ecolabel, energiegebruik, herstelbaarheid, hergebruik en inleveren bij Recupel. Evaluatie van het project is voorzien met voorstellen tot inbedding van het project in de milieubeleidsovereenkomst afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.

In 2013 werd de studie 'milieuverantwoorde consumptie – perceptie en gedrag van consumenten' opgeleverd waarin de Vlaming werd bevraagd naar zijn gedrag en zijn mening over milieubewust handelen m.b.t. thema's zoals afval en materialen, voeding, water, energie en transport. Hieruit bleek dat bijna zes Vlamingen op de tien (59%) een behoorlijke kennis heeft over milieu en milieuvriendelijk handelen en ook effectief vrij milieubewust leeft. Meer dan zeven op de tien (74%) zegt zelfs milieuvriendelijker te zijn dan tien jaar geleden. In de loop van 2013 en 2014 worden de resultaten van o.m. deze studie gebruikt om gerichte initiatieven te nemen naar bepaalde doelgroepen en thema's die naar voor kwamen. Specifiek voor de inzet van het sociale instrumentarium m.b.t. het stimuleren van milieuverantwoorde consumptie, wordt naast het opzetten van concrete initiatieven verder onderzoek gevoerd rond die aspecten waar vooralsnog te weinig kennis en informatie over bestaat. Daarnaast zal er verder kennis worden opgebouwd omtrent materiaalcriteria voor producten om zo het aankoopbeleid van zowel overheden als bedrijven te vergroenen. We verkennen ook de mogelijkheden die worden geboden door de invoering van nieuwe materiaaltechnologieën, zoals additive manufacturing, of nieuwe vormen van bedrijfsvoering of vermarkting, zoals product-dienstcombinaties, voor het vergroenen van consumptiegedrag. Dit zal gebeuren door deelname aan proefprojecten, zoals iMade, en aan lerende netwerken, zoals Plan C. Er is een voorstel uitgewerkt voor het deels heroriënteren van

het subsidiebesluit voor de kringloopcentra, zodat zij meer gestimuleerd worden tot het opzetten van innovatieve proefprojecten die moeten leiden tot meer hergebruik.

Andere uitgevoerde of nog lopende acties zijn: de start van lerende netwerken en groepsaankopen voor gemeentelijke aankopers en duurzaamheidsambtenaren om het lokale groene aankoopbeleid te ondersteunen en de uitwerking van een vormingspakket in het kader van meer bewustwording van voedselverlies.

OD 30: Via integraal ketenbeheer streven naar een maximale vermindering van de milieu-impact

Verdere vermindering van de milieudruk door afvalstoffen vereist een meer integrale benadering van de hele materiaalketen. Vanuit het departement LNE en de OVAM wordt bijgedragen aan de transitie Duurzaam Wonen en Bouwen (DuWoBo). Een prototype van de materialenmethodiek, bestaande uit een expert-rekenmodel en databank van gebouwelementen, werd ontwikkeld. Met deze methodiek kan worden aangetoond aan de bouwsector wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van het doorrekenen van de milieuprofielen van gebouwelementen. Momenteel wordt verder gewerkt aan de verfijning en uitbreiding van dit prototype om uiteindelijk te komen tot een breed bruikbare en gebruiksvriendelijke digitale tool waarmee architecten, bouwheren en bouwmateriaalproducenten zelf milieuprofielen van gebouwen en hun gebouwelementen kunnen berekenen. In 2013-2014 wordt gestreefd naar integratie van deze materialenmethodiek in de gebruikerstool van de Vlaamse maatstaf duurzaam wonen en bouwen. Hiertoe wordt o.m. samenwerking gezocht met de andere gewesten en de federale overheid om zo te komen tot een Belgische methodiek.

SP 31: Integraal ketenbeheer uitbouwen

ViA-sleutelproject 40-3 Ketenbeheer en eco-innovatie (komt overeen met MINA-Plan 4-14)

Een aantal ketenbeheerprojecten is uitgevoerd of in uitvoering. De focus wordt gelegd op volgende materiaalketens:

- *Tapijtketen: De focus op ecodesign binnen de keten moet op langere termijn resulteren in de ontwikkeling van recycleerbaar tapijt, waarna een logistiek systeem kan worden opgezet. Inmiddels zijn de projecten in de sector van zo'n matuur niveau dat de interactie met de OVAM in 2013 teruggeschroefd kon worden.*
- *Harde kunststoffen: Dit project onderzoekt de mogelijkheid om een selectieve inzameling van harde kunststoffen op containerparken te organiseren en de inzetbaarheid van recyclaten, afkomstig van post-consumer harde kunststoffen, te verhogen. Samen met de Interregionale Verpakkingscommissie werd een voorstel voor de optimalisatie van de plastic-fractie bij de PMD-inzameling bij gezinnen en bedrijven uitgewerkt ter voorbereiding van de nieuwe erkenning van Fost Plus, het beheersorganisme dat instaat voor de PMD-inzameling.*
- *Cellenbeton: Met de actoren in de materiaalketen cellenbeton wordt een samenwerkingsovereenkomst onderhandeld. Intussen wordt een proefproject voor de inzameling van cellenbeton op containerparken opgevolgd.*
- *Minerale wol: De sector is bereid tot samenwerking om de materiaalketen van minerale wol te sluiten. Ze wensen hierbij te anticiperen op de hoeveelheden minerale wol die in de toekomst meer en meer zullen vrijkomen. De uitdaging is om een markteconomisch systeem op te zetten.*
- *Vlakglas: De keten voor vlakglas uit de productie is grotendeels gesloten. Post consumer afval blijkt echter moeilijker aan te pakken. Er wordt gezocht naar praktische oplossingen met draagvlak van alle actoren in de keten.*
- *Onder de coördinatie van het overlegplatform Nutriënten werken verschillende actoren aan het sluiten van de nutriëntenkringloop, de valorisatie van nutriënten uit reststromen en de vermarkting van gerecupereerde nutriënten.*

Een netwerk rond ecodesign is operationeel met veel aandacht voor ecodesign.link (website) en Twitter. LinkedIn en Facebook zijn in korte tijd een trefpunt geworden. Voor de sensibilisering van de ontwerpers blijven we ons richten op o.a. de uitreiking van de Ecodesign Awards voor studenten en professionals. Om ecodesign breder te verspreiden werd het opleidingspakket 'Ecodesign in hoger onderwijs-kit' (EHO-kit) uitgewerkt, in eerste instantie gericht op ingenieursopleidingen en opleidingen elektromechanica. Dit pakket werd positief

onthaald bij docenten en experts. De SIS-toolkit voor duurzame innovatie wordt sinds 2013 breed aangeboden aan de doelgroepen via externe gecertificeerde begeleiders, nadat eerst 5 piloot-bedrijven het begeleidingstraject hadden doorlopen. Met het oog op het verbeteren van het bestaande beleid en het ontwikkelen van nieuwe instrumenten worden de bestaande ecodesign-instrumenten geëvalueerd.

Met de oprichting van de vzw Plan C werd het transitienetwerk Duurzaam Materialenbeheer verzelfstandigd. In 2013 werd de financiële en organisatorische onderbouw van Plan C gefinaliseerd en was de vzw volledig operationeel. Voor het eerst werd gewerkt met een jaarthema. In 2013 zette Plan C het thema product-dienst-systemen als duurzaam bedrijfsmodel in de kijker via visie-ateliers en deelname aan het proefproject iMade voor het uittesten van de mogelijkheden van additive manufacturing in het installeren van nieuwe productie- en consumptiemodellen.

SP 32: Uitwerken van oplossingen op maat voor lokale besturen met complexe uitdagingen op het vlak van afval- en materiaalbeheer en bodemverontreiniging

ViA-sleutelproject 40-2 Partnerschappen met lokale besturen in het kader van een duurzaam materialenbeleid

Na een uitgebreide analyse waarin de visie op dit instrument werd ontwikkeld en een portfolio van activiteiten werd samengesteld, startten in 2011 de eerste onderhandelingen op. Dit resulteerde in 2012 in het afsluiten en starten van vijf piloot-partnerschappen met Mechelen, Kortrijk, Aalst, Eeklo en Duffel. Daarbij ondersteunt de OVAM deze gemeenten bij de uitbouw van een duurzaam materialenbeleid of de sanering van complexe bodemverontreinigingen.

Naast de opvolging van deze samenwerkingsverbanden lopen in 2013 gesprekken met Gent, Dendermonde, Bertem, Genk en een kustgemeente voor het afsluiten van vijf bijkomende samenwerkingsverbanden en starten we de evaluatie van het instrument op, met het oog op bijsturing, optimalisatie en eventuele uitbreiding naar andere lokale besturen.

5.5 Beleid bodem

5.5.1 Bodemverontreiniging

OD 35: Bijdragen aan het voorkomen van bodemverontreiniging

Een systeem werd geïmplementeerd voor het strikt handhaven van nieuwe bodemverontreiniging boven de bodemsaneringsnorm. In 2013 werd gestart met een *programmatische aanpak* voor de termijnopvolging van lopende dossiers ("*gefaseerd aanmaningenbeleid*") dat ervoor moet zorgen dat risico's zo spoedig mogelijk gekend zijn, mogelijke bodemverontreiniging zich niet verder verspreidt, gekende risico's worden aangepakt en aan de betrokkenen zo spoedig mogelijk rechtszekerheid kan worden geboden. De OVAM zet deze inspanningen voort in 2014.

In de richtlijn Industriële emissies wordt bepaald dat exploitanten van een aantal risico-inrichtingen een nulonderzoek moeten uitvoeren. Deze verplichting werd in 2013 afgestemd op de procedures van het Bodemdecreet en in de uitvoering van bodemonderzoeken. De betrokken GPBV-bedrijven werden geïnformeerd over hun nieuwe onderzoeksplicht.

OD 36: Maximaal faciliteren van overdrachten

Bodemattesten worden zo snel mogelijk afgeleverd. De dossierbehandeling gebeurt bij overdracht van een risicogrond zo efficiënt en klantvriendelijk mogelijk. Voor complexe overdrachtsdossiers worden oplossingen op maat uitgewerkt. Soms worden faillissementen geblokkeerd door zwaar verontreinigde gronden. Binnen de budgettaire mogelijkheden koopt de OVAM de terreinen aan, saneert ze in functie van herontwikkeling en brengt ze terug op de markt (zie ook OD38 en SP41).

Begin 2013 bereidde de OVAM een wijziging voor van het Bodemdecreet. Midden 2013 volgde een eerste principiële goedkeuring. Een van de doelstellingen van deze optimalisatie van het regelgevend kader is om de overdracht van risicogronden te vereenvoudigen. Zo wordt o.m. voorzien in de afschaffing van het meldingsformulier voor risicogronden, de schrapping van de verplichtingen tot het uitvoeren van bodemonderzoeken bij onteigening, … De OVAM zal dit nieuwe beleid in 2014 implementeren.

OD 37: Maximaal faciliteren van bouwprojecten op risicogronden

In afwachting van een sanering van een historisch verontreinigde grond moeten bouwprojecten mogelijk blijven en moet een bodemsanering zo goed mogelijk geïntegreerd worden in bouwwerken. Via een programmatorische aanpak 'Geïntegreerde projecten' stimuleert de OVAM de samenwerking tussen verschillende saneringsplichtigen zodat effectiever tot bodemsanering wordt overgegaan. Voor elk gestart ambtshalve dossier worden de integratiemogelijkheden onderzocht en, waar realistisch, benut. In 2013 zijn vier modelprojecten gestart die dergelijke integratie in praktijk brengen. In 2014 gebeurt een evaluatie van de gehanteerde integratiemethodiek.

De verwijdering van de risico's die verband houden met de aanwezigheid van asbesthoudende materialen in woongebied, wordt verdergezet. Een beleidsvoorbereidende studie naar de haalbaarheid van een globaal afbouwbeleid voor asbest in onze leefomgeving is gestart om zo risico's voor gezondheid en milieu verbonden aan asbest sneller te reduceren en de recycleerbaarheid van bouw- en sloopafval te verhogen.

OD 38: Maximaal faciliteren herontwikkeling brownfields en andere verontreinigde terreinen

ViA-sleutelproject 42-1 Brownfieldprojecten en –convenanten

Op 9 september 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan het ontwerp van wijzigingsdecreet Brownfieldconvenanten en de visienota hierover.

Momenteel zijn er 44 brownfieldconvenanten goedgekeurd door de Vlaamse Regering en 16 realisatieconvenanten voor vrijstelling van financiële zekerheid afgesloten. Op 12 juli 2013 keurde de Vlaamse Regering 8 brownfieldconvenanten voorlopig goed met het oog op de publieke consultatie. De vierde oproep is lopende en projectvoorstellen moesten worden ingediend bij het Agentschap Ondernemen tegen 13 september 2013.

De OVAM voerde in 2012-2013 ook een aantal cruciale ambtshalve werken uit om de herontwikkeling van brownfields mogelijk te maken. Sprekende voorbeelden zijn de ambtshalve saneringen van Sibelgas te Vilvoorde, Oude Dokken te Gent en de Waalse Krook te Gent. De Waalse Krook is een mooi voorbeeld van herontwikkeling en de cruciale rol van bodemsanering. Dankzij de inspanningen van de OVAM wordt een zwaar verontreinigde site van een vroegere gasfabriek, in het midden van de stad Gent, herontwikkeld tot een multimediale site waar kennis, innovatie en cultuur hand in hand gaan.

Een aantal brownfields zijn zo zwaar verontreinigd dat een ontwikkeling geblokkeerd wordt door de mogelijke saneringskost. De OVAM voert onderzoek naar de kosten en baten van een gerichte aankoop en sanering van dergelijke terreinen met het oog op verkoop en herontwikkeling.

Vanuit de hernieuwde visie rond brownfieldontwikkeling sloten de OVAM en PMV op 24 november 2011 een protocolakkoord af voor de ontwikkeling van San-Invest. San-Invest is het instrument dat een antwoord biedt op de problematiek van de blackfields, zeer zwaar verontreinigde terreinen waarvoor het instrumentarium van het brownfieldconvenantendecreet tekort schiet. In 2012 werd aan de hand van 11 pilootsites de werkwijze van San-Invest uitgetest met het oog op een versnelde revitalisatie van blackfields. In 2013 werd het potentieel van te herontwikkelen blackfields in Vlaanderen in kaart gebracht. Op basis hiervan is een programmatische aanpak uitgetekend voor de aanpak en herontwikkeling van deze terreinen. Daarnaast werd op zoek gegaan naar bijkomende partners met het oog op realisatie van projecten.

Verder stelt zich een probleem bij ernstig verontreinigde terreinen die eigendom zijn van firma's die in faling gaan. Indien deze terreinen onverkocht blijven, evolueren ze al snel naar een brownfield of blackfield. Waar opportuun en binnen de budgettaire mogelijkheden worden de terreinen aangekocht en gesaneerd met het oog op herontwikkeling en verkoop ('protocol curatoren'). Het 'protocol curatoren' biedt momenteel nog niet voor alle geblokkeerde gronden een oplossing. In 2013 werden ook de eerste verkopen met integratie van sanering, herontwikkeling en duurzaam materialenbeheer gerealiseerd, met name in het dossier van Van de Voorde te Dendermonde. Naast de aankoop van drie nieuwe terreinen werd in 2013 onderzocht hoe het instrument uitgebreider kan worden ingezet. In 2014 volgt een evaluatie van deze systematiek op basis van eerste aankoopdossiers.

In 2014 zal worden onderzocht op welke manier we meerdere duurzaamheidsaspecten (onder andere duurzaam materialenbeheer) kunnen integreren in de aanpak van brownfields.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-V/IS - Interne stromen - Openbare Afvalmaatschappij voor het Vlaamse Gewest OVAM) 20.347 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-V/IS - Interne stromen - Openbare Afvalmaatschappij voor het Vlaamse Gewest OVAM) 36.521 k€ VAK en 34.000 k€ VEK-krediet ingeschreven

OD 39: Verfijning van het onderzoeks- en saneringsbeleid

ViA-sleutelproject 42-2 Bodemsaneringsfondsen – Vlaams stookolietankfonds (komt deels overeen met MINA-Plan 4-8)

Om algemeen een goede werking van de sectorfondsen te garanderen, werd een wijziging van het regelgevend kader (VLAREBO) rond bodemsaneringsorganisaties definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 21 september 2012. De aanpassing betreft de periodiciteit voor de opmaak van het bodempreventie- en bodembeheerplan, het invoeren van een einddatum voor het afsluiten van overeenkomsten voor overdracht van de saneringsplicht en het voorzien van de mogelijkheid tot terugbetaling door derden. De wijziging is in werking getreden op 1 januari 2013.

In mei 2011 werd binnen de ICL (Interministeriële Conferentie Leefmilieu) een werkgroep opgericht, samengesteld uit vertegenwoordigers van de kabinetten van de gewestelijke en federale ministers, om de onderhandelingen te voeren over de oprichting van een Belgisch (of interregionaal) stookolietankfonds. Op 18 april 2013 werd binnen deze stuurgroep een overeenkomst bereikt rond het opzet van het stookolietankfonds. Op 19 juli 2013 heeft de Vlaamse Regering het 'samenwerkingsakkoord tussen de federale staat en de gewesten over de bodemsanering van tankstations en gasolietanks voor verwarming' principieel goedgekeurd. Ze hechtte tegelijk haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet dat instemt met dit samenwerkingsakkoord. Bedoeling is het takenpakket van het bodemsaneringsfonds BOFAS, dat instaat voor de bodemsanering van tankstations, uit te breiden tot gasolietanks. Over het voorontwerp van instemmingsdecreet wordt het advies ingewonnen van de SERV, de Minaraad en de Raad van State. De parlementaire behandeling van het stookolietankfonds zal in het voorjaar 2014 afgerond worden.

Via een programmatische aanpak voor schadegevallen en particuliere stookolietanks is een klantgerichte dienstverlening voor de doelgroep particulieren opgezet. Dit is gerealiseerd door gerichte communicatie en het opzetten van een minder hinder-actieplan waarvoor expertise werd opgebouwd in 10 casussen.

In het wijzigingsvoorstel van het Bodemdecreet is eveneens een regeling opgenomen voor de vermengde bodemverontreinigingen. Deze complexe verontreinigingen leiden vaak tot impasses waarbij er geen effectieve sanering plaatsvindt op het terrein. De regeling voorziet in een solidaire plicht voor de betrokken partijen waarbij de OVAM via een verdeelsleutel de financiële bijdragen kan vastleggen.

Om het verontreinigingspassief weg te werken wordt de aanpak op maat via woonzoneprojecten en bedrijfsspecifieke overeenkomsten verdergezet. Ook het gefaseerd aanmaningenbeleid draagt bij aan deze doelstelling. Ook de verwijdering van zinkassen in de Noorderkempen wordt aangepakt. Na succesvolle afgraving van zinkassen op particuliere terreinen in vijf gemeenten, lag de focus in 2013 op de ruime omgeving waarbij in twee gemeenten de zinkassen zijn verwijderd.

Om onbillijkheden weg te werken is een regeling voor cofinanciering uitgewerkt gericht op de ondersteuning van saneringen bij kleine en middelgrote ondernemingen. Deze werd definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 15 maart 2013. De regeling cofinanciering houdt in dat de overheid voor 35 tot 50% tussenkomt in de kosten van de sanering, met een plafond van 200.000 euro over een periode van drie jaar.

Een kader voor het beoordelen van 'groene' bodemsanering, d.w.z. met minder emissie van CO_2, toepassen van hernieuwbare energie en met duurzaam materiaalgebruik, is uitgewerkt en gedurende een proefperiode van 1 jaar uitgetest. Voor 'duurzame' bodemsanering worden diverse beoordelingskaders geëvalueerd en is in 2013 een studie omtrent indicatoren afgerond. Met het oog op innovatie en kennisverspreiding zijn drie pilootproeven voor groene en duurzame bodemsanering opgestart. Met het oog op bijsturing van het kader worden de proefprojecten in 2014 geëvalueerd. Ook in het kader van de ambtshalve saneringen werd in 2013 aandacht besteed aan duurzaam saneren en innovatie en zijn in drie dossiers innovaties, zowel technisch als organisatorisch, doorgevoerd.

De kwaliteit van de ambtshalve bodemonderzoeken en -sanering wordt gegarandeerd met de ontwikkeling van een referentie en een innovatieve aanpak bij overheidsopdrachten, getest in drie cases. Naast deze gerichte acties naar verfijning van het onderzoeks- en saneringsbeleid organiseerde de OVAM haar werking rond verschillende programma's die zich focussen op specifieke verontreinigingen of doelgroepen. Hiermee wordt een resultaatgerichte en efficiënte uitvoering beoogd op een meer projectmatige werkwijze, waardoor er nog meer gericht kan ingezet worden op een oplossingsgerichte – al dan niet beleidsoverschrijdende – geïntegreerde aanpak van saneringen.

SP 41: Bodemsanering in het teken van economisch herstel

Begin 2012 werd dit project stopgezet. Saneringen die startten voor eind 2011, kwamen nog in aanmerking voor een verlaging van de financiële zekerheid tot 75%.

SP 42: Versnelde ambtshalve sanering bij "onschuldig eigenaars"

ViA-sleutelproject 42-3 Versnelde sanering van vervuilde terreinen (onschuldige eigenaars)

Om op een efficiënte wijze de ambtshalve bodemsanering uit te voeren bij bedrijven en particulieren die geconfronteerd worden met een bodemverontreiniging waar ze onschuld hebben verkregen, zet de OVAM in 2013 een programmatische aanpak op.

In 2013 werd gericht en proactief op zoek gegaan naar eigenaars waarvan de kans groot is dat ze recht hebben op een vrijstelling van saneringsplicht. Daarnaast werd ingezet op het inkorten van de doorlooptijd tussen het besluit tot vrijstelling van saneringsplicht en de start van een beschrijvend bodemonderzoek en/of bodemsanering via de ontwikkeling van een transparant opvolgingssysteem. In 90% van de nieuwe onschulddossiers zijn de eerste contacten gelegd en is een erkend bodemsaneringsdeskundige aangesteld.

SP 43: Bodemonderzoek en –sanering als hefboom voor duurzame ontwikkeling

ViA-sleutelproject 42-3 Versnelde sanering van vervuilde terreinen (scholen, ziekenhuizen en rusthuizen) (komt deels overeen met MINA-Plan 4-28)

In samenwerking met AGIOn (gesubsidieerd onderwijs) en GO (Gemeenschapsonderwijs) werd een 150-tal projecten in de reguliere financiering gescreend op potentiële bodemverontreiniging. Individuele knelpuntdossiers worden specifiek begeleid. Bij het gesubsidieerde onderwijs, dat als enige wenste verder te gaan, werd een enquête georganiseerd om tot een sluitende inventarisatie te komen. Op basis daarvan is met AGIOn een samenwerkingsprotocol getekend dat werd bekrachtigd door de Vlaamse Regering. De aanmeldingsprocedure werd gestart zodat vanaf 2014 het gesubsidieerde net kan rekenen op financiële ondersteuning bij bodemonderzoeken en saneringswerken.

Bijkomend onderzoek toont aan dat bodemverontreiniging zelden een hinderpaal is bij infrastructuurwerken bij zorginstellingen. Een programmatische aanpak wordt daarom op dit ogenblik niet verder uitgewerkt. VIPA (Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden) zal de OVAM alleen inschakelen op het ogenblik dat bij hen subsidie-aanvragen geïntroduceerd worden waaraan een bodemproblematiek verbonden is.

ViA-sleutelproject 42-3 Versnelde sanering van vervuilde terreinen (gasfabrieken) (komt deels overeen met MINA-Plan 4-28)

Door historisch onderzoek met beperkte monstername werd eind 2011 een inventarisatierapport afgerond van gassites in Vlaanderen. Op basis daarvan is een meerjarenprogramma opgezet dat versneld bodemonderzoeken moet starten en afronden tegen 2016 en alle bodemsaneringswerken moet realiseren tegen 2027. Voor 90% van de geïnventariseerde terreinen zijn de verkennende bodemonderzoeken in 2013 uitgevoerd en is de saneringsplicht uitgeklaard. Er werd in 2013 gewerkt aan administratieve vereenvoudiging, klantgerichte aanpak en een nog nauwere samenwerking met de publieke probleembezitters zoals gemeenten. Dit zowel op juridisch als op financieel vlak (huissaneerder en samenwerkingsovereenkomsten).

De projecten Waalse Krook, Sibelgas en Turnhout gasfabriek zijn reeds uitgevoerd of in uitvoering. Daarmee wordt een eerste invulling gegeven aan de programmatische aanpak voor gassites.

SP 45: Bodemonderzoek en -sanering beschermt drinkwaterwinningen

De gemeenten worden ondersteund bij de opmaak van de gemeentelijke inventaris (GI). Een webloket dat de overdracht van gegevens optimaliseert is sinds 2012 operationeel. Bijsturingen van de bodemregelgeving en VLAREBO-indeling enerzijds en een uitbreiding van de ondersteunende tools anderzijds moeten het makkelijker maken om de GI aan te vullen. In 2014 gebeurt een evaluatie met aanzet tot bijsturing.

Daarnaast zijn systemen uitgewerkt voor de opvolging van “melding van verontreinigingen” en “termijnopvolging onderzoeks- en saneringsplicht”.

Voor risico-inrichtingen die binnen drinkwaterwingebieden liggen, wordt gestreefd naar een versnelde inventarisering. Een selectief aanmaningsbeleid biedt ondersteuning. In 2011 werd in samenwerking met de gemeenten en waterwinningsmaatschappijen een eerste inventarisatie van nog actieve risico-inrichtingen in beschermingszones uitgevoerd. Risico-inrichtingen die niet aan hun periodieke onderzoeksplicht hadden voldaan, werden stapsgewijze aangeschreven. In 2012 lag de focus van de inventarisatie op risicogronden van niet-actieve risico-inrichtingen. In 2013 werd de inventarisatie van risicogronden vervolledigd. Dit vereist een aanpak op maat van de gemeenten, met zowel acties naar het vervolledigen van de gemeentelijke inventaris, het interpreteren van oude informatie en de elektronische beschikbaarheid als uitwisseling van de data. Ongeveer 800 actieve risico-inrichtingen in drinkwaterwingebieden zijn zo versneld geïnventariseerd. Een strakke opvolging en handhaving van de onderzoeksverplichtingen is gestart. De identificatieprocedure van risico-inrichtingen met een periodieke plicht via het webloket is uitgetest. Een voorstel tot opschaling naar de rest van Vlaanderen is in ontwikkeling.

5.5.2 Bodemaantasting

MINA-Plan 4-29	***Bodembedreigingen in de bebouwde omgeving geïntegreerd aanpakken***

Er werd intensief meegewerkt aan het witboek ‘beleidsplan ruimte’ met als doel de problematiek van bodemafdichting aan te kaarten en in samenspraak met andere beleidsdomeinen aan te pakken. In de ontwerpteksten van het witboek is bodemafdichting intussen opgenomen onder basisoptie 1 ‘ruimterendement versterken’. De uitwerking van dit thema zal van nabij worden opgevolgd.

Verschillende contacten werden gelegd om het kwalitatief goed bodembeheer van parken, speeltuinen en privétuinen onder de aandacht te brengen. Kwalitatief goed bodembeheer was o.a. een belangrijk onderdeel van de beoordelingscriteria van de projectoproep 2012 “Inrichting volkstuinen”. Er zal worden getracht de code van goede praktijk voor een kwalitatief goed bodembeheer in te bouwen in bestaande initiatieven. Zo wordt er o.a. meegewerkt aan de studieopdracht “Opmaak van een code voor goede praktijk voor het zelf telen van voeding”.

Rond de problematiek van grondverschuivingen wordt er een brochure opgemaakt voor gemeenten, architecten, ingenieurs, notarissen en geïnteresseerde burgers. Deze zal worden verspreid in de getroffen regio’s.

In overleg met de Vlaamse minister, bevoegd voor landbouw, werd de problematiek van bodemaantasting (vnl. erosie, koolstofgehalte in de bodem en bodemverdichting) meegenomen bij de besprekingen over de aanpassing van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), alsook bij de voorbereiding van het derde Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2014-2020 (PDPO III). Hierbij wordt gestreefd naar het juiste evenwicht tussen de versterking van de verplichte bodembeschermende maatregelen (o.a. in het kader van de randvoorwaarden van het landbouwbeleid) en stimulerende, vrijwillige bodembeschermende maatregelen, via beheerovereenkomsten in het kader van het PDPO III of via subsidiëring van gemeentelijke erosiebestrijdingswerken.

In 2012 en 2013 werd meegewerkt aan de Belgische positie tijdens het tot stand komen van diverse Europese regelgeving rond duurzaamheidscriteria voor ‘biobased economy’. Hierbij werd de nadruk gelegd op de mogelijke gevolgen op bodemkwaliteit en de voorraden aan organische koolstof in de bodem. Een onderzoeksopdracht rond de gevaren en opportuniteiten van verschillende bio-energieproductiesystemen voor de organische koolstofvoorraden in de Vlaamse landbouwbodems werd in 2013 afgerond. Er loopt een onderzoek naar preventieve en remediërende maatregelen tegen bodemverdichting. Tevens wordt in 2013 een studieopdracht gestart voor de kwantificering van de gevolgen van bodemverdichting op het watertransport door de bodem.

In 2013-2014 worden de Belgische bodemkaart, primaire bodeminformatie en bodemgerelateerde kaarten via Databank Ondergrond Vlaanderen in de nieuwe bodemverkenner gebruiksvriendelijk ontsloten. Tot midden 2014 loopt een onderzoeksopdracht om een gegeneraliseerde kaart op 1:250.000 van de Belgische bodems volgens het internationale World Reference System te genereren.

OD 47: We stimuleren gemeenten en landbouwers om over te gaan tot erosiebestrijdingswerken en passende beheersmaatregelen

OD 48: Tussen 2008 en 2014 verdubbelt de VRIND-beleidsindicator voor de bodemerosiebestrijding op gemeentelijk niveau van 7 tot 14%

Midden 2013 beschikken 104 Vlaamse gemeenten over een goedgekeurd gemeentelijk erosiebestrijdingsplan en zijn 6 gemeenten ermee bezig. Van de gemeenten met een goedgekeurd plan laten er 79 zich begeleiden door een erosiecoördinator voor het uitvoeren van erosiebestrijdingswerken. In totaal zijn 132 gemeentelijke projecten voor erosiebestrijdingswerken in uitvoering of uitgevoerd. 42 gemeenten hebben de stap naar de uitvoering van erosiebestrijdingswerken gezet. Voor het eerste halfjaarlijkse subsidieprogramma van 2013 werden in totaal 20 dossiers goedgekeurd, waarvan één voor de opmaak van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan, drie voor het aanstellen van een erosiecoördinator en zestien voor het uitvoeren van gemeentelijke erosiebestrijdingswerken. In 2013 zijn er 959 landbouwers die één of meerdere beheerovereenkomsten met de VLM hebben in het kader van erosiebestrijding. De totale oppervlakte van de grasbufferstroken en grasgangen die via vijfjarige beheerovereenkomsten zijn gerealiseerd, bedroeg begin 2013 ca. 816 ha. Voor de maatregelen niet-kerende bodembewerking en directe inzaai werden beheerovereenkomsten afgesloten voor een totale oppervlakte van 3.364 ha.

Om de dienstverlening aan de gemeenten te verbeteren werd in 2012 en 2013 onderzoek uitgevoerd naar de benodigde buffercapaciteit van erosiebestrijdingswerken. In een ander project werd met behulp van vernieuwende technieken de efficiëntie van verschillende erosiebestrijdingstechnieken geëvalueerd. In 2013 startte een onderzoek naar het effect van erosiebestrijdingsmaatregelen op de sedimentaanvoer naar waterlopen.

Om de efficiëntie van de Vlaamse erosiereductie te verhogen, werd in overleg met het beleidsdomein landbouw in 2012 en 2013 een actieplan uitgewerkt met nieuwe verplichte maatregelen die gefaseerd zullen ingaan vanaf 2014. Deze extra maatregelen versterken het bestaande pakket van sensibiliserende en stimulerende maatregelen en de verplichtingen uit de randvoorwaarden die vandaag aan landbouwers opgelegd worden op de sterkst erosiegevoelige percelen. Het nieuwe pakket zal een mix zijn van verstrenging en uitbreiding van reeds toegepaste maatregelen, het uitbreiden van het areaal met verplichte erosiebestrijdingsmaatregelen en verstrengingen voor bijzonder gevoelige gewassen.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-E/WT - Werking en toelagen - beleid bodem en natuurlijke rijkdommen 2.477 k€ VAK en 3.243 k€ VEK-krediet ingeschreven

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-E/WT - Werking en toelagen - Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen 803 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven

5.5.3 Natuurlijke rijkdommen

OD 52: Het beleid inzake oppervlaktedelfstoffen wordt geëvalueerd (zie ook SD 49)

ViA-sleutelproject 40-5 Evaluatie van het delfstoffenbeleid (komt overeen met MINA-Plan 4-30)

Het BOD "Alluviale kleien & Polderklei" werd op 3 mei 2013 door de Vlaamse Regering omgezet in een definitief vastgesteld gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP). Het laatste door de Vlaamse Regering definitief vastgestelde BOD van de Vlaamse Leemstreek wordt omgezet in een GRUP. In 2013 werd ook onderzoek opgeleverd naar de materiaaltechnische kenmerken van ijzerzandsteen.

Het proces m.b.t. de evaluatie van de instrumenten van het delfstoffenbeleid werd begin 2013 versneld en zal leiden tot een aanpassing van het Oppervlaktedelfstoffendecreet. De gemengde werkgroep van kabinetten en administraties besliste de ontwerp delfstoffennota "Zand in Vlaanderen" tegen begin 2014 aan te vullen met een studie die wordt uitgevoerd door het steunpunt Duurzaam Materialenbeheer. Het tweede Algemeen Oppervlaktedelfstoffenplan zal na principiële goedkeuring in openbaar onderzoek gaan en worden voorgelegd aan SERV en Minaraad.

Het Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlaktedelfstoffenbeleid leverde midden 2013 een tweede jaarverslag (gegevens 2011) af. Het gaat over behoeftegegevens, import- en exportstromen en inzetmogelijkheden van alternatieven voor oppervlaktedelfstoffen. Vanaf 2014 zal via een webapplicatie, die in 2013 ontwikkeld wordt, een tweejaarlijkse bevraging gebeuren.

Het innovatiepartnerschap over grondstoffen van de Europese Commissie wordt opgevolgd.

OD 53: De valorisatie van de diepe ondergrond wordt geregeld (zie ook SD 50)

In 2013 werd een vergunning verleend voor de opsporing van steenkoolgas in Vlaanderen. Europa komt eind dit jaar met een analyse over de risico's van schaliegas.De Vlaamse Regering wacht de conclusies van deze analyse af vooraleer verdere beleidsopties zullen overwogen worden. Eventuele aanvragen die het toepassen van de techniek van hydraulisch fractureren impliceren, zullen pas in behandeling worden genomen na de geplande actualisering van het milieubeoordelingskader op Europees niveau.

Na een grondige studie van de richtsnoeren voor de uitvoering van de Europese richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide, alsook van de nationale regelgeving van een aantal voortrekkerslanden (Nederland, Verenigd Koninkrijk,…), kunnen er ook in het Vlaamse Gewest nadere regels voor de geologische opslag van koolstofdioxide (CCS) opgesteld worden.

MINA-Plan 4-31 Steun zoeken in de ondergrond

Het potentieel van de Vlaamse ondergrond voor diepe en ondiepe geothermietoepassingen in Vlaanderen wordt verder in kaart gebracht. Er wordt een evaluatie uitgevoerd van mogelijks noodzakelijke regelgevingsinitiatieven voor diepe geothermie.

De Databank Ondergrond Vlaanderen biedt conform de deadline van 28 december 2012 ook downloaddiensten aan die volledig INSPIRE-compliant zijn. Het eDOV-loket voor boorbedrijven is in eerste versie sedert januari 2013 klaar om in gebruik te nemen. Zo kunnen boorbedrijven hun verplichtingen nakomen als gevolg van het van kracht worden van het VLAREL (3 mei 2013), eens ze een erkenning hebben verworven. Verder is een "bodemverkenner" in opbouw die in het najaar van 2013 voor het publiek zal worden opengesteld. In de komende periode zullen de verschillende DOV-componenten (eDOV-loket, het xDOV-uitwisselingsformaat, de i_nDOV-proevenapplicaties, vDOV-rubriek 55-loket en –bodemverkenner, …) worden uitgebouwd, teneinde de workflow van alle bij ondergrond betrokken doelgroepen systematisch te ondersteunen en kwaliteitsvolle data te verwerven, te beheren en te ontsluiten. Vereisten worden geanalyseerd en voorbereidende taken worden uitgevoerd (tegen eind 2013), met het oog op doorgroeien tot een formele aanduiding als "authentieke gegevensbron".

Door VLAKO werd een globaal, sluitend geologisch lagenmodel gemaakt van de Vlaamse ondergrond. In de tweede helft van 2013 zal dit geologisch 3D-model, G3Dv2 genoemd, voor het publiek beschikbaar zijn via DOV. De afstemming met het hydrogeologische model is eveneens gestart. Door de verfijning van het model en het toekennen van eigenschappen aan de geologische lagen zullen verscheidene thematische modellen gecreëerd worden. Zo zal in 2013 een 3D-delfstoffenmodel voor leem gemaakt worden dat een eerste indicatie zal vormen voor ruimtelijke planners, studiebureaus, aannemers, ontginners, enz. om na te gaan of er op locaties van geplande graafwerken voldoende bruikbare leem aanwezig is om die selectief af te graven en op de markt te brengen. Het synthesemodel van het Westfaliaan wordt in 2014 afgewerkt.

5.6 Biodiversiteitsbeleid

OD 55: Vlaanderen zal, in uitvoering van de Europese regelgeving, de instandhoudingsdoelstellingen opmaken en tegen 2015 zal het grootste deel van de maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren, effectief in uitvoering zijn

ViA-sleutelproject 41-1 Opmaak instandhoudingsdoelstellingen (komt overeen met MINA-Plan 4-32)

Eind 2012 werden alle 34 S-IHD-rapporten (Specifieke Instandhoudingsdoelstellingen) en ontwerp aanwijzingsbesluiten principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Bovenop deze 34 rapporten werden in de loop van 2013 ook de SIGMA-IHD en de IHD voor SBZ-V (Speciale Beschermingszone – Vogelrichtlijn) Hoge Kempen aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

Deze ontwerpen van aanwijzingsbesluit zijn vervolgens aangepast aan de adviezen van de adviesraden en aan de zogenaamde "kalibratie", een modelmatige optimalisering van de spreiding van de IHD over de verschillende speciale beschermingszones. Op 19 juli 2013 keurde de Vlaamse Regering de ontwerpen van aanwijzingsbesluit een tweede maal goed. Een definitieve goedkeuring van het hele pakket is voorzien in het najaar van 2013.S-IHD-besluiten voor het SBZ-V Peer en de SBZ-V's rond Linker- en Rechter Scheldeoever worden intussen voorbereid met het oog op een eerste principiële goedkeuring.

In 2014 ligt de focus op de implementatie van de instandhoudingsdoelen: het is de bedoeling om tegen half 2014 voor elke SBZ een Managementplan op te maken waarin de zogenaamde "evidenties" zijn vervat. Daarmee worden lopende beheerplannen of andere engagementen bedoeld, die reeds invulling geven aan de vooropgestelde taakstelling. Ook zal aan alle actoren gevraagd worden om hun eigen bijdrage aan de realisatie van de Managementplannen in beeld te brengen en te formaliseren via een samenwerkingsovereenkomst.

Op basis van de Managementplannen en de samenwerkingsovereenkomsten zal nauwkeuriger in kaart gebracht worden welke middelen vereist en beschikbaar zijn voor de start van het Natura 2000 Programma in de volgende legislatuur. De nodige decreetswijzigingen en uitvoeringsbesluiten worden voorbereid om het Instandhoudingsbeleid volgens afspraak te kunnen uitvoeren.

Om de concrete acties door privé-eigenaars of vzw's te blijven ondersteunen werden in 2013 Quick-win projecten goedgekeurd. In 2014 zal de oproep opnieuw gelanceerd worden. In 2014 worden eveneens het Actieplan Handhaving Natura 2000, het beheervademecum soorten, de visie op het ruimer biodiversiteitsbeleid, en een stappenplan voor de aanpak van stikstofdeposties uitgewerkt en wordt gestart met de opmaak van de SIHD-besluiten voor de resterende zuivere SBZ-V Ijzervallei en Voorhaven Zeebrugge.

OD 56: Verder bouwend op het overlegmodel tussen alle betrokken partners, wil Vlaanderen met de uitvoering van het Sigmaplan, het Zwinproject, het Grensmaasproject alsook met het rivierherstel Leie, de natuurlijkheid, de beveiliging tegen overstromingen en de bevaarbaarheid van waterlopen laten samensporen

In uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering rond het geactualiseerd Sigmaplan worden, binnen de perken van de begroting, de 2010-projecten verder uitgevoerd en de 2015-projecten voorbereid. Ook in dat kader werd 90% van de gronden van de Durmeprojecten (86 ha) verworven. Een eerste deel van de inrichtingswerken is afgerond en over 75 ha werd natuurbeheer ingesteld. In de cluster Kalkense Meersen (950 ha waarvan 600 ha binnen ANB-projecten) is ongeveer een derde van het gebied verworven en in natuurbeheer gebracht. Voor de eerste grotere inrichtingswerken (medio 2014) worden de voorbereidingen getroffen, evenals voor het technisch ontwerp van de natuurinrichting in de latere inrichtingsblokken. Veel aandacht ging naar de inrichting en de instelling van natuurbeheer in de W&Z-projectgebieden Paardenweide en Bergenmeersen (nu operationeel als GGG).

Voor een aantal deelgebieden werden ook in beroep delen van het onteigeningsbesluit vernietigd. Nieuwe onteigeningsbesluiten werden opgemaakt volgens de gemeenrechtelijke onteigeningsprocedure teneinde de resterende gronden te kunnen verwerven en grotere inrichtingswerken te kunnen starten (vernatten, afgraven, onthaalinfrastructuur, …). De samenwerking met de landbouwers verloopt onder de vorm van omvormingscontracten en weidevogelbeheercontracten.

In het Antwerpse Havengebied werd het GRUP definitief goedgekeurd. Hierin wordt ruimte voorzien voor proactieve natuurontwikkeling, waardoor de economische uitbouw van de haven kan plaatsvinden. De bijhorende afsprakenmatrix over verwerving, inrichting, beheer en monitoring van de natuurontwikkeling wordt nog in 2013 goedgekeurd. In 2014 zal het soortenbeschermingsprogramma voor de Antwerpse Haven gefinaliseerd worden. In het toekomstig gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde werd het Europees gecofinancierde STEP-project afgerond met de aanleg van een ruime onthaalsite en recreatieve infrastructuur. Een nieuw Life+-project 'SCALLUVIA' wordt in 2013 gestart in samenwerking met de nv W&Z, de gemeente Kruibeke en Kruin vzw Onthaal, kwalitatieve verbetering van de Europese habitats en verspreiding van de know-how over geïntegreerde projectaanpak staan hierin centraal. In 2013 wordt ook de rapportage afgewerkt over de T0-monitoring van de Sigmagebieden.

In samenwerking met de provincie Zeeland werd in 2012 een nieuw LIFE+-project ZTAR (=Zwin Tidal Area Restoration) opgestart om de effecten van verzanding van het Zwin terug te schroeven. Het herstel van de vogeleilanden en het afplaggen van een stuk schor om het te verjongen, is in het voorjaar 2013 effectief uitgevoerd. Met de uitbreiding van het Zwin met de Willem-Leopoldpolder werd een oplossing uitgewerkt voor de toenemende verzilting van de omliggende polders. Parallel met de goedkeuring van het GRUP op 24 mei 2013 door de Vlaamse Regering zal een ontwerp van onteigeningsplan opgemaakt worden en voor voorlopige vaststelling voorgelegd aan de Vlaamse Regering vóór eind 2013. In samenwerking met de provincie West-Vlaanderen worden de bouwwerken van het Zwin Natuurcentrum met het nieuw bezoekerscentrum en het kijkcentrum voorbereid en zal met de uitvoering gestart worden in 2014. In het najaar van 2013 wordt gestart met de afbraak van de oude infrastructuur en de heraanleg van het buitengedeelte van het voormalig Zwinpark.

Voor het geïntegreerde plan Seine-Schelde-Rivierherstel Leie werden in 2013 de landbouweffectenrapporten voor de eerste twee fases afgerond (en teruggekoppeld met de betrokkenen). De LER's voor fase 3 werden opgestart in 2013, de terugkoppeling is voorzien begin 2014. In maart 2013 is ook gestart met de opmaak voor het inrichtingsplan voor het eerste deelgebied, zijnde Laag-Vlaanderen. Dit inrichtingsplan wordt opgemaakt via een samenwerkingsovereenkomst met de VLM. De afwerking is voorzien in maart 2014, de uitvoering in 2018.

Eind 2012 werd gestart met de opmaak van een plan MER voor de realisatie van de natuurdoelstellingen voor de Gentse Kanaalzone, onder coördinatie van het Departement MOW. Daarin worden de resultaten verwerkt van de sectorale studies uit voorgaande jaren en van het onderzoek naar de fosfaatverzadiging in de bodem van enkele deelgebieden in de Moervaartdepressie. Het plan MER moet leiden tot een maatschappelijk meest haalbaar alternatief (MMHA).

Voor de Grensmaas wordt in 2014 volop ingezet op de integratie van natuur en veiligheid om tot een gezamenlijk en grensoverschrijdend beleid te komen voor beheer en inrichting. In 2013 is nagegaan hoe de verschillende visies qua hoogwaterveiligheid en natuur gedragen zijn in het landelijk/gewestelijk niveau. Doelstelling is binnen één rivier-beïnvloed gebied natuurontwikkeling en hoogwaterveiligheid te combineren. Hierbij zijn voor het aspect natuur de Europese regelgevingen leidraad (Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water). Er zal vanaf 2015 gezamenlijk gerapporteerd worden over Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water op basis van één grensoverschrijdend monitoringsnetwerk.

De activiteiten van natuurherstel in de Maasvallei komen in 2013-2014 volop op gang. De werken in Kollegreend (project randzones) zijn volop gestart en de zones voor ontwikkeling van wilgenbos zijn in aanlegfase. Initiatieven zoals het Rivierpark Maasvallei dragen bij tot de realisatie van de natuurdoelstellingen, tot de draagvlakverbreding voor natuur en tot het valoriseren van het toeristisch economisch potentieel.

In 2013 werden de onderzoeken afgerond voor het realiseren van bijkomende maatregelen in functie van hoogwaterveiligheid. Op basis van deze resultaten heeft de Vlaams-Nederlandse Bilaterale Maascommissie (VNBM) ingestemd met het gezamenlijk gedragen voorstel betreffende de uitvoering van de inrichtingen ter hoogte van Booien-Veurzen-Bichterweerd-Zuid en Meeswijk-Molenveld-Groeskens, een zwaardere oeververdediging voor Urmond, en de ingreep in Geistingen. Er wordt naar gestreefd de projecten tegen eind 2017 uit te voeren. Deze ingrepen zullen niet alleen bijdragen aan de beheersing van de stroomsnelheden, het bereiken van voldoende evenwicht in de rivier en het verhogen van de hoogwaterveiligheid maar ook aan de realisatie van een ecologische meerwaarde.

Omdat soms meerdere projecten tegelijk gepland en/of uitgevoerd worden in één gebied kan er bij de ruimtegebruikers ongerustheid ontstaan over de impact van die projecten. In dergelijke situaties zal bijzondere aandacht besteed worden aan coördinatie en integratie van projecten met het oog op zuinig ruimtegebruik en aan communicatie met de betrokkenen.

OD 57: Vlaanderen maakt de realisatie van kwaliteitsvolle natuur mogelijk door een jaarlijkse uitbreiding van 3000 ha aan gebieden onder effectief natuurbeheer

De oppervlakte onder effectief natuurbeheer, m.n. alle gebieden met een goedgekeurd beheerplan (met uitzondering van de beperkte bosbeheerplannen), is in 2012 met 3.864 ha toegenomen, met de belangrijkste aangroei in de categorie private en openbare bossen met uitgebreid beheerplan. Eind 2012 kwam de totale oppervlakte onder effectief natuurbeheer op 67.451 ha.

In 2012 werden voor 900 ha uitgebreide beheerplannen voor domeinen in beheer bij de Vlaamse overheid goedgekeurd. Voor een oppervlakte van 2.704 ha werd door andere eigenaars een uitgebreid beheerplan opgemaakt. Ook voor 2013 zal het beoogde doel, 1.000 ha bijkomende uitgebreide beheerplannen, gehaald worden.

In het kader van vereenvoudiging en verhoging van de effectiviteit wordt een nieuw concept voor beheerplannen ontwikkeld, dat al de voorgaande verschillende types zal vervangen. In 2013 en 2014 worden de nodige wijzigingen hiervoor in de wetgeving geïmplementeerd.

Voor de erkenning als natuurreservaat is het engagement genomen om een inhaalbeweging uit te voeren en aldus de historische achterstand weg te werken. Voor 2013 wordt de erkenning van 1.200 ha voorzien en voor 2014 wordt een oppervlakte van 1.500 ha gepland.

Ook de procedures voor de erkenning van reservaten en de toekenning van subsidies gekoppeld aan deze instrumenten worden vereenvoudigd en afgestemd op de huidige maatschappelijke ontwikkelingen. Dit maakt deel uit van het project geïntegreerd beheer zoals vermeld onder SD67.

Anderzijds wordt een gericht aankoopbeleid gevoerd. In afstemming met de erkende terreinbeherende verenigingen werd hiervoor een rollend meerjarenprogramma opgesteld. Bij het effectief aankopen van gronden wordt gefocust op het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, het optimaliseren van de toegankelijkheid en het opzetten of realiseren van geïntegreerde projecten in en rondom de steden. In 2012 werd 870 hectare natuur- en bosgebied aangekocht.

OD 58: Vertrekkend van een optimalisatie, vervollediging en uitvoering van de regelgeving betreffende soorten, jacht, wildschade en riviervisserij, wil Vlaanderen de toestand van kritische soorten en soortengroepen verbeteren, teneinde de biodiversiteit in stad en platteland te bevorderen

In 2013 werd in uitvoering van het Soortenbesluit een MB Rode Lijsten voor dagvlinders, zoetwatervissen en amfibieën en reptielen goedgekeurd. De opmaak en validatie van de Rode Lijsten voor zoogdieren, spinnen en lieveheersbeestjes wordt voorbereid.

Er werd een grondige evaluatie van het Soortenbesluit doorgevoerd en op basis hiervan werd een ontwerpwijzigingsbesluit opgemaakt.

Voor de opmaak van soortenbeschermingsprogramma's (SBP's) werd een prioriteringslijst opgemaakt op basis van een aantal objectieve criteria. Deze prioriteringslijst werd goedgekeurd door de IHD-overleggroep en wordt vanaf 2013 benut voor de bepaling van de volgorde voor de opmaak en uitvoering van SBP.

De opmaak van het SBP voor drie dagvlindersoorten (heivlinder, bruine eikenpage en argusvlinder) wordt voorgelegd aan de wetenschappelijke begeleidingscommissie (WBC). Het basisrapport van het SBP voor drie vissoorten (beekprik, rivierdonderpad en kleine modderkruiper) is medio 2013 besproken in de WBC. Het concreet actie- en maatregelenprogramma wordt eind 2013 ter goedkeuring voorgelegd aan de betrokken partners om het dan in 2014 te communiceren en in uitvoering te brengen. De basisrapporten voor de SBP's voor de kwartelkoning en voor de grauwe kiekendief werden eveneens voorgelegd aan de WBC en aan de IHD-overleggroep. De maatregelenprogramma's worden in 2014 opgesteld. De opmaak van basisrapporten voor de roerdomp, hamster, vleermuizen en knoflookpad werd aanbesteed in 2013. De rapporten zullen opgemaakt worden in 2014.

Voor overlastsoorten (inheemse en uitheemse) worden visies en maatregelen uitgewerkt met het oog op het milderen van hun impact op mens en natuur. De beheerregeling voor de meeuwen werd afgerond in 2011, met uitzondering van de zoektocht naar een alternatieve broedlocatie voor de grote meeuwen zoals voorzien in de G-IHD. Hiervoor wordt nog gezocht naar een oplossing. Voor de aanpak voor de bever, de stierkikker en de zomerganzen is een beheerregeling in voorbereiding.

Voor uitheemse invasieve soorten werd een visie en meerjarenprogramma 2013-2016 opgemaakt. Er wordt in de eerste plaats ingezet op preventie, pas daarna op snel ingrijpen. Het rapport rond het project "early warning en rapid response" systeem met Natuurpunt werd in 2013 afgewerkt en zal dienen als basis voor het operationaliseren van een systeem in 2014. In het kader van het Koninklijk Besluit op de import, export, doorvoer en het bezit van invasieve planten- en dierensoorten, werden in 2013 door het INBO risico-analyses opgemaakt voor stierkikker, twee vissoorten (zwartbekgrondel en amurgrondel) en beverrat. Een opdracht is lopende voor een handleiding voor het beheer van invasieve planten, met als doelgroep de Vlaamse beheerder van natuur en groen. In 2014 worden kaders ontwikkeld om te oordelen welke soorten invasief zijn en voor welke soorten ingrijpen haalbaar en zinvol is.

M.b.t. jacht werd medio 2013 het nieuwe Jachtopeningsbesluit goedgekeurd dat de jachtopeningstijden voor de verschillende soorten regelt voor de periode 2013-2018. Daarbij ligt de klemtoon op een optimalisering van de aanpak van soorten die overlast kunnen veroorzaken. In 2011 werd een voorstel uitgewerkt voor een vergaande aanpassing van de uitvoeringsbesluiten van het Jachtdecreet. De complexe en versnipperde jachtwetgeving wordt herleid tot een transparant en coherent geheel dat een adequaat en controleerbaar beheer van wildsoorten en hun leefgebieden toelaat. De tekstvoorstellen worden in het najaar van 2013 ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Voor de evaluatie van het everzwijnenbeheer wordt op basis van wetenschappelijk onderbouwde criteria en indicatoren de populatiedynamiek in kaart gebracht. In 2013 werd, na een proefperiode van 12 jaar, het rapport opgeleverd omtrent het gebruik van bio-indicatoren als basis voor een driejarenafschotplan voor reewild. In de herfst van 2013 zal deze informatie gebruikt worden voor het toekennen van de afschotlabels voor 2014. Binnen een proefproject in West-Vlaanderen wordt in 2013-2014 het houtduivenbeheer geoptimaliseerd in functie van het verkleinen van de landbouwschade, op basis van ecologische (broedtijd, migratie), jachttechnische en sociologische gegevens.

Na de wijziging van het Soortenschadebesluit en de goedkeuring van de code van goede praktijk preventieve maatregelen worden een handboek en folders opgesteld per soort of soortengroep waarin de nodige informatie aangereikt wordt over het voorkomen van schade door soorten.

OD 59: Door een verdere uitwerking van de evaluatie van de instrumentenmix komen we tot een efficiëntere inzet van middelen in het natuur- en bosbeleid

Bij de screening en aanpassing van de instrumenten die kunnen ingezet worden ter realisatie van het natuur- en bosbeleid ging prioritaire aandacht naar de implementatie van de IHD. Er is een concept uitgewerkt voor de aanpassing van beheersubsidies in functie van het geïntegreerd beheer onder het nieuwe type geïntegreerde beheerplannen. In het kader van PDPO III werd een voorstel uitgewerkt voor een uitgebreidere set van maatregelen om aan de diverse actoren de mogelijkheid te geven een bijdrage te leveren aan het behalen van de IHD. Inmiddels wordt ook in 2014 de ondersteuning voor 'quick win' projecten ter realisatie van IHD verder gezet.

OD 60: Vlaanderen zet maximaal in op samenwerking en integratie tussen beleidsvelden en sectoren met het oog op het behoud, het herstel en de versterking van de biodiversiteit

MINA-Plan 4-33 Stimuleren van geïntegreerd natuurbeheer door NGO's, private eigenaars en lokale overheden

Er is een inhoudelijke visie uitgewerkt om de verschillende bestaande statuten voor natuurreservaten, bosreservaten, domeinbossen en parken te integreren en te vereenvoudigen. Daarnaast werd ook een nieuw concept ontwikkeld voor geïntegreerde beheerplanning voor natuur-, bos- en parkgebieden. In beide gevallen werden de actoren betrokken. In 2013 werden voor beide visies ook de nodige aanpassingen aan het juridisch kader uitgewerkt en overlegd met de actoren.

In 2014 zal gewerkt worden aan een handleiding voor de opmaak van geïntegreerde beheerplannen.

Rond het instrument 'passende beoordeling' is een dubbel traject opgezet. Enerzijds wordt een interactief systeem rond de voortoets uitgewerkt dat initiatiefnemers moet ondersteunen bij het inschatten van mogelijke effecten van hun activiteiten op Europees te beschermen natuur. En daarnaast werd begin 2012 gestart met de uitwerking van een praktische wegwijzer 'passende beoordeling'. Deze oefening poogt om per effectgroep een praktische wegwijzer uit te werken met onder meer een significantiekader, milderende maatregelen, monitoring...

Deelproject Voortoets:

De implementatie van de verschillende modules in de online applicatie voortoets wordt verdergezet. Module 1 (inleiding en projectafbakening), 2 (vragenlijst voor inschatten effecten) en 4 (gevoeligheid) zijn reeds ingebouwd, module 5 (rapportering) werd opgestart en voor module 3 (inschatten effect-afstanden op basis van meer projectspecifieke informatie) werd het thema lucht geïmplementeerd. Een tweede prototype van de online applicatie voortoets wordt in de tweede helft van 2013 getest. Op basis van bekomen inzichten bij de uitwerking van module 3 is samen met het INBO fijnstelling van de effectgroepen uitgewerkt, waardoor ook de effectenmatrix van module 4 opnieuw zal aangepast worden.

Deelproject Passende beoordeling:

Er wordt verder gewerkt aan de uitwerking van de praktische wegwijzers 'Passende Beoordeling' per effectgroep. In 2012 werden reeds volgende wegwijzers voorgesteld aan de kwestiewerkgroep (middenveld, administraties): 'eutrofiering via lucht', 'direct ruimtebeslag', 'wijziging grondwaterstand – verdroging en vernatting', 'eutrofiëring oppervlaktewater' en 'wijziging hydrologie van een oppervlaktewaterlichaam'. In 2013 werden de effectgroepen 'verzoeting en verzilting', 'eutrofiëring' en 'verzuring subgroep bodem', 'verontreiniging subgroep bodem', 'verontreiniging subgroep water' en 'verontreiniging + verzuring subgroep lucht' voorbereid. Met deze reeks zijn alle voor habitats belangrijkste effectgroepen uitgewerkt.

Een belangrijk aandachtspunt is de afstemming met het vraagstuk rond referentie- en streefwaarden waarvoor een apart traject is uitgezet. Dit normenkader vormt een cruciaal element in de opbouw van de praktische wegwijzers en zal dan ook met voorrang behandeld worden. Uit het reeds geleverde werk worden wel prioriteiten gehaald rond invullen van bepaalde hiaten en nog uit te voeren onderzoek en te ontwikkelen ondersteunende instrumenten. Dit zal voeding geven aan het concreet invullen van de samenwerkingsovereenkomsten met andere entiteiten, zoals het INBO, de VMM en het departement LNE.

Het advies van de betrokken adviesraden op het voorontwerp van decreet betreffende de preventie, bewaking en bestrijding van ziekten bij in het wild levende dieren werd verwerkt. Het ontwerp van decreet zal voor een tweede principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd.

In samenwerking met de federale overheid en de andere gewesten werd een crisisplan opgesteld voor varkenspest bij in het wild levende everzwijnen.

Betreffende surveillance werd stapsgewijze aan een bewakingssysteem gewerkt voor het verzamelen, analyseren en bekendmaken (aan EU, OIE, nationaal, gewestelijk, burger) van gegevens betreffende het voorkomen van ziekten bij in het wild levende dieren:

- een actieve surveillance uitgevoerd naar de ziekte van Aujeszky, Brucellose, Tick Borne Encephalitis en klassieke varkenspest bij in het wild levende everzwijnen;
- een passieve surveillance uitgevoerd naar Aviaire Influenza bij in het wild levende vogels;
- een actieve surveillance uitgevoerd naar Trichinella en Echinococcus multilocularis (vossenlintworm) bij de vos.

Betreffende preventie werd een sensibilisering opgestart rond preventieve ziektespecifieke maatregelen voor een aantal infecties die voorkomen bij in het wild levende dieren in Vlaanderen.

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst 2011–2013 met het Nationaal Park Hoge Kempen (NPHK) werd het openbaar onderzoek opgezet voor de ontwerp-toegankelijkheidsregeling waarvan de implementatie in het najaar start. Bovendien werd er een Zandloperspad voor personen met een handicap gerealiseerd, werd er gecommuniceerd over het beheer, het ECOTRON+-project werd opgestart en de site van de hoofdtoegangspoort CONNECTERRA werd geopend. Met het oog op de uitvoering van de doelstellingen uit het Operationeel Programma 2010-2020 wordt in het najaar van 2013 een subsidie-overeenkomst opgemaakt voor de volgende planperiode van drie jaar (2014-2016) en een jaarprogramma voor 2014 voorbereid. In 2014 zal prioritair verder gewerkt worden aan de opvolging van het dossier Unesco-werelderfgoed en wordt het NP PLUS-plan voor de uitbreiding van het NPHK opgemaakt. In het PLUS-plan worden onder meer de uitbreiding van de perimeter vastgelegd, actieplannen voor de ontwikkeling van de poorten en nieuwe routestructuren opgenomen en de integratie voorzien van ontsnipperingsmaatregelen en natuurontwikkelingsprojecten uit de periferie van het NPHK.

In het Rivierpark Maasvallei werd, na de officiële opening tijdens de Europarc Conferentie van oktober 2012, gewerkt aan de realisatie van het gezamenlijk plan van aanpak. In 2013 werden de opleidingen voor Maasverkenners afgerond en werd gestart met begeleide gidsbeurten. De acties gepland in 2014 zijn gericht op bijdragen tot realiseren van de natuurdoelstelling, draagvlakverbreding en valoriseren van het toeristisch economisch potentieel.

SD 61: Het natuur- en bosbeleid is gebaseerd op een degelijke wetenschappelijke onderbouwing. Alle biodiversiteitsdata zijn beschikbaar via één informatie- en datacentrum

MINA-Plan 4-35 Deelnemen aan biodiversiteitsonderzoek op Europees niveau

INBO neemt deel aan verscheidene Europese projecten en netwerken, zoals ALTER-Net, KNEU - Biodiversity Knowledge en SPIRAL. In april 2013 werd in Gent een internationale ALTER-Net conferentie georganiseerd die kaderde in de Europese Biodiversiteitsstrategie 2020 en resulteerde in een 100-tal aanbevelingen inzake biodiversiteitsbeleid en onderzoeksnoden. Het project SPIRAL wordt eind 2013 afgesloten met de publicatie van een handboek vol tips en tricks inzake science-policy interface.

In het kader van LifeWatch wordt aan verschillende projecten gewerkt die tot doel hebben een efficiëntiewinst te bereiken in de biodiversiteitsmonitoring. In 2013 en 2014 wordt o.a. onderzocht hoe met behulp van onbemande vliegtuigjes Natura2000-habitats en -soorten, en schade door everzwijnen gemonitord kunnen worden. Via een mobiel radarsysteem wordt de mogelijke impact van windturbines op de vluchtroutes van vogels en vleermuizen onderzocht. Een akoestisch meetnet volgt het migratiegedrag van de paling op en via een zendernetwerk wordt onderzoek gedaan naar het habitat- en migratiegedrag van grote meeuwen, bruine kiekendief, boommarter en everzwijn.

Dit onderzoek naar 'remote sensing' komt ook terug in het FP7-project MS.MONINA dat in november 2013 afgesloten wordt met een slotmeeting in Brussel. Hierbij zullen de voor de klant beschikbare remote sensing technieken worden voorgesteld.

Het onderzoek naar innovatieve technieken komt ook terug in het Europese project RINSE (Reducing the Impacts of Non-native Species in Europe). In 2013 werd voor het brede publiek een smartphone app uitgebracht voor de monitoring van invasieve soorten en via workshops en publicaties wordt aan kennisuitwisseling en sensibilisering gedaan.

In juli 2013 werd aan Europa gerapporteerd over de staat van instandhouding van habitats en soorten uit de habitatrichtlijn. Vlaanderen plukt de eerste vruchten van de jarenlange acties van overheid en ngo's om de

achteruitgang van een aantal habitats en soorten om te buigen in een positieve trend. Eind 2013 wordt in het kader van de vogelrichtlijn gerapporteerd aan Europa.

In juni 2013 werd via een geconcentreerde actie van ruim 100 medewerkers van INBO, ANB en VLM het Historisch Permanent Grasland in de West-Vlaamse Polders opnieuw en eenduidig gekarteerd. Eind 2013 zal het INBO een definitieve kaart van deze belangrijke biotoop opleveren.

Om het inzamelen van gegevens op een meer gestandaardiseerde en kosteneffectieve manier te laten verlopen, worden in 2013 en 2014 bestaande meetnetten voor de monitoring van habitats en soorten herzien en nieuwe ontwikkeld. Het doel is de output van meetnetten beter af te stemmen op de informatienoden van beleidsmakers en beheerders. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn de meetnetten voor de Europese richtlijnen (Kaderrichtlijn Water, Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn).

De databanken WATINA (grondwaterpeilen en –kwaliteit) en INBOVEG (vegetatieopnames) werden in 2013 opengesteld zodat ook externen gebruik kunnen maken van deze webtoepassingen. Er wordt ook verder gewerkt aan VLABS (Vlaams Loket voor Autochtone Bomen en Struiken), waarbij drie bestaande systemen gecombineerd worden tot een e-loket voor planters van bomen en struiken, en aan de ontwikkeling van een nieuwe versie van de wildbeheerdatabank, waarbij de wildbeheereenheden via een e-loket de voorjaarsstanden en afschotgegevens kunnen ingeven.

In 2013 is een tweede meting met de Boswijzer, een objectieve methode om de oppervlakte bos op een eenduidige en nauwkeurige manier te meten en op te volgen, uitgevoerd. In de toekomst zal dit tweejaarlijks gebeuren.

De Vlaamse vlinderdatabank vormde dan weer de basis voor het opstellen van de verspreidingsatlas ‘Dagvlinders in Vlaanderen’ die in 2013 werd uitgebracht en waarin de kenmerken, toestand en trends van 67 inheemse dagvlindersoorten staan.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LDC/3LC-H-2-F/WT - Werking en toelagen - Biodiversiteitsbeleid 3.882 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven

OD 62 Rekening houdend met de ecologische draagkracht, worden vanuit het natuur-, bos- en groenbeleid bijkomende inspanningen geleverd om de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden, bossen en parken verder te verbeteren

ViA-sleutelproject 41-2 ADAGIO

De recreatieve inrichting van de domeinen werd verder gezet conform de opgemaakte meerjarenplanning 2011-2015. Medio 2013 zijn de voorziene ingrepen in 60% van de domeinen afgerond (ofwel geen aanpassing nodig, ofwel uitgevoerd). Voor de realisatie van de 40% andere domeinen blijft 2015 het voorziene eindpunt.

Om een vlotte afhandeling te bekomen werden en worden raamcontracten afgesloten en wordt het proces geoptimaliseerd. Op die manier wil het Agentschap voor Natuur en Bos zijn gastheerfunctie kwaliteitsvol invullen. Het zoeken naar lokale participatie en samenwerking met derden is steeds een aandachtspunt.

Op het vlak van projectwerking werd specifiek rond drie deelprojecten actie ondernomen:
- *De Natuurreisgids verscheen op 21 maart 2013 in een oplage van 50.000 exemplaren. De beschreven domeinen kregen een verlengstuk in de ANB-website.*
- *Het programma voor de ontwikkeling van Route You-toepassingen in de domeinen wordt verder gezet.*
- *In juni 2013 is het actieplan ‘100 jaar Groote Oorlog’ voorgesteld en goedgekeurd. Als basis wordt een Groene Oorlogsroute uitgetekend die wordt gelanceerd ter gelegenheid van Week van Bos 2014. De route vormt gedurende de volledige projectperiode de drager van een belevingsprogramma.*

Het Toegankelijkheidsbesluit van 5 december 2008 zal worden aangepast naar aanleiding van de wijziging aan artikel 12, §4, van het Bosdecreet (20 april 2012) waarbij de beheerder voortaan alleen nog een toegankelijkheidsregeling moet opmaken indien er extra recreatiemogelijkheden worden uitgewerkt naast de toegankelijkheid voor voetgangers op de wegen.

Midden 2013 werden 82 toegankelijkheidsregelingen goedgekeurd voor een totale oppervlakte van 10.513 ha bos en natuurreservaat. Deze stijgende lijn wordt ook voor het komende jaar verwacht. Voor de eigen domeinen blijft de opmaak van de toegankelijkheidsregelingen maximaal gekoppeld aan de opmaak van het beheerplan en aan de geplande recreatieve inrichting binnen het project ADAGIO.

De Vlaamse overheid heeft ter ondersteuning van de beheerders van erkende natuurreservaten haar verzekering burgerlijke aansprakelijkheid betreffende de toegankelijkheid van het Vlaamse bos uitgebreid met de natuurreservaten. Hierover wordt in het najaar van 2013 breed gecommuniceerd.

Het creëren van speelmogelijkheden voor de jeugd was ook in 2013 een belangrijk aandachtspunt. Het project 'Groen Speelweefsel in Limburg' werd op 14 maart met succes afgerond tijdens de studiedag in het VAC te Hasselt. Het idee van de zomerspeelzones dat binnen dit project tot stand kwam, werd uitgewerkt zodat er tussen 1 juli en 31 augustus 2013 3.732 ha extra zomerspeelzones ter beschikking stonden van de jeugd. Deze werden in hoofdzaak gerealiseerd in de domeinen in beheer van het Agentschap en zijn vrij bespeelbaar tussen 8.00 en 22.00 uur. In het najaar volgt een evaluatie van het project met het oog op de zomervakantie van 2014.

Begin juli 2013 is er via een wijziging van artikel 99 van het Bosdecreet en artikel 89, 8°, van het Veldwetboek een versoepeling gerealiseerd van de afstandsregel tot bos voor het maken van een vuur. Zo geldt er alleen nog een verbod tot een afstand van 25 meter tot het bos (voorheen 100 m) zodat jeugdgroepen meer mogelijkheden krijgen om weliswaar op een verantwoorde manier een kampvuur te houden. Dit draagt bij aan de planlastvermindering voor jeugdverenigingen.

Voor 2013-2014 wordt de opmaak van een strategisch plan Recreatie voorzien. Op basis hiervan zal het ANB een toekomstgerichte visie en bijbehorende taken bepalen. Dit gebeurt in nauw overleg met het middenveld en andere betrokken instanties.

OD 63: Vlaanderen zet Regionale Landschappen in om, vanuit een geïntegreerde visie en rekening houdend met de lokale draagkracht, de beleefbaarheid van de open ruimte te versterken en in samenspraak met alle actoren het maatschappelijk draagvlak voor natuur- en landschapsbeleid duurzaam te versterken en te vergroten

In het kader van het Witboek Interne Staatshervorming, doorbraak 64, worden met ingang van 1 januari 2014 zowel de bosgroepen als de regionale landschappen voor erkenning, subsidiëring en opvolging onder de bevoegdheid gebracht van de provincies. Op 19 april 2013 is de financiële verevening tussen het Vlaamse en het provinciaal bestuursniveau goedgekeurd met daarbij ook de overdracht van een deel van de middelen voor de bosgroepen en de regionale landschappen. In overleg met de provincies wordt het inhoudelijk en wetgevend kader van de overdracht uitgewerkt waarbij, conform de bepalingen van het Witboek Interne Staatshervorming, het Vlaamse aanspreekpunt voor alle bosgroepen (de koepel van de bosgroepen) wordt gehandhaafd.

Tevens staan in 2013 enkele erkenningen op stapel die het ANB procedureel zal begeleiden en afhandelen. Het gaat daarbij over de aanvragen tot definitieve erkenning van de regionale landschappen Rivierenland, Zuid-Hageland en Kleine en Grote Nete.

SD 64: Vlaanderen streeft naar een verbeterde valorisatie van de natuurgebieden, bossen en parken met aandacht voor een return die de lokale economie in het buitengebied ten goede komt

Sinds de opstart in 2011 van KOBE (een samenwerking tussen het ANB en Inverde met focus op kennisvragen omtrent het beheer en de vermarkting van hernieuwbare grondstoffen binnen de eigen natuurdomeinen), zijn 10 projecten afgerond. Hierbij ging o.m. aandacht naar nieuwe beheertechnieken voor de natuurgerichte productie van kwaliteitshout, naar beheerkosten, en naar de volledige logistieke keten van exploitatie, vermarkting en verwerking van houtige en grazige biomassa. De eerste resultaten werden intussen gepubliceerd en gedeeld met de geïnteresseerde buitengebiedactoren, o.m. via klankbordgroepen, een infomarkt en een aantal deelrapporten. Een aantal aanbevelingen wordt momenteel ook geïmplementeerd. Van de 21 lopende projecten, kunnen er 8 nog in 2013 grotendeels afgerond worden. Ook in 2014 wordt weer een aantal nieuwe projecten opgestart.

In 2013 werd vooral geïnvesteerd in het in beeld brengen van de waarde van de natuur voor de mens. Belangrijke studies die werden afgerond waren 'De baten van het Vlaamse Natura 2000-netwerk' en 'Daarom groen! Waarom u wint bij groen in uw stad of gemeente'. In het eerste geval werd een hele reeks voordelen van natuur in de Speciale Beschermingszones geïdentificeerd en waar mogelijk gekwantificeerd en monetair gewaardeerd. In het tweede geval werden de voordelen van groenelementen in een stedelijke omgeving vooral gedemonstreerd, wat resulteerde in de brochure 'Investeer in groen, winst verzekerd'.

In 2014 ligt, naast het KOBE-project, de nadruk vooral op groene infrastructuur in de stad, aansluitend op het GIDS-project (ViA-sleutelproject 41-3) met onder meer hun rol in de klimaatproblematiek en aandacht voor de sociale rol en de impact op het bedrijfsleven. De mogelijkheid tot uitbreiding van de natuurwaardeverkenner tot stedelijke gebieden wordt onderzocht en, indien haalbaar, voorbereid.

Het Agentschap voor Natuur en Bos brengt de eigen boscomplexen verder onder het FSC-label. Juli 2013 waren op deze manier reeds 19.720 ha bos in Vlaanderen gecertificeerd (openbare en privé-bossen). Voor 2014 zullen de inspanningen hiervoor worden aangehouden en wordt gemikt op de doelstelling van 1.300 ha extra gecertificeerd bos in Vlaanderen tegen de eerste helft van 2014.

OD 66: We realiseren multifunctionele stads(rand)bossen en herbestemmen de zonevreemde bossen waar nuttig en mogelijk

ViA-sleutelproject 41-3 Groen in de stad

2012 had als jaarthema 'De juiste boom op de juiste plaats' en wist te inspireren via de projectoproep, de Dag van het Park, twee studiedagen en een uniek werfbezoek. In het najaar vonden een groensafari plaats naar Maastricht (groene loper bovenop A2) en een tweedaagse groensafari naar Nederland rond begraafplaatsen.

Om te laten zien dat kleinschalig kwaliteitsvol groen in de stad mogelijk is, werden op 22 september 2013 parkeerplaatsen in Gent, Antwerpen en Leuven omgetoverd in parkjes voor één dag. Met de kandidatuur van Brasschaat en Brugge voor het prestigieuze LivCom wordt ook vanuit het internationaal niveau aandacht getrokken op de projecten in Vlaanderen.

2013 heeft als jaarthema 'Investeer in groen, winst verzekerd' over de voordelen van groen in de stad. Het jaarthema wist te inspireren via de projectoproep (29 kandidaatdossiers ontvangen) en de Dag van het Park. Er vond een thematisch minisymposium plaats tijdens de Dag van de Openbare Ruimte en het thema werd ook toegelicht op lezingen van de VVOG. De publicatie 'Investeer in groen, winst verzekerd' werd goed onthaald en wordt verspreid in het najaar.

In het najaar vindt een groensafari plaats naar Borgloon en Sint-Truiden, een safari in het kader van In Between en de Rand rond Brussel en een safari in het kader van Stadslab 2050 van de Stad Antwerpen. Op basis van ideeën uit de studie "ecowijken" die in het najaar wordt afgerond zal via studiedagen vergroening van woonwijken gestimuleerd worden.

Het Technisch Vademecum Recreatieve Infrastructuur werd voorgesteld op een studiedag te Antwerpen. Het systeem van HPG-opleidingen en HPG-lesgevers wordt geëvalueerd en geüpdatet. Een vademecum heesters is in opmaak.

Er wordt een actieplan stadsbossen opgemaakt, alsook een visie stadsbossen voor de provincie Antwerpen. M.b.t. de groenpool Oud Vliegveld wordt alles voorbereid voor een ontwerpwedstrijd.

De nieuwe site www.groenindestad.be is in voorbereiding en de virtuele ideeënmuur www.mijngroenidee.be werd gelanceerd. Hier zijn ideeën van particulieren, studenten en professionals welkom.

Voor 2014 wordt bekeken hoe het instrument stedelijk groenplan opnieuw onder de aandacht kan gebracht worden, indien mogelijk met aandacht voor privégroen. De nieuwe site zou dan ook operationeel moeten zijn. De steden en gemeenten kunnen elkaar ontmoeten op een overlegplatform groen/natuur dat we willen faciliteren.

De inspanningen om de middelen van de financiële bossencompensatie efficiënt te besteden aan lokaal gedragen bebossingsprojecten zullen in 2014 worden verdergezet. In 2013 werd via een projectoproep voor integrale bebossingsprojecten door lokale overheden met focus op het ondersteunen van de realisatie van stadsrandbossen, het versterken van lokale bosuitbreidingsinitiatieven, speelbossen en projecten in het kader van SBZ's 10,9 ha over vijf projecten financieel ondersteund. Om het instrument nog slagvaardiger in te zetten, zal, zodra de nodige aanpassingen aan het wetgevend kader zijn gebeurd, er een bijkomende oproep in 2014 gelanceerd worden richting terreinbeherende verenigingen en privé-eigenaars.

Ruimtelijk bedreigde bossen

In 2013 werd de voorbereiding van het plan van aanpak zonevreemde bossen afgerond. Voortaan spreken we beter over ruimtelijke bedreigde bossen. Het begrip "zonevreemd" insinueert immers dat bossen enkel in groene bestemmingen kunnen voorkomen. In het voorjaar 2013 werden drie workshops georganiseerd, waarop vijf relevante cases werden onderzocht. Dit leverde alle nodige informatie aan om het plan van aanpak te onderbouwen. Het tot nu toe afgelegde traject heeft een indeling opgeleverd van het volledig areaal ruimtelijk bedreigde bossen in drie categorieën, op basis van een multi-criteria-analyse. Ook ligt een piste op tafel met drie te volgen sporen om de problematiek aan te pakken, namelijk:

- spoor 1: proactieve inzet op bosbehoud van de meest waardevolle locaties;
- spoor 2: optimalisatie van het instrumentarium;
- spoor 3: aanreiken van een duidelijk toepassingskader bij het relevante beleidsniveau (bv. gemeente, provincie) onder de vorm van een te doorlopen beslissingsboom.

Op basis daarvan werd aan het ANB opdracht gegeven om via een aangepaste richtlijn "Ontheffing" strikt toe te zien op de waardevolle zonevreemde bossen en wordt voor deze waarvoor geen ontheffingsprocedure mogelijk is, met Ruimtelijke Ordening overlegd welke herbestemmingen nodig zijn.

SD 67: Vlaanderen schenkt de nodige aandacht aan het realiseren van de randvoorwaarden om een efficiënt en effectief natuur- en bos- en groenbeleid mogelijk te maken

De juridische uitwerking van tekstvoorstellen voor een geïntegreerde regelgeving inzake natuur en bos is voorbereid. Het resultaat zijn tekstvoorstellen die zorgen voor een integratie van aanzienlijke delen van de regelgeving inzake natuur en bos. Een nieuw uitvoeringsbesluit inzake riviervisserij is inmiddels goedgekeurd. De volledige verzameling van 17 uitvoeringsbesluiten m.b.t. de jacht zijn herwerkt en geïntegreerd naar vier afgewerkte ontwerpteksten. De tekst tot aanpassing van het Soortenbesluit is eveneens klaar. De juridische uitwerking van het concept geïntegreerd beheer heeft vorm gekregen in een eerste trein van tekstvoorstellen. Omwille van de inhoudelijke samenhang zijn bij deze eerste trein van tekstvoorstellen inzake geïntegreerd beheer ook de tekstvoorstellen m.b.t. het instandhoudingsbeleid gevoegd, wat noodzakelijk is voor de uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen habitats en soorten.

Het geïntegreerd beheer heeft niet alleen juridische gevolgen maar zal ook consequenties hebben voor de interne organisatie en de samenwerking met partners. In 2013 en 2014 wordt sterk ingezet op de implementatie van en de communicatie over deze principes van geïntegreerd beheer, om zo tot een meer resultaatgerichte werking te komen.

Bij de communicatie staat zowel in 2013 als volgende jaren het IHD-project centraal. In alle communicatie worden de natuurdoelen zo veel als mogelijk betrokken. Bestaande campagnes, zoals de Week van het Bos, focussen op de natuurdoelen. Ultieme doelstelling is Vlaanderen trots maken op de unieke natuur die hier te vinden is, zodat Vlamingen zich als mee verantwoordelijk en mee eigenaar percipiëren van deze natuur. De slogan van de Week van het Bos 'ik supporter voor de natuur' is hiervan een mooi voorbeeld. De communicatie rond de natuurdoelen zal in verschillende fases en in verschillende lagen gebeuren, afhankelijk van het tijdstip en de doelgroep. Met de opbouw van de webpagina "Natura 2000 in Vlaanderen" wordt beoogd de beschikbare informatie over de SBZ, habitats en soorten op gecoördineerde wijze toegankelijk te maken.

Er wordt verder ingezet op doelgroepdoorbrekende communicatie en gebruik van nieuwe media.

In 2013 werd het handhavingsrapport 2012 opgesteld, beschikbaar op www.natuurenbos.be. Eind 2013 wordt het handhavingsplan 2014 opgesteld, waarbij rekening zal gehouden worden met de resultaten van de afgeronde risico-analyse rond natuurhandhaving.

OD 68: Vlaanderen zorgt voor de effectieve uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen met als doelstelling inzake natuur, bos en groen de afbakening van extra 38.000 ha natuurgebied en 10.000 ha bosgebied om zo te komen tot een samenhangend Vlaams Ecologisch Netwerk van 125.000 ha, evenals de 150.000 ha verwevingsgebied

De opmaak GRUP's in het kader van de afbakening van het buitengebied (AGNAS) loopt via een administratie-overschrijdende samenwerking (ARP, ADLO, Onroerend Erfgoed, ANB). In 2013 waren een vijftiental RUP-procedures lopende. Vanuit het beleidsdomein natuur wordt hierbij maximaal ingezet op het realiseren van de IHD's.

Op de website http://www.rsv.vlaanderen.be/web/nl/planningsprocessen/Buitengebied/programma.html staat een overzicht van de RUP's die in uitvoering zijn.

Na de definitieve vaststelling van de IHD's van de specifieke Europese richtlijngebieden van de Polderstreek en voor eind 2013 wordt, indien nodig, bij besluit het bijkomende te beschermen permanent grasland om de G-IHD van de kleine rietgans te realiseren, vastgelegd.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LD0/9LC-H-T-F/OW - Ontvangsten werking en toelagen - Biodiversiteitsbeleid 6.150 k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LC0/1LC-H-2-F/WT - Werking en toelagen - Biodiversiteitsbeleid 3.429 k€ VAK en 3.473 k€ VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LD0/1LC-H-2-F/WT - Werking en toelagen - Biodiversiteitsbeleid 6.210 k€ VAK en 6.494 k€ VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LD0/1LC-H-4-F/WT - Werking en toelagen - Biodiversiteitsbeleid 6.150 k€ VRK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-F/WT - Werking en toelagen - Biodiversiteitsbeleid 55.406 k€ VAK en 54.771 k€ VEK-krediet ingeschreven.

5.7 Beleid lokale leefkwaliteit

5.7.1 Hinder

OD 71: Prioritaire knelpunten inzake weg- en spoorverkeerslawaai worden aangepakt

De geluidskaarten tweede fase voor wegen met meer dan drie miljoen voertuigpassages per jaar en spoorwegen met meer dan 30.000 treinpassages werden door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 13 september 2013. Deze kaarten zijn publiek beschikbaar. Ter voorbereiding van het actieplan tweede fase werd een studieopdracht uitgeschreven om maatregelen op de geluidskaarten tweede fase weg- en spoorverkeer door te rekenen. Dit houdt het moduleren van verschillende scenario's in. Naast maatregelen specifiek voor weg- en spoorverkeer zullen ook de kosten en baten onderzocht worden van maatregelen die genomen kunnen worden ten aanzien van nieuwe woonontwikkelingen, gericht op het vermijden van bijkomende blootgestelden. De resultaten zullen worden gebruikt als input voor het actieplan tweede fase. De geluidskaarten van de stad Brugge werden al opgesteld en goedgekeurd in 2012. Het actieplan wordt nu voorbereid. De geluidskaarten van de agglomeraties Antwerpen en Gent (tweede ronde) worden geactualiseerd (tegen begin 2014). Daarna worden de actieplannen tweede ronde voorbereid.

OD 72: Een stabiel juridisch kader wordt uitgewerkt voor de exploitatie van de luchthaven van Zaventem, zonder onaanvaardbare geluidshinder en gezondheidsimpact voor de omwonenden

ViA-sleutelproject 46-3 Geluidshinder luchthaven Zaventem aanpakken

De opmaak van een definitief actieplan heeft, gelet op de opgelopen vertraging uit het verleden en het tijdspad dat vanuit Europa is opgelegd, betrekking op een volgende ronde van uitvoering van de richtlijn (tweede ronde).

De basisgegevens voor de tweede ronde van de rapportering van de strategische geluidsbelastingskaarten voor Brussels Airport werden in januari 2013 gerapporteerd aan de Europese Commissie.

Een nieuw ontwerp van actieplan voor de luchthaven Brussels Airport werd intussen opgemaakt met het oog op een voorafgaande kennisneming door de Vlaamse Regering, het openbaar onderzoek, definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering en rapportering aan de Europese Commissie begin 2014.

OD 73: Nieuw geurbeleid wordt in uitvoering gebracht

Het gevoerde geurbeleid werd op basis van de recente resultaten positief geëvalueerd. Er zal dan ook verder ingezet worden op de in uitvoering zijnde initiatieven en maatregelen. Het gaat hierbij om de verdere verbetering van ondersteunende internettools MKROS (gestructureerde milieuklachten registratie- en opvolging) en IMPACT (berekenen en visualiseren van de geurimpact van industriële en agrarische bronnen). Ook de codes van goede praktijk, die de bedoeling hebben de beoordeling van het aspect geurhinder in vergunningsdossiers te stroomlijnen, worden verder ingevuld. Naast eerdere initiatieven hierrond in het kader van de actualisatie van het MER richtlijnenboek Lucht, met betrekking tot de beoordeling van de geurhinder van veehouderijen en rioolwaterzuiveringsinstallaties, zullen allicht ook

andere sectoren die met geurproblemen te maken krijgen, via een code van goede praktijk een meer gestructureerde benadering krijgen.

OD 74: We bouwen de stiltegebieden verder uit

Op dit moment telt het Vlaamse Gewest vijf erkende stiltegebieden: Gerhagen (Tessenderlo - Limburg), Kempenbroek (Bocholt, Bree, Kinrooi - Limburg), gebied aan de Scheldeoevers (Bornem - Antwerpen), Landschap De Liereman (Oud-Turnhout – Antwerpen) en Zwarte Put (Zutendaal, Lanaken en Bilzen – Limburg). De geluidsmetingen in het potentieel stiltegebied in Voeren worden in 2013 afgewerkt. Er werden geen aanvragen voor nieuwe projecten ingediend in 2013. Er is een eerste aanzet gegeven voor het verder inpassen van het stiltebeleid in dichter bewoonde gebieden. Dit wordt in 2014 verder uitgewerkt.

OD 75: We werken een beleid uit ter voorkoming van gehoorschade en –overlast door muziek

Op 17 februari 2012 werden de geluidsnormen voor inrichtingen met muziekactiviteiten definitief goedgekeurd. De nieuwe geluidsnormen voor muziekactiviteiten zijn sinds 1 januari 2013 in werking getreden. Er liepen sensibiliseringsprojecten rond muziek gerelateerde gehoorschade. Er was de campagne naar jongeren 'Iets minder is de max' (mei-juni 2011) vanuit Gezondheid. Vanuit het beleidsveld Leefmilieu startte in 2012 de campagne 'Help ze niet naar de tuut', deze was niet specifiek voor jongeren alleen. De campagne bestond uit een website www.helpzenietnaardetuut.be met luistertest en een app. Er waren radiospots op verschillende zenders. In 2013 liep de campagne verder met o.a. de kortfilm Ruis, specifiek bedoeld voor leerlingen van het secundair onderwijs.

In het verlengde van de geluidsnormen voor muziekactiviteiten wordt in 2013 in overleg met de bioscoopsector een regeling uitgewerkt ter beheersing van de geluidsniveaus in bioscoopzalen. Deze regeling verplicht de exploitanten van bioscoopzalen om hun zaal uit te baten overeenkomstig een geluidzorgsysteem. De inhoud van dit geluidzorgsysteem wordt vastgelegd in een ministerieel besluit. Dit ministerieel besluit bevat maatregelen die betrekking hebben op het onderhoud en de kalibratie van de zalen en op instellingen van het digitale geluidsysteem, meet- en registratieverplichtingen, indicatieve maximale geluidsniveaus en maatregelen die de bewustmaking van de bioscoopbezoekers beogen.

OD 76: Het lichthinderbeleid wordt verder vormgegeven

Initiatieven rond lichtplannen en lichtvisies worden opgevolgd om erover te waken dat hierin rekening wordt gehouden met de beperking van lichthinder. In 2014 wordt bekeken of er nog verdere acties nodig zijn

5.7.2 Milieu en Gezondheid

OD 81: We voeren een geïntegreerd horizontaal beleid voor de binnenhuisproblematiek

MINA-Plan 4-37 Kwaliteit van de binnenlucht verbeteren
Het onderzoek naar de binnenmilieukwaliteit in energiezuinige gebouwen is afgerond: het eindrapport is beschikbaar op de website van LNE.
De tweede communicatiegolf van de campagne 'Bouw Gezond' is afgerond. Vier technische artikels werden opgesteld en gepubliceerd op de website van NAV, op www.meeroverepb.be en in de digitale nieuwsbrief van NAV. De map werd voorgesteld op infosessies voor architecten (in Gent, Antwerpen en Leuven) in februari en maart 2013.
De campagne rond stoken binnenshuis werd uitgevoerd in de tweede helft van 2012.
In navolging van het onderzoek naar de binnenmilieukwaliteit in energiezuinige gebouwen is een studie gepland naar de binnenmilieukwaliteit in gebouwen na (energie-efficiënte) renovaties. Dit onderzoek gaat van start begin 2014.
In het komende jaar wordt het campagnemateriaal rond stoken binnen en buiten verder ter beschikking gesteld van steden en gemeenten.

OD 82: We voeren een geïntegreerd horizontaal beleid voor de prioritaire milieugezondheidskundige onderwerpen van de Vlaamse Regering

MINA-Plan 4-38 Risico's van elektromagnetische velden
Als vervolg op het consultatietraject rond extreem laag frequente (ELF) velden (zoals hoogspanningslijnen en elektriciteitscabines), werd de studie 'uitwerking en doorrekening van

mogelijke beleidsscenario's over bronnen van het 50 Hz magnetisch veld' gestart in 2012. Het onderzoek loopt tot juni 2014.

Rekening houdende met de adviezen van de MiNaraad, SERV en SAR WGG m.b.t. de wetgeving rond zendantennes werd in 2012-2013:

1. een verkennende studie gestart naar mogelijkheden tot technische aanpassingen/optimalisatie draadloze netwerken (gsm, umts, 4G) om de humane blootstelling aan elektromagnetische straling te beperken. De studie loopt af in het najaar van 2013.

2. een meetcampagne uitgevoerd om de stralingsblootstelling aan nieuwe technologieën voor draadloze communicatie te bepalen. In het kader van deze studie werden tevens metingen in scholen uitgevoerd. Deze metingen kaderen in een infocampagne die het Departement Onderwijs i.s.m. het Departement LNE, het Agentschap Zorg en Gezondheid, VIGeZ en de Logo's in het najaar van 2012 organiseerde. Het doel van deze campagne was om scholen in te lichten over draadloze technologieën zoals draadloos internet, tablets, smartboards, … Het eindrapport van deze studie is beschikbaar op de website van LNE.

OD 83: We zetten concrete beleidsacties op voor de gekende en nieuwe gebiedsgerichte knelpunten rond milieu en gezondheid in Vlaanderen

Het doorlopen van het faseplan (beleidsvertaling) van de resultaten van de humane biomonitoringcampagne in Genk-Zuid en de regio Menen startte begin 2012. Eind juni 2013 werden de actieplannen voor Genk-Zuid en regio Menen naar de bevolking gecommuniceerd. Om verder maximaal rekening te houden met de nog bestaande bekommernissen en ongerustheden van de lokale actoren, bevolking en bevoegde overheden in beide hotspots worden in de tweede helft van 2013 de actieplannen vervolledigd zodat ze een lokaal gedragen actieplan vormen. Een aantal acties werd ondertussen opgestart (o.m. onderzoek naar gehalten van dioxines, DL-PCB's en DDE in eieren en in de bodem in de regio Menen, opmaak van een code van goede praktijk voor het zelf telen van voeding, …).

Het opvolgen van de gezondheidsimpact van milieuvervuiling blijft in 2013 en 2014 een belangrijk aandachtspunt van de Vlaamse Regering. Zo is het Steunpunt Milieu en Gezondheid gestart met de derde cyclus van het Vlaamse Humane Biomonitoringsprogramma. Al de noodzakelijke voorbereidingen, zoals de selectie van de biomerkers, zijn getroffen. De metingen bij jongeren, zowel in de hotspot van de Gentse Kanaalzone als in gans Vlaanderen, worden in 2013 afgerond. De studieprotocols van de pasgeborenen en de volwassenen worden in 2013 in detail uitgewerkt, zodat de recrutering van deze leeftijdsgroepen in 2014 kan plaatsvinden. De beleidsvertaling van de resultaten van deze cyclus zal starten in het najaar 2014.

5.7.3 Groen stedengewest

OD 84: We realiseren de ViA-doorbraak 'Groen Stedengewest'

Drie globale rapporteringen werden voorbereid voor de 68 projecten die deel uitmaken van de doorbraak 'Groen Stedengewest'. Bij de laatste rapportering zaten 37 van de 42 LNE-projecten volgens de trekkers op schema. De transversale initiatieven Duurzaam materialenbeleid, Duurzaam bouwen en wonen, 'Hernieuwbare energie en smart grids' en Ruimte zijn lopende.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/9LC-H-A-G/OW - Ontvangsten werking en toelagen - Beleid lokale leefkwaliteit 615 k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-G/WT - Werking en toelagen - beleid lokale leefkwaliteit 1.433 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-G/WT - Werking en toelagen - Beleid lokale leefkwaliteit 519 k€ VAK en 600 k€ VEK-krediet ingeschreven.

5.8 Mestbeleid

OD 86: Een nieuw actieprogramma wordt uitgewerkt voor het verkrijgen van een derogatie voor de periode 2011 – 2014

ViA-sleutelproject 44-6 Actieprogramma EU-Nitraatrichtlijn (komt overeen met MINA-Plan 4-36)

In de eerste helft van 2013 werden aanpassingen doorgevoerd aan de uitvoeringsbesluiten betreffende het vervoer van meststoffen en de mestverwerking, zoals overeengekomen in het

actieprogramma met de Europese Commissie. Deze wijzingen dragen bij aan een doelgerichter, werkbaarder en eenvoudiger mestbeleid. Vanaf 1 januari 2013 moeten tuinbouwers verplicht gebruik maken van bemestingsadviezen bij de bemesting van groenteteelten. Deze maatregel was voorzien in het actieprogramma en draagt bij tot een meer oordeelkundig gebruik van meststoffen in de tuinbouw.

Overleg met de Europese Commissie om het actieprogramma 2011-2014 tussentijds te evalueren gaat door in het najaar van 2013. De evaluatie focust zich op de evolutie van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, die wordt getoetst aan de doelstellingen van het actieprogramma, evenals de vooruitgang in de nitraatresidumetingen. Dat zal de start vormen van de opmaak van een vijfde aangepast mestactieplan, dat zal lopen van 2015 tot 2018.

OD 87: De efficiëntie van de regelgeving verhogen door te focussen op specifieke gebieden

De gebiedsgerichte aanpak van de nitraatresidustaalnames die gestart is in 2011, werd verder gezet. Eind 2012 is een eerste evaluatie van de afbakening van de focusgebieden doorgevoerd, wat geleid heeft tot een bijkomende afbakening van 45.000 ha landbouwareaal als focusgebied voor 2013 omdat de waterkwaliteit in deze gebieden achteruit is gegaan of onvoldoende is verbeterd. Daarentegen hebben focusgebieden met een gunstige evolutie van de waterkwaliteit een bonus opgebouwd voor 2013. Deze in totaal 35.000 ha kunnen vanaf 2014 afgebakend worden als niet-focusgebied op voorwaarde dat de gunstige evolutie eind 2013 bevestigd wordt. In 2013 werd het nitraatresidu verder bijgestuurd tot een praktijkgericht instrument door een decretale aanpassing voor het opleggen van de maatregelenpakketten. In de loop van 2013 en 2014 zal verder onderzoek uitgevoerd worden om de staalnamemethodiek te verfijnen teneinde de vastgestelde veldvariabiliteit beter te capteren.

Eveneens zal op het einde van 2013 een evaluatie van de focusgebieden worden doorgevoerd en tot een nieuwe afbakening worden overgegaan van de focusgebieden 2014.

Het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB) werkte in 2013 op volle snelheid verder. Naast het begeleiden van individuele land- en tuinbouwers, en het opstarten van een netwerk van 500 referentiepercelen (om de relatie tussen nitraatresidu en bemesting op te volgen), was de gebiedsdekkende werking van de circa 130 waterkwaliteitsgroepen in 2013 de hoofdactiviteit: ze sporen de waterkwaliteitsknelpunten (MAP-meetpunten met overschrijding) op en begeleiden ter plaatse de betrokken land- en tuinbouwers om tot resultaatgerichte oplossingen te komen. Ze deden ook aanbevelingen om het MAP-meetnet verder te verfijnen.

Het onderzoeksplatform ‘duurzame bemesting’, waarin alle wetenschappelijke instellingen met expertise op het vlak van bemesting zijn verenigd, hebben de prioritaire onderzoeksnoden vastgelegd en geheel of gedeeltelijk uitgevoerd in 2012 en 2013; dit met het oog op een degelijke voorbereiding in 2013 en 2014 van het nieuwe Actieprogramma 2015-2018.

De ‘Opvolgingscommissie Mestactieplan’ (OMAP), bestaande uit de relevante stakeholders (landbouwsector, milieubeweging en wetenschappers) en de overheid, adviseerde op structurele basis bij de uitwerking en verbetering van het mestbeleid.

OD 88: Door een individuele benadering wordt de adviserende en sensibiliserende rol van de Mestbank versterkt

De Mestbank werd in 2012 hervormd om een meer heldere opdeling te realiseren tussen beleid, handhaving en begeleiding. De dienst Bedrijfsadvies is verzelfstandigd - afgesplitst van de Mestbank – en verstrekt advies, hetzij individueel hetzij in groep, inzake duurzaam mestbeheer en -gebruik. Minstens 200 landbouwers worden individueel ondersteund bij de opmaak van hun bedrijfsspecifiek bemestingsplan en –register. Jaarlijks ontvangen minstens 400 grondgebonden land- en tuinbouwbedrijven, na een bedrijfsbezoek, een bedrijfsbegeleidend advies en aanbevelingen inzake gebruik van meststoffen, inzet vanggewassen, opslagcapaciteit spuistroom, enz.

Gerichte rekenprogramma’s (“BASsistent”) staan ter beschikking van de landbouwers om een duurzame bemesting mogelijk te maken. Het gebruik van deze rekenprogramma’s wordt toegelicht tijdens een 60-tal praktijkgerichte oefensessies.

In kader van het internationaal project DEMETER (Duurzaam en geïntegreerd bodembeheer om milieueffecten te reduceren) wordt de begeleiding verruimd door, naast nutriëntenbeheer, ook meer nadruk te leggen op een duurzaam bodembeheer.

Eind 2012 werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de VLM en het CVBB om de begeleidingstaken beter op elkaar af te stemmen.

OD 89: Mestverwerking als belangrijke steunpilaar voor het mestbeleid wordt verder uitgebouwd en draagt bij tot een beter nutriëntenevenwicht, een duurzame bodemkwaliteit en groene energie

De mestverwerking en –export in Vlaanderen blijven nog steeds groeien, zowel met het oog op nutriëntenverwijdering als met het oog op groene energieproductie via vergistingsinstallaties. Deze groei draagt bij aan het evenwicht in de Vlaamse mestbalans, waardoor de landbouwers de resterende dierlijke mest binnen de wettelijke bemestingsnormen kunnen afzetten. In het kader van efficiëntere opvolging van de mestverwerking werd het voorbereidende werk van 2012 omgezet naar wetgeving in 2013. Via het gericht wegen en analyseren van de mest of het opstellen van massaprotocollen, wordt de nutriëntenstroom binnen de mestverwerking beter in kaart gebracht.

Innovatieve technieken en onderzoeken worden in 2013 en 2014 verder gestimuleerd om, in het kader van de transitie naar een groene economie en Vlaanderen In Actie, de focus van de verwerking van dierlijke mest te verschuiven van nutriëntenverwijdering naar nutriëntenrecuperatie. Op deze manier wordt gewerkt aan een verdere verduurzaming van de mestverwerking.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/2LC-H-A-J/OW - Ontvangsten werking en toelagen – Mestbeleid 2.257 k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-J/WT - Werking en toelagen - Mestbeleid 2.500 k€ VAK en 2.568 k€ VEK-krediet ingeschreven.

5.9 Beleid open Ruimte

OD 91: Bij gebiedsontwikkeling wordt gestreefd naar meer synergie tussen de betrokken beleidsvelden milieubeleid, plattelandsbeleid, natuurbeleid, integraal waterbeleid, mobiliteit en ruimtelijk ordeningsbeleid, en de omgevingkwaliteit

De verschillende open ruimte instrumenten (ruilverkaveling, landinrichting, natuurinrichting, grondenbanken, beheerovereenkomsten,…) werden gericht ingezet voor het ondersteunen van mobiliteit, natuurbeleid, integraal waterbeleid en ruimtelijk beleid.

Via het ontwerpdecreet landinrichting, dat in juli 2013 voor de tweede keer principieel werd goedgekeurd, zullen nieuwe instrumenten en de reeds opgebouwde know-how, breed beschikbaar worden voor realisatie van maatschappelijke doelen. Naast de aanpassing van de procedures van landinrichting zullen de instrumenten voor de inrichting en het beheer van gebieden, al dan niet in het kader van flankerend beleid, immers een decretale basis krijgen. Als de mogelijkheid er is om uit een ruime ‘instrumentenkoffer’ te putten, kan meer op maat en geïntegreerd gewerkt worden, en zullen plannen en projecten op het terrein efficiënter worden uitgevoerd.

Ook de samenwerking tussen de betrokken entiteiten (AWV, ANB…) is verder structureel uitgebouwd in 2012 en 2013 (infrastructuurprojecten, instandhoudingsdoelstellingen, …). Er werd extra ingezet op samenwerking rond projecten rivierherstel en bij havenuitbreidingen (Antwerpen, Gent, Zeebrugge, Sigma, rivierherstel Leie). In een aantal gebieden met complexe open ruimte problematiek worden met alle lokale betrokkenen domeinoverschrijdende akkoorden uitgewerkt en tot realisatie gebracht. Tot slot werkten we ook aan een flankerend open ruimtebeleid bij een aantal ruimtelijke processen, met name in het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel en in de Moervaart.

Ook in 2014 zal blijvend ingezet worden op synergiën op beleidsniveau, op het niveau van structurele samenwerking tussen entiteiten en op projectniveau.

ViA-sleutelproject 47-1 Gebiedsgerichte projecten

In 2013 werden in het kader van geïntegreerde gebiedsgerichte projecten in de open ruimte voor 11.429.000 euro investeringen in verbetering van de omgevingskwaliteit op het platteland en in de randstedelijke gebieden ingeschreven in de begroting.

Ten behoeve van realisatie binnen deze gebiedsgerichte projecten en in uitvoering van het flankerend beleid bij grote infrastructuurprojecten werden in 2013 voor 17.087.000 euro aan grondaankopen ingeschreven in de begroting.

OD 92: De kwaliteitsverbetering van de open ruimte door gebiedsgerichte projecten wordt meetbaar

MINA-Plan 4-9 Meten van de leef- en omgevingskwaliteit

Er werd in 2013 voortgebouwd op de fundamenten van dit leerproces. Vanuit de gedeelde visie en kwaliteitsambities uit het voortraject zetten we verdere stappen naar het operationaliseren en meten van omgevingskwaliteit. Daarbij gaven twee specifieke sporen verder richting aan het traject. Enerzijds op het niveau van gebiedstypes en anderzijds op maat van projecten. Hiervoor worden in het najaar van 2013 twee studies gestart.

Op het niveau van gebiedstypes ontwikkelen we in 2014 het meetinstrument voor omgevingskwaliteit en voeren we een nulmeting uit.

Ook de methodiek om in gebiedsgerichte projecten vorm te geven aan het begrip omgevingskwaliteit wordt verder geconcretiseerd in 2014. We maken dan een vertaalslag van het meer abstracte beleidsniveau naar de concrete uitvoering op het terrein.

MINA-Plan 4-10 Initiëren en uitvoeren van randstedelijke projecten

Open ruimtes in randstedelijke gebieden zijn van groot maatschappelijk belang, maar staan zwaar onder druk. Het is dus essentieel gericht in te zetten op het invullen van de maatschappelijke functies van deze open ruimtes (recreatie, natuur, water, …) voor een zeer groot aantal inwoners. Rond 4 regio's (Brussel , Hasselt-Genk, Brugge en Gent) werden gebiedsgerichte projecten opgezet om dit te realiseren.

1) *De bevraging in het kader van het integraal plan "Over de Rand" resulteerde in een voorstel van planprogramma landinrichting. Gelijktijdig realiseren we in drie landinrichtingsprojecten fietslinken, groene verbindingen en hoogwaardige groene ruimtes met meervoudig gebruik (waterberging, recreatie, natuur,…). Het rollend fonds voor de grondenbank Vlaamse Rand maakte verschillende strategische aankopen mogelijk.*
2) *In 2013 werden de uitdagingen van de Wijers voorgelegd aan een ruim forum van betrokkenen. Op basis daarvan wordt nu gericht geïnvesteerd in land- en natuurinrichting .*
3) *In de Brugse Veldzone werd geïnvesteerd in de Groene Fietsgordel, het landschapspark Bulskampveld en in de landschappelijke begeleiding van grote infrastructuren voor de ontsluiting van Brugge en haven.*
4) *Voor de Gentse Kanaalzone werd een tweede reeks van koppelingsgebieden goedgekeurd. Van de eerste reeks werden er reeds twee ingericht op terrein en worden twee volgende koppelingsgebieden voorbereid. Een fietsplan voor de ganse kanaalzone werd uitgewerkt en opgenomen in de verschillende inrichtingsplannen. Een grondenbank die de verwerving van de koppelingsgebieden moet ondersteunen is operationeel.*

Ook in 2014 investeer ik verder in deze randstedelijke projecten. In de Vlaamse Rand onderzoeken we de mogelijkheden tot structurele samenwerking met de Vlaamse en de Brusselse Bouwmeester.

OD 93: Via landinrichting wordt de kwaliteit van de open ruimte versterkt

In 2013 werden landinrichtingssubsidies voorzien voor de verbetering van de omgevingskwaliteit (groene ruimtes en stadsbossen, ecologische en landschappelijke verbindingen, fietslinken, recreatieve netwerken en onthaalpoorten, bestrijding wateroverlast,…) binnen negen landinrichtingsprojecten: de Westhoek, Leie en Schelde, Grote Netegebied, Gentse Kanaalzone, de Merode, Brugse Veldzone, Plateau van Moorsel, Land van Teirlinck en Antitankgracht Haacht.

Deze investeringen lopen door in 2014. In 2014 worden ook de eerste subsidies voorzien in de inrichtingsprojecten Stiemerbeek en Molenbeek-Maalbeek. In uitvoering van het regeerakkoord wordt over de periode 2009–2014 10% van de landinrichtingsmiddelen ingezet voor de versterking van de open ruimte in de Vlaamse Rand rond Brussel.

OD 94: Door de ruilverkavelingsprojecten in uitvoeringsfase te voltooien en door de ruilverkavelingsprojecten in planvormingsfase af te ronden wordt de leefbaarheid en de economische draagkracht van 30.000 ha plattelandsgebied versterkt

De mogelijkheden van het instrument ruilverkaveling worden in de volle breedte ingezet voor de versterking van de landbouwstructuren, ook in tuinbouwzones, de mildering van de effecten van grote infrastructuurwerken en de integrale inrichting van landelijke gebieden.

De gebruiksruil (ruilverkaveling bij grote infrastructuurwerken) wordt ingezet om de open ruimte te versterken, groene buffering te realiseren en de landbouwstructuur te verbeteren, gekoppeld aan de aanleg van de A11 (ontsluiting haven Zeebrugge). Conform het Limburgplan wordt de ruilverkaveling in der minne ingezet om op vrijwillige basis landbouwpercelen te groeperen ten bate van de groenten verwerkende industrie in Noord-Oost-Limburg. Voor een duurzaam platteland wordt in terreinrealisaties geïnvesteerd in Jesseren, Zondereigen, St-Rijkers en St-Lievenshoutem. Nieuwe ruilverkavelingsinvesteringen worden onderzocht in Londerzeel, Gooik, Wellen en Schelde-Leie.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/9LC-H-T-H/OW - Ontvangsten werking en toelagen - Beleid open ruimte 424 k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/9LC-H-T-H/OP - Ontvangsten participaties - Beleid open ruimte 1.400 k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-H/WT - Werking en toelagen - beleid open ruimte 217 VEK k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-H/PA - Participaties - beleid open ruimte 299 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-4-H/PA - Participaties - beleid open ruimte 1.804 VRK k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-H/WT - Werking en toelagen - Beleid open ruimte 922 k€ VAK en 1.299 k€ VEK-krediet ingeschreven.

OD 95: De gebiedsgerichte projecten zijn duurzamer door een inhoudelijke verbreding

Vanuit de conceptnota integraal waterbeleid zal de gebiedsgerichte werking vanaf 2014 ook worden ingezet om knelpunten van wateroverlast nog gerichter te vermijden en op te lossen, onder meer door de inzet van nieuwe instrumenten zoals herverkaveling met planologische ruil en het vestigen van erfdienstbaarheden in het kader van het decreet landinrichting.

OD 96: De mobiliteit van gronden is verhoogd tijdens de regeerperiode en de grondprijs blijft onder controle

ViA-sleutelproject 47-3 Een rollend fonds Vlaamse Grondenbank

Momenteel zijn 28 grondenbanken in uitvoering voor 16 verschillende partners. In deze grondenbanken worden ruilgronden gekocht om eigenaars en gebruikers, die betrokken zijn in overheidsprojecten, op hun vraag alternatieve grond te kunnen bieden.

Elk jaar wordt voor de Vlaamse Rand proactief grond aangekocht die wordt geruild en/of ingericht in functie van de versterking van de open ruimte. Na realisatie komt het kapitaal terug in omloop voor nieuwe investeringen.

Deze werkwijze (rollend fonds grondenbank), die in de Vlaamse Rand wordt toegepast, werd in 2013 uitgebreid naar een proactieve aankoop voor andere prioritaire projecten of doelstellingen. Zo kon in 2013 een belangrijke aankoop in de Liereman gerealiseerd worden.

Deze werking wordt in 2014 verder uitgebouwd.

OD 97: Een flexibel instrumentarium introduceren voor projecten in de open ruimte door een vernieuwd decreet op de Landinrichting

ViA-sleutelproject 47-4 Flexibel instrumentarium via een nieuw decreet landinrichting

Gelijktijdig met de goedkeuring van het ontwerp van decreet landinrichting door de Vlaamse Regering wordt gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten met betrekking tot het afwegingskader voor de inzet en combinatie van de instrumenten voor inrichting, verwerving en beheer. Tevens wordt een conceptnota uitgewerkt over de harmonisering van de compenserende vergoedingen die door de overheid worden uitbetaald om de beperkende of nadelige gevolgen op het grondgebruik in de brede zin door beleidsbeslissingen en verplichte inrichtings- en beheermaatregelen te vergoeden.

In 2014 volgt de verdere operationalisering van het decreet.

OD 98: Door het invoeren van nieuwe pakketten en de gebiedgerichte inzet ervan, neemt de efficiëntie van het instrument beheerovereenkomsten gevoelig toe

Ruim 1.000 landbouwers sloten een beheerovereenkomst af met startdatum 1 januari 2013. In 2013 werden de landbouwers die beheerovereenkomsten integreerden in hun bedrijfsvoering, begeleid door de VLM-bedrijfsplanners met het oog op een goede uitvoering van die beheerovereenkomsten.

Specifiek voor akkervogels worden sinds 2013 in een bijkomende zoekzone maatregelen uitgevoerd. Dit brengt het totaal op 15 gebieden die ingericht zijn voor akkervogels. Landbouwers kunnen er inrichtingsmaatregelen nemen zodat het regenwater tijdelijk langer wordt vastgehouden op landbouwpercelen, door bijvoorbeeld het plaatsen en het beheren van stuwtjes.

Verder zijn er momenteel 16 agrobeheergroepen opgericht en actief.

De VLM-beheerovereenkomsten dragen bij aan de verbetering van het leefmilieu op het platteland en focussen op belangrijke thema's zoals water, bodem, instandhoudingsdoelstellingen en biodiversiteit en landschap.

De implementatie van het PDPO III wordt voorbereid met het oog op het sluiten van efficiëntere en resultaatgerichtere beheerovereenkomsten met startdatum 2015. De beheerovereenkomsten die aflopen op 31 december 2013 zullen met één jaar verlengd worden zodat de overgang naar de derde programmaperiode voor plattelandsontwikkeling vlot verloopt.

Ten slotte zullen ook de maatregelen en vergoedingen die lokale overheden geven aan landbouwers voor het agronatuurbeheer in Vlaanderen, geharmoniseerd worden.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-Y/IS - Interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij VLM) 55.215 k€ VAK en 52.669 k€ VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-5-Y/IS - Interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij VLM) 1.633 k€ VAK/VEK-krediet met 1.633 k€ machtiging ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LD0/1LC-H-5-Y/IS - Interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij VLM) 2.734 k€ VAK/VEK-krediet met 3.632 k€ machtiging ingeschreven

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-L/WT - Werking en toelagen - Partnerschappen via beheersovereenkomsten 6.859 k€ VAK en 11.241 k€ VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-Y/IS - Interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij VLM) 11.172 k€ VAK en 9.989 k€ VEK-krediet ingeschreven

6 Slagkrachtige overheid

6.1 Slagkrachtige werking van het overheidsapparaat

OD 99: Met één e-voorkooploket verlaagt de gemiddelde afhandelingstijd van een aanbieding 'recht van voorkoop' sterk

Een performante Vlaamse overheid doet aan e-government. Met de oprichting van het e-voorkooploket in 2012 kunnen alle rechten van voorkoop digitaal worden aangeboden en uitgeoefend. Dit heeft geleid tot een grote administratieve vereenvoudiging van de betrokken overheidsinstanties en notarissen. De werking van het e-voorkooploket laat ook toe om de gemiddelde afhandelingstijd van een aanbieding sterk in te korten en de perimeters waarbinnen het recht van voorkoop dient te worden aangeboden te focussen. Dit alles komt zowel ten goede van de kopers en verkopers van onroerende goederen, als van notarissen en betrokken overheidsinstanties.

Na één jaar werking wordt het geëvalueerd en gerapporteerd aan de Vlaamse Regering. Eventuele knelpunten worden in 2014 als verbetervoorstellen uitgewerkt en in de mate van het mogelijke geïmplementeerd.

OD 100: De vergoedingenregeling in het kader van de kapitaalschade- en gebruikerscompensatie is op kruisnelheid

De vergoedingen voorzien in het decreet Grond- en Pandenbeleid, het decreet Integraal Waterbeleid en de gebruikerscompensatie worden correct berekend en uitbetaald.

Een verdere harmonisering van de compenserende vergoedingen wordt voorbereid.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-R/IS - Interne stromen - VLM - Gebruikersschade en Kapitaalschade 3.760 k€ VAK en 1.985 k€ VEK-krediet ingeschreven.

OD 101: Een vereenvoudiging van de mestwetgeving en een administratieve vereenvoudiging op maat van de doelgroep, met een maximale beleidsoverschrijdende samenwerking tussen de administraties, wordt gerealiseerd

De uitwerking van het nieuwe Actieprogramma, het Mestdecreet en de uitvoeringsbesluiten houdt maximaal rekening met de uitvoerbaarheid en de daling van de administratieve lasten voor de landbouwers. In 2013 zijn verschillende uitvoeringsbesluiten goedgekeurd waarbij een duidelijke administratieve vereenvoudiging is doorgevoerd, zoals het beperken van de klassen voor erkende mestvoerders tot één klasse of het vereenvoudigen van de overdracht van mestverwerkingscertificaten. Sinds 2012 kunnen de land- en tuinbouwers, maar ook be- en verwerkers van dierlijke mest hun gegevens eenvoudiger indienen via de digitale aangifte bij het e-loket van de Mestbank. Ook in 2013 zijn aan deze toepassingen nieuwe functionaliteiten toegevoegd en zijn optimalisaties doorgevoerd, zoals de real-time berekening van de mestbalans. Deze vernieuwingen zorgen er mee voor dat het aandeel landbouwers die de aangifte digitaal invult, gestegen is tot 35%.

In 2014 wordt verder de kaart van de digitale en rechtstreekse uitwisseling van gegevens (bv. laboratoriumanalyses) getrokken. Verder zal, in nauwe samenwerking met andere overheidsdiensten en de landbouwsector, verder werk worden gemaakt van de digitale gegevensuitwisseling van de dierenaantallen voor varkens en pluimvee.

OD 102: We optimaliseren het instrument "Integraal Milieujaarverslag (IMJV)"

Elk jaar worden de afvalstoffengegevens opgevraagd van een selectie van de Vlaamse bedrijven via het IMJV. Deze steekproef is opgesplitst per sector en per dimensie (aantal werknemers). Een project is lopende om de administratieve lasten voor bedrijven te verminderen door minder bedrijven aan te schrijven. In 2012 werd de IMJV-steekproef afgestemd op de Europese rapportering. Daarom wordt nu gekozen om afwisselend een beperkte steekproef en een uitgebreide steekproef te doen. In 2012 was de steekproef beperkt en bestond deze uit 1.463 bedrijven. Ruim 70% van de IMJV's werd elektronisch gemeld. In 2013 werden ongeveer 15.700 bedrijven bevraagd. De wettelijke context werd aangepast zodat iedereen in principe verplicht elektronisch dient te rapporteren (slechts 20-tal bedrijven rapporteerden op papier).

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/9LC-H-T-A/OW - Ontvangsten werking en toelagen - Slagkrachtige overheid: Beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld leefmilieu en natuur 1.063 k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/2LC-H-A-A/OW - Ontvangsten werking en toelagen - Slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld leefmilieu en natuur 10.071 k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-A/WT - Werking en toelagen - Slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld leefmilieu en natuur 7.723 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-4-A/WT - Werking en toelagen - Slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld leefmilieu en natuur 700 VRK k€ krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-A/WT - Werking en toelagen - Slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld leefmilieu en natuur 3.147 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven.

6.2 Beleidsvoorbereiding en –evaluatie

MINA-Plan 4-3 ***Bepalen van langetermijndoelstellingen milieubeleid en bijhorende trajecten***

In lijn met het implementatietraject toekomstverkenningen werden eind 2012 - begin 2013 drie opdrachten gestart. Een eerste project heeft betrekking op de bepaling van megatrends en hun impact op milieu in Vlaanderen. In een eerste fase (voorjaar 2013) werden de 6 meest relevante trends voor het milieubeleid in Vlaanderen vastgelegd. Op basis van 'factsheets' per megatrend worden de implicaties voor Vlaanderen bediscussieerd met experten (september 2013) en wordt er een MIRA-publicatie gemaakt (eind 2013).

Een tweede project behelst de uitwerking van mogelijke toekomstbeelden met focus op (milieugerichte) leefkwaliteit voor Vlaanderen. Het werkt door op de resultaten van de megatrendstudie. In een eerste fase werd een kwalitatief systeemmodel leefkwaliteit opgemaakt, dat mee de basis vormt voor de discussies rond de toekomstbeelden in het najaar van 2013. In een volgende fase worden binnen de verschillende toekomstbeelden verhaallijnen geconstrueerd toegepast op leefkwaliteit. Deze verhaallijnen bieden plausibele kijkrichtingen aan en kunnen in voorbereiding van het MINA-plan 5 het maatschappelijk debat ondersteunen.

De derde opdracht is gericht op de kwantitatieve onderbouwing. De randvoorwaarden voor een systeemdynamisch model voor Vlaanderen werden in kaart gebracht. Tevens werd nagegaan hoe (bestaande) thematische rekenmodellen in zulk systeemdynamisch model kunnen worden ingepast.

OD 104: We kiezen voor een geïntegreerd milieubeleid op maat, met transparante opvolging en jaarlijkse rapportering

De set van op te volgen beleidseffecten voor het beleidsdomein werd al in de loop van 2011 in een definitieve vorm gegoten. Geregeld worden de indicatoren geactualiseerd in functie van nieuwe rapporteringen. Het geheel werd aangevuld met indicatoren die bruikbaar zijn voor het opvolgen van de langetermijndoelstellingen uit het MINA-plan 4. Voor nog ontbrekende indicatoren (versnippering, omgevingskwaliteit, milieu-impact van verkeer, …) worden oplossingen gezocht.

OD 105: We werken aan de integratie van de verschillende plannen binnen het beleidsdomein leefmilieu en natuur tot één milieubeleidsplan

Het Milieubeleidsplan werd midden 2011 vastgesteld. De integratiegedachte wordt via de uitvoering voortgezet. Vanaf midden 2013 wordt de volgende beleidscyclus voorbereid.

OD 106: Beleidsplanning en –opvolging milieu, mobiliteit en ruimtelijke ordening in Vlaanderen worden onderling afgestemd

MINA-Plan 4-2	***Afstemming overkoepelende beleidsplanning en –opvolging milieu, mobiliteit en ruimtelijke ordening in Vlaanderen***

In 2013 werd de participatie in elkaars planningsprocessen op dezelfde wijze verder gezet. LNE is vertegenwoordigd in de planningscommissie, maar er werd ook binnen een projectgroep, waarin vertegenwoordigers van LNE zitten, inhoudelijk overleg georganiseerd. Zo werd een gedegen bijdrage geleverd aan de doelstellingen en het actieplan. Rond rekeningrijden werden de ambtelijke grenzen echter bereikt en werden vier beleidsopties voorbereid voor politieke besluitvorming. Bij het BRV heeft LNE meegewerkt aan de concretisering van het groenboek in een witboek. Het inhoudelijk gewicht lag bij de werkgroepen, terwijl het ambtelijk forum zich vooral richtte op het overzicht en de afstemming. Ook andere kansen voor participatie werden zoveel mogelijk benut. Zo werden de resultaten van het project "omgevingskwaliteit" gebruikt en bewaakte de MER-dienst de kwaliteit van de strategische milieubeoordeling van het BRV.

In 2014 liggen de kaarten enigszins anders. Het MPV is dan vermoedelijk goedgekeurd en volop in uitvoering. Op het niveau van de actielijnen en monitoring zal dan verdere samenwerking aangewezen zijn om tot een goede realisatie van het plan te komen. Ook voor het BRV zal de ambtelijke voorbereiding afgerond worden en zal de focus naar de gezamenlijke realisatie verschuiven. In 2014 zullen tevens de opmaak van de bijdrage aan het regeerakkoord en het MINA-plan 5 een belangrijke rol spelen in de verdere afstemming van het beleid rond milieu, mobiliteit en ruimtelijke ordening. Binnen de procesarchitectuur van beide beleidstrajecten zal extra aandacht gaan naar het benutten en creëren van participatiemogelijkheden.

6.3 Beleidsonderbouwing

OD 108: Milieurapportering: de vinger aan de pols van het beleid

Om de toestand van het leefmilieu en de impact van het milieubeleid te evalueren wordt jaarlijks een 200-tal beleidsrelevante milieu-indicatoren opgevolgd. De jaarlijks geactualiseerde MIRA-indicatoren zijn beschikbaar op www.vmm.be/milieurapport. In het voorjaar 2013 werd een kernselectie van een 100-tal indicatoren gepubliceerd in het MIRA Indicatorrapport 2012 (in het Engels enkel elektronisch).

In het najaar 2012 werd een eerste 'topicrapport' voorgesteld. Dit rapport onderzoekt de transitie naar een duurzaam landbouw- en voedingssysteem in Vlaanderen met behulp van een systeemanalyse. MIRA-topicrapporten richten zich op strategische beleidskwesties in en voor Vlaanderen, waarbij de beleidsrevelantie geconcretiseerd wordt in beleidsaanbevelingen.

De invloed van globale megatrends op het milieu in Vlaanderen en het belang voor het toekomstige milieubeleid, is het onderwerp van de volgende editie van de MIRA-toekomstverkenning, gepland tegen eind 2013. Daarnaast helpen ondersteunende studieopdrachten om vastgestelde kennishiaten verder in te vullen, zoals bijvoorbeeld recente studies over systeemdynamische modellering, vergroening van het belastingstelsel, begroting nutriëntenstromen en hitte-eilanden in steden.

OD 109: Het concept 'ecosysteemdiensten' wordt verder onderzocht

MINA-Plan 4-34	***Introduceren van het concept 'Ecosysteemdiensten'***

Door de goedkeuring van de Europese Biodiversiteitsstrategie is het ecosysteemdienstenconcept één van de centrale spillen geworden van het Europese milieubeleid (target 2).

De nadruk in Vlaanderen lag nog altijd op het opbouwen van kennis. Belangrijke onderzoeksprojecten die in 2013 zijn opgestart zijn ECOPLAN, Citi-SENSE, OpenNESS, gericht op de toepassing van het concept. Daarenboven wordt ook actief meegewerkt aan initiatieven binnen de EU-biodiversiteitstrategie, zoals MAES & MESEU. Zo werd een Belgische versie gemaakt van de internationale ESD classificatie onder de naam CICES-BE, aangepast aan de Belgische specificiteit. In 2013 traden de thema's groene infrastructuur (bv. in de stad met de publicatie 'Investeer in groen, winst verzekerd!') en volksgezondheid op de voorgrond, en werd de waarde van het Natura 2000-netwerk gedemonstreerd. Ook werd in het midden van het jaar de tweede en sterk uitgebreide versie van de Natuurwaardeverkenner, de online-waarderingstool, gelanceerd. Tot slot ging aandacht naar verbreiding van kennis en toepassing in de praktijk, bijvoorbeeld in Landduinen en Dijlevallei, en het KOBE-project.

In de komende periode wordt naast kennisontwikkeling in Vlaamse en internationale projecten, ingezet op de demonstratie van de voordelen van biodiversiteit en ecosystemen en op de operationalisering van het concept, vooral onder de vorm van groene infrastructuur. De focus hierbij ligt op de stedelijke omgeving, op ruimtelijke visievorming en op waardering. Daarenboven zal het komende NARA-T de toestand en trends van ecosystemen en hun diensten in Vlaanderen beschrijven, en de mogelijke consequenties voor het beleid identificeren, en op deze wijze voor een groot stuk tegemoet komen aan actie 5 van de Europese biodiversiteitsstrategie. Daarop aansluitend wordt een TEEB-achtige oefening opgezet, over de verschillende beleidsgrenzen heen en in samenwerking met stakeholders, gericht op het erkennen en demonstreren van de voordelen van biodiversiteit en ecosystemen en hun bijdrage aan de huidige beleidskwesties (bv. vergroening van de economie).

OD 110: De natuurrapportering wordt geoptimaliseerd

Om aan te sluiten bij internationale beleidsinitiatieven is de nieuwe natuurrapporteringscyclus opgevat als een 'ecosystem assessment'. Dit is een analyse van het natuurlijk milieu door een evaluatie van de biodiversiteit en ecosystemen en van de mate waarin ecosystemen aan de mens diensten leveren.

De drie inhoudelijke aspecten die volgens het Natuurdecreet aan bod moeten komen, worden zoveel mogelijk afgestemd op de componenten van een 'ecosystem assessment'. Hiervoor worden drie aparte producten (NARA-T, NARA-B en NARA-S) uitgewerkt aan de hand van één centraal thema: ecosysteemdiensten.

NARA-T, dat uitgebracht wordt in 2014, is de eerste stap in de uitwerking hiervan. Als basis voor dit NARA-T werden in 2013 voor 17 ecosysteemdiensten (ESD) wetenschappelijke rapporten uitgewerkt waarin voor elke ESD een aantal onderzoeksvragen m.b.t. toestand, processen, de rol van biodiversiteit, drijvende krachten, beleid,… wordt besproken.

Naast deze geïntegreerde natuurrapporten wordt ook jaarlijks een indicatorenrapport gepubliceerd. In 2013 werd het indicatorenrapport geënt op het MINA-plan 4, PACT 2020 en de Europese Biodiversiteitsstrategie 2020. Naast de omschrijving van de indicator werd, indien relevant, de trend, het doelbereik en de doelverwachting afzonderlijk weergegeven.

6.4 Beleidsuitvoering

6.4.1 Milieuhandhaving, Milieuschade- en Crisisbeheer

OD 112: Het handhavingsbeleid wordt uitgevoerd

ViA-sleutelproject 51-2 Milieuhandhavingsdecreet onverkort uitvoeren met ondermeer aandacht voor de evaluatiesporen en de doorwerking ervan (komt overeen met MINA-Plan 4-4)

De voorbije periode werd een globale evaluatie van de regelgeving met betrekking tot milieuhandhaving uitgevoerd. De voorstellen tot aanpassing en de beleidsaanbevelingen die tijdens deze (decretaal voorziene) evaluatieoefening in 2012 in een conceptnota geformuleerd werden, vonden in 2013 uitwerking in concrete decreet- en besluitwijzigingen. Na de uitbouw en de succesvolle implementatie van het bestuurlijk transactiesysteem (eind 2012) werden reeds verschillende transactievoorstellen tot betaling van een geldsom aan overtreders gericht. Uit een eerste evaluatie van het nieuwe instrument blijkt alvast dat het zijn nut bewijst. Aan bepaalde schendingen van het milieurecht (waarop het instrument kan worden toegepast) kan door kort op de bal te spelen een effectief en gepast gevolg worden gegeven. Ook de ruimere handhavingspraktijk wordt meermaals naar effectiviteit en efficiëntie geëvalueerd via de jaarlijkse milieuhandhavingsrapporten van de VHRM.

Naast de evaluatie werd ook de toepassing en doorwerking van het Milieuhandhavingsdecreet verder geoptimaliseerd. Hiervoor werden inspanningen geleverd door enerzijds de LNE-werkgroep Handhaving (m.b.t. verdere depenalisering van milieuschendingen, onderzoek naar de modaliteiten en uitwerking van de bestuurlijke dwangsom, afstemming met de permanente omgevingsvergunning en implementatie IED,…) en anderzijds via de adviezen van de VHRM (m.b.t. het optimaliseren van het lokaal toezicht, programmatorisch handhaven, de samenwerking met handhavingsinstanties, de handhaafbaarheid van regelgeving,…). De focus werd reeds gelegd op het afstemmen van handhavingsactiviteiten, het verduidelijken van regelgeving en het uitwisselen van kennis en "good practices", wat ook voor het jaar 2014 zal gelden. In de schoot van de VHRM werd in 2013 ook het milieuhandhavingsprotocol 'Prioriteitennota vervolgingsbeleid

milieurecht in het Vlaamse Gewest' ondertekend, waardoor de samenwerkingsafspraken tussen verschillende handhavingsactoren, in het bijzonder tussen het Vlaamse Gewest en de parketten, verankerd worden.

Daarnaast zorgden de verschillende handhavingsactoren voor de daadwerkelijke implementatie op en afstemming met het terrein, en zullen ze dat in 2014 onverminderd blijven doen.

Om de handhaving over de omgevingsvergunning op een efficiënte manier te laten verlopen, is de samenwerking tussen de bevoegde administraties van Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening primordiaal. Hiertoe zullen de nodige afspraken, eventueel via protocols, worden vastgelegd. In het ontwerpdecreet handhaving over de omgevingsvergunning zal de nadruk worden gelegd op een vlotte en transparante informatie-uitwisseling tussen alle betrokken diensten, de uitbreiding van vaststellingsbevoegdheden van beide inspectiediensten om hen toe te laten schendingen van elkaars bevoegdheidsdomeinen vast te stellen en de maximale afstemming van de handhavingsinstrumenten van beide beleidsdomeinen. Dat ontwerpdecreet zal in het najaar 2013 aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring worden voorgelegd.

N.a.v. de globale evaluatie van het Milieuhandhavingsdecreet zal de lokale milieuhandhaving verder worden geoptimaliseerd aan de hand van de concrete aanbevelingen die de Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving (VHRM) in 2013 formuleerde. Daarnaast zal het in 2013 ondertekende handhavingsprotocol 'Prioriteitennota vervolgingsbeleid milieurecht in het Vlaamse Gewest' verdere uitwerking en opvolging krijgen in 2014, als richtlijn voor de afstemming van de prioriteiten tussen het toezichts- en vervolgingsbeleid van de betrokken actoren. De VHRM zal in 2014 onder meer de focus leggen op de ontwikkeling van een strategisch meerjarenprogramma, informatie-uitwisseling en handhaafbaarheid van de regelgeving. Het vijfde milieuhandhavingsrapport (2014) zal een overzicht en evaluatie bieden van vijf jaar uitvoering van het Milieuhandhavingsdecreet.

OD 113: Het Milieuschadedecreet wordt uitgevoerd

Met betrekking tot de verdere implementatie van het Milieuschadedecreet werd in 2013 een tweede uitvoeringsbesluit uitgewerkt. In het eerste uitvoeringsbesluit van 2012 werden uitvoeringsbepalingen voorzien over de beroepsprocedure tegen herstelmaatregelen en de samenstelling van de Milieuschadecommissie. In het tweede uitvoeringsbesluit wordt voorzien in een regeling van de informatie-, preventie-, inperkings- en herstelplicht inzake milieuschade, het verzoek om maatregelen en een beroepsprocedure. Naar aanleiding van de opmaak van dit besluit zullen in de toekomst eveneens enkele bepalingen van het Milieuschadedecreet moeten aangepast worden. De tweejaarlijkse rapportering aan de Europese Commissie over het Milieuschadedecreet werd eveneens in 2013, onder de vorm van een nationaal evaluatierapport, ingediend.

6.4.2 Milieuvergunningen

OD 115: Een voorstel tot aanpassing van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning zal in het najaar 2009 in het Vlaams Parlement worden ingeleid

Sinds de publicatie ervan in het Staatsblad op 19 juli 2010 is het decreet ook in werking getreden. In navolging van deze wijziging wordt vastgesteld dat een aanzienlijk deel van de bedrijfswereld gebruik maakt van de voorziene verlengingsperiode van zes jaar waardoor de verwachtte milieuvergunningenpiek vrij evenwichtig gespreid verloopt.

6.4.3 Erkenningen

OD 117: Een nieuwe erkenningenreglementering wordt door de Vlaamse Regering vastgesteld

Via de inwerkingtreding in 2011 van het Vlaams reglement inzake erkenningen m.b.t. het leefmilieu (VLAREL), werden de verschillende erkenningen die verleend worden door het departement Leefmilieu, Natuur en Energie geharmoniseerd en vereenvoudigd in het kader van de omzetting van de Europese dienstenrichtlijn. De erkenningen die verleend worden door de agentschappen, werden afzonderlijk aangepast en ondergebracht in het VLAREL via een wijzigingsbesluit dat op 1 maart 2013 definitief werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het VLAREL werd tevens aangevuld met een erkenning voor boorbedrijven die vanaf 2015 vereist zal zijn.

OD 118: We optimaliseren het erkenningensysteem voor laboratoria

Het wijzigingsbesluit aan het VLAREL van 1 maart 2013, bevat o.m. de optimalisatie en harmonisatie van de diverse erkenningsstelsels voor laboratoria voor de verschillende milieudomeinen zoals afval, bodem, water en lucht en dit op het vlak van procedure, erkenningsvoorwaarden en gebruikseisen.

OD 119: We optimaliseren het systeem voor erkenningen van overbrengers voor afvalstoffen

De nieuwe regeling in VLAREMA wijzigt de procedure van een erkenningsaanvraag in een eenvoudige registratie en verplicht de inzamelaars, afvalstoffenhandelaars en -makelaars tot een kwaliteitsborgingssysteem, indien zij gevaarlijk afval inzamelen of erin handelen of als makelaar optreden. Een registratie geldt nu ook voor het hele bedrijf en moet niet meer per exploitatiezetel aangevraagd worden, en geldt voor 10 i.p.v. 5 jaar. De verplichting tot een ondernemingsnummer of btw-nummer zal bovendien een positieve invloed hebben op de professionalisering van de sector. Niet alleen de registratie van de inzamelaars, afvalstoffenhandelaars of -makelaars is vereenvoudigd, dit is ook het geval bij de vervoerders van afvalstoffen. Een elektronisch registratieloket, waar bedrijven zichzelf kunnen registreren en hun registratie aanpassen, is operationeel in 2013.

6.4.4 Optimalisering milieuregelgeving en –procedures

OD 122: We realiseren een vlotter toepasbare regelgeving voor milieubeoordeling van plannen en projecten

OD 123: We volgen een meer procesmatige benadering inzake Mer-processen

MINA-Plan 4-5 Vlottere toepassing MER-regelgeving

De Vlaamse Regering hechtte op 19 juli 2013 de tweede maal haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet van de omgevingsvergunning. Het ontwerp van decreet dat voor projecten de integratie van de milieueffectrapportage en veiligheidsrapportage in de milieu- en stedenbouwkundige vergunningsprocedure voorziet, reeds eerder twee maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering, is afgestemd met en verwerkt in dit ontwerp van decreet van de omgevingsvergunning. De uitvoeringsbesluiten nodig voor de integratie van de milieueffectrapportage en veiligheidsrapportage in de milieu- en stedenbouwkundige vergunningsprocedure worden momenteel uitgewerkt.

Het voorontwerp van decreet betreffende complexe projecten kreeg een eerste principiële goedkeuring op 24 mei 2013. Het voorontwerp creëert een nieuwe werkwijze voor de aanpak van complexe investeringsprojecten. Door middel van een gefaseerde aanpak met duidelijke beslismomenten wordt gepoogd de realisatie van dergelijke projecten te versnellen én kwalitatief een beter proces te voeren. In het geïntegreerde onderzoek zal het onderzoek inzake leefmilieu een belangrijke plaats innemen. De diverse beslismomenten omvatten tevens onderdelen die de milieukwaliteit van het project in beeld brengen en de nodige maatregelen om daarmee om te gaan. Medio september 2014 volgt een tweede principiële goedkeuring van het ontwerp decreet. In het najaar worden ook de uitvoeringsbesluiten afgewerkt.

Het DABM voorziet de mogelijkheid om de plan-milieueffectrapportage te integreren in planningsprocessen zelf. Bij besluit van 18 april 2008 werd de plan-m.e.r. geïntegreerd in de RUP-procedures, zijnde het integratiespoorbesluit. Dit besluit werd in 2011 echter onwettig verklaard door de Raad van State in het kader van een schorsingsprocedure over het PRUP betreffende de gevangenis van Dendermonde. De Raad van State oordeelde dat het verschil in bekendmakingsmodaliteiten voor inspraak over de kennisgeving/nota publieke consultatie in het generieke spoor en in het integratiespoorbesluit een onwettige discriminatie uitmaakte. In navolging van dat arrest valideerde het Vlaams Parlement de RUP's die volgens het integratiespoor zijn verlopen. Deze decretale validatieregeling werd door het arrest d.d. 31 juli 2013 van het Grondwettelijk Hof eveneens vernietigd. Het Hof oordeelde dat het verschil in bekendmaking immers geen loutere vormvereiste betreft. Op 13 september 2013 heeft de Vlaamse Regering een conceptnota goedgekeurd met een aantal voorstellen ter remediering, en dit rekening houdend met de overwegingen van het Grondwettelijk Hof. Deze worden nu verder uitgewerkt en besproken met het Vlaams Parlement.

Tegelijk werken we aan een nieuwe en geoptimaliseerde regeling voor de integratie van de plan-m.e.r. in RUP-procedure. Hierbij wordt de systematiek van de drietrapsraket in het kader van het

decreet complexe investeringsprojecten maximaal overgenomen. In het najaar 2013 wordt de nieuwe regeling voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

OD 124: De milieuhygiënewetgeving wordt geactualiseerd, geoptimaliseerd en vlotter toegankelijk gemaakt

ViA-sleutelproject 51-1 VLAREM en een meer sturend vergunningenbeleid uitwerken

We voeren de omgevingsvergunning is. Deze vergunning integreert de milieu-, de stedenbouwkundige en de verkavelingsvergunning. Op 19 april 2013 werd het voorontwerp van decreet betreffende de omgevingsvergunning een eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het gaat om een procedureel kaderdecreet voor een geïntegreerde vergunningsprocedure, waarin zowel de milieu- als de stedenbouwkundige aspecten van een voorgenomen project beoordeeld worden, en waarbij gemikt wordt op een zo eenvoudig en transparant mogelijk verloop van de procedure met bijzondere aandacht voor de participatie van het publiek. Op basis van het omgevingsvergunningsdecreet zal de initiatiefnemer van een project, dat vandaag tegelijk milieu- en stedenbouwkundig vergunningsplichtig is, slechts één aanvraag moeten indienen, één openbaar onderzoek en één adviesprocedure moeten doorlopen. Op het einde van de vergunningsprocedure wordt een geïntegreerde omgevingsvergunning afgeleverd. Met dit decreet wordt meteen ook de permanente vergunning ingevoerd, waardoor de exploitant voor de verderzetting van zijn reeds vergunde activiteiten in principe niet langer om de 20 jaar een hervergunningsprocedure zal moeten doorlopen. In de plaats daarvan zullen de lopende vergunningen periodiek worden geëvalueerd door de bevoegde overheden en, indien nodig, worden bijgestuurd.

De beoogde evaluatie bestaat uit drie componenten.

- Na elke periode van 20 jaar zonder openbaar onderzoek wordt een openbaar onderzoek georganiseerd dat, indien er bezwaar wordt uitgebracht of de vergunningverlener dat opportuun acht, tot een zogenaamde “vraaggebonden” evaluatie” kan leiden, voor zover het bezwaar kennelijk gegrond wordt verklaard door de gewestelijke, respectievelijk de provinciale omgevingsvergunningscommissie.
- Voor complexe inrichtingen die gevat zijn door de richtlijn industriële emissies, wordt voorzien in een “periodieke evaluatie” van de vergunning (dit is een integrale evaluatie om de 5 à 10 jaar).
- Daarnaast komen er specifieke evaluaties die via een rollend meerjarenprogramma worden gepland en die vergunningen per type bedrijf of activiteit zullen evalueren naarmate studies over Beste Beschikbare Technieken beschikbaar komen of naarmate de Vlaamse Regering programma’s vaststelt m.b.t. de reductie van emissies of uitfasering van procedés.

Samen garanderen deze evaluaties een goede waarborg voor doorwerking van milieubeleid en van publieke inspraak.

Na de adviezen van de strategische adviesraden (SARO, Minaraad, SERV en SALV), verleende de Vlaamse Regering op 19 juli 2013 haar tweede principiële goedkeuring aan het ontwerp van decreet. De definitieve goedkeuring volgt in het najaar van 2013, na het bekomen van het advies van de Raad van State. Intussen loopt ook een TWOL-studie over de uitvoeringsbepalingen van het omgevingsvergunningsdecreet. Het is de bedoeling dat deze uitvoeringsbesluiten eind 2013 worden goedgekeurd.

Tegelijk werken we een flankerend beleid uit voor de diverse betrokken vergunning- en adviesverlenende overheden ter ondersteuning van hun nieuwe taken in het kader van de omgevingsvergunningsprocedure. Dit flankerend beleid wordt uitgewerkt in nauw overleg met de vertegenwoordigers van alle betrokken bestuursniveaus.

De bevoegde administraties Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening worden uitgebouwd tot het Kenniscentrum van het omgevingsbeleid in Vlaanderen.

6.4.5 Open en innovatieve overheid

OD 127: Het eMIL-milieuvergunningenloket en de milieuvergunningendatabank worden verder uitgebouwd

Begin 2013 werd de pilootfase opgestart voor het eMIL-loket. Aansluitend op deze pilootfase zou het loket dan vanaf 2 september 2013 in gebruik genomen worden. Inzake de milieuvergunningendatabank heeft het voorbereidende studiewerk eind 2012 geleid tot een conceptbepaling voor de beoogde ICT-toepassing. Deze werd verwerkt in een bestek met het oog op de aanbesteding van een overheidsopdracht tot ontwikkeling en operationalisering van de betrokken databank.

De verdere aanpak en timing voor de realisatie van beide digitaliseringprojecten werd echter bijgestuurd via de beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 m.b.t. het ontwerp van decreet betreffende de omgevingsvergunning. Er werd beslist om de digitaliseringsprojecten inzake de milieuvergunning en de stedenbouwkundige vergunning onmiddellijk op elkaar af te stemmen en dus geen afzonderlijke ICT-toepassingen meer te lanceren. De digitale aanvraag van een milieu- en/of stedenbouwkundige vergunning zal in de loop van 2014 via het unieke omgevingsloket kunnen verlopen. Vanaf de invoering van de omgevingsvergunning zal deze ook via dit loket kunnen worden aangevraagd. Er wordt tevens een omgevingsvergunningensysteem ontwikkeld waarin de gegevens worden bijgehouden m.b.t. milieu-, stedenbouwkundige en omgevingsvergunningen. Dit systeem zal de bestaande en geplande functionaliteiten overnemen uit de conceptbepaling voor de milieuvergunningendatabank en het stedenbouwkundig vergunningenregister. Het omgevingsvergunningensysteem moet operationeel zijn op het moment van de inwerkingtreding van het omgevingsvergunningsdecreet.

OD 128: Het milieuklachten registratie- en opvolgingssysteem MKROS wordt verder ontwikkeld

Het MKROS gebruik bleef de voorbije jaren stabiel, met jaarlijks ca. 10.000 geregistreerde meldingen.
De verbeteringen aan de toepassing hebben in 2013 even on hold gestaan, in afwachting van meer duidelijkheid over de toekomstige rol van gemeenten en intergemeentelijke diensten op vlak van milieuklachtenbehandeling en over de mogelijkheden op vlak van informatie-uitwisseling met databanken van politiediensten. Nu de mogelijkheden duidelijk zijn geworden kan tegen het einde van deze legislatuur nog werk gemaakt worden van een vernieuwde MKROS toepassing waarin volop rekening wordt gehouden met de rollen van de verschillende betrokken diensten en met de mogelijkheid om informatie uit de databanken van politiediensten op te nemen in MKROS. Dit moet tegen halverwege 2014 kunnen leiden tot een waardevolle MKROS toepassing, die ook zonder de incentive van de samenwerkingsovereenkomst met gemeenten overeind blijft.

OD 129: De Vlaamse overheid werkt verder aan interne milieuzorg

In het sleutelproject 'Duurzaam optreden van de Vlaamse overheid' maken we werk van het verduurzamen van onze interne werking, bv. bij aankopen, wagenparkbeheer en energiebeheer in gebouwen. In samenwerking met de betrokken beleidsdomeinen (LNE, BZ, DAR) werden op het vlak van milieuzorg ambitieuze doelstellingen vastgelegd. De bijhorende maatregelen worden zoveel mogelijk blijvend verankerd in de horizontale interne werking en gedragscultuur van de Vlaamse overheid. Bijkomend wordt gemikt op besparingen of te vermijden kosten.

De voorbije jaren heeft het departement LNE werk gemaakt van de invoering van een milieumanagementsysteem om milieuzorg structureel en systematisch in haar interne werking te verankeren en op die manier de doelstellingen van de overkoepelende actieplannen in de eigen organisatie te realiseren. Ook VMM plant eind 2013 het ISO 14001 en ook het EMAS-certificaat voor de site te Aalst te behalen. Na het behalen van het ISO 14001-certificaat, is het de ambitie om via lerende netwerken andere entiteiten binnen de Vlaamse overheid bij de invoering van een milieumanagementsysteem te ondersteunen.

Naast het tweede Vlaamse actieplan duurzame overheidsopdrachten, keurde de Vlaamse Regering een omzendbrief goed over de verwerving, vervreemding, het gebruik en het beheer van dienstvoertuigen. In de omzendbrief legt de Vlaamse Regering niet alleen vast wat de minimale ecoscore voor traditionele voertuigen moet zijn, maar neemt ze ook een streefcijfer op voor elektrische en plug-in hybride voertuigen in de Vlaamse overheidsvloot.

Elk jaar wordt een sensibiliseringsactie rond een milieuzorgthema opgezet. In 2013 liep de actie rond het thema "Groene ICT". Er namen 42 entiteiten van de Vlaamse overheid deel met samen ca. 18.000 personeelsleden.

OD 130: De Vlaamse overheid als voorbeeld in de strijd tegen klimaatverandering

MINA-Plan 4-1	***Werk maken van een klimaatvriendelijke Vlaamse overheid***
De energiebevraging werd structureel verankerd in de vastgoedbevraging van het departement Bestuurszaken. Eind 2012 werd voor de derde keer jaarlijkse cijfers opgevraagd. Na een stijging van de responsgraad vorig jaar, is die dit keer teruggevallen tot het niveau van de eerste bevraging. *De inspanningen om de CO_2 uitstoot van het Vlaams gebouwenpark te reduceren, werpen hun vruchten af. In 2009 was er een uitstoot van 31 kg CO_2 per m² vloeroppervlakte. Dit nam af tot 29 kg CO_2/m² in 2010 en daalde verder tot 18 kg CO_2/m² in 2011. De zachte winter in 2011 heeft substantieel bijgedragen tot het goede resultaat in 2011.*	

De uitstoot ten gevolge van transport met dienstwagens bedroeg in 2011 8 861 ton CO2eq. Dit is 24% minder dan in 2010. Volgend jaar zal verder ingezet worden op het verhogen van de responsgraad in de bevraging en zal de voortdurende inspanning om het energieverbruik en bijhorende CO_2-uitstoot te verlagen, worden verdergezet. Concreet zetten we volop in op energieaudits en haalbaarheidsstudies hernieuwbare energie (en kostenoptimale energieprojecten die hieruit volgen), alsook op de invoering van het ISO 50001-label.

OD 131: De Vlaamse overheid benut haar mogelijkheden als marktspeler om de transitie naar een duurzame economie te stimuleren

De Vlaamse Regering keurde het tweede Vlaams actieplan duurzame overheidsopdrachten (2012-2014) goed en bevestigde daarmee het engagement om tegen 2020 100% duurzame overheidsopdrachten te plaatsen. In dit kader ontwikkelde het departement LNE duurzaamheidscriteria voor schoonmaakmiddelen en –diensten (publicatie najaar 2012) en ontwikkelt ze momenteel duurzaamheidscriteria voor producten en diensten voor groenbeheer (afwerking voorzien eind 2014). In de toekomst zullen ook duurzaamheidscriteria ontwikkeld worden voor producten voor kleine bouw- en aanpassingswerken (start voorjaar 2014).

Daarnaast werd ondersteuning geboden bij het opstellen van een monitoring voor duurzame overheidsopdrachten, die eind 2011 begin 2012 voor een eerste keer uitgevoerd werd. Het departement LV, het AFM en de OVAM werden ondersteund bij de uitvoering van een nulmeting van de voedselverliezen in de restaurants van de Vlaamse overheid (november 2012). Tot slot werd op een permanente basis samengewerkt met het Centraal Aanspreekpunt Duurzame Overheidsopdrachten om snel een antwoord te kunnen geven op adviesvragen van de entiteiten van de Vlaamse overheid over duurzame overheidsopdrachten.

6.5 Efficiënte overheid

OD 133: We optimaliseren de impact van subsidies op het leefmilieu

MINA-Plan 4-6 ***Subsidies met impact (onderdeel van ViA-sleutelproject 39-4 Groene groei promoten)***

In 2013 is de studie 'Subsidies met impact op het milieu – Methodologie, inventarisatie en cases' afgerond. Het doel van deze studie was om deze subsidies (in ruime zin) te identificeren die mogelijk een impact op het milieu kunnen veroorzaken. De studie inventariseert zowel de directe subsidies die een positieve bijdrage leveren aan het milieu als directe subsidies die een potentieel milieuschadelijk effect met zich meebrengen. Aan de hand van de inventarisatie kan men indien nodig grondig onderzoeken of de subsidie al dan niet milieuschadelijk is (uitgewerkte cases). Aangezien hierbij verschillende afwegingen noodzakelijk zijn, blijkt het antwoord vaak zeer genuanceerd te zijn. Harde uitspraken richting milieuschadelijkheid zijn er niet uit deze studie gekomen. Daarnaast heeft de studie de bestaande internationale en Europese methodologie vertaald naar een Vlaamse beleidscontext. Dit moet ons ertoe in staat stellen om in de toekomst milieuoverwegingen op een systematische manier mee te nemen bij de evaluatie en ontwikkeling van subsidies.

In 2013 werden de subsidiestelsels van het Departement LNE aan verenigingen (project- en werkingssubsidies) geanalyseerd. Naar aanleiding hiervan werd in een eerste fase het projectsubsidiebesluit geoptimaliseerd met het oog op administratieve vereenvoudiging. Tot slot is in 2013 een vervolgproject voor Ecopay gestart, waarin het bestaande weidevogelmodel verder wordt toegepast en verfijnd op een kleinere schaal (landschaps- of projectniveau). In eerste instantie ligt de focus hier nog steeds op subsidiemaatregelen die extensievere vormen van maaibeheer en begrazing ondersteunen.

De ervaringen en methodologie van de studie 'Subsidies met impact' zullen worden ingezet om de Vlaamse overheid bij te staan in het ontwikkelen of evalueren van subsidies in de loop van de komende jaren.

De administratieve vereenvoudigingen uit het projectsubsidiebesluit zullen in 2014 doorgevoerd worden voor ad hoc-subsidies aan verenigingen en organisaties.

Als aanvulling op deze studies, wordt in de loop van 2013-2014 tevens een aanpak uitgewerkt waarin wordt gekeken naar vergroenbare overheidsuitgaven.

6.6 Partnerschappen doelmatiger maken

OD 137: Het doelgroepenbeleid op gebied van milieu en natuur wordt verder uitgebouwd

In het kader van het tweede doelgroepprogramma Voedingsnijverheid (2011-2016) werd een haalbaarheidsstudie uitgevoerd rond een 'CO_2-, water- en afvalneutrale' Vlaamse voedingsnijverheid tegen 2030. Op basis van deze studie zal verder met de sector overlegd worden welke maatregelen zij kunnen nemen. Begin 2013 werd een doelgroepprogramma Basischemie (2012-2017) met Essenscia afgesloten. Het structurele overleg (VLIMO) met beide sectoren wordt verdergezet.
Voor de akkerbouwsector zal eind 2013 ook een integrale milieuanalyse voorhanden zijn, op basis waarvan structureel overleg met de sector zal opgestart worden.

OD 138: Langs wegen en waterlopen worden geïntegreerde NTMB-projecten uitgevoerd op basis van een meerjarenprogramma

Bij het Agentschap Wegen en Verkeer loopt de herwerking van de prioriteitenatlas Ontsnippering waarin ook aandacht zal zijn voor de ontsnippering van waterlopen.

In 2014 worden in het kader van het NTMB-meerjarenprogramma Ontsnippering (natuurtechnische milieubouw) een aantal geïntegreerde NTMB-projecten prioritair uitgevoerd. Daarbij gaat het om het ecoduct Kempengrens over de E314 in Mol-Postel, de ecologische inpassing van het ecoduct De Munt in Wuustwezel, de ontsnippering van de N75 in Genk, As en Dilsen-Stokkem, de ontsnippering van het kanaal Nieuwpoort-Duinkerke, van het Zeekanaal Brussel-Willebroek en van het Albertkanaal, het project rivierherstel Leie en de optimale ontsnippering van het Zoniënwoud. De voorbereidingen voor het ecoduct De Konijnenpijp over de N25 in Oud-Heverlee en de ecovallei onder de E314 in Maasmechelen gaan verder. Dat gebeurt in overleg met de betrokken infrastructuurpartners, de lokale besturen, ruimtelijke ordening en de recreatiesector en kadert ook in de aanpak van het IHD-overlegproces voor Natura 2000 Vlaanderen. Er wordt gewerkt met aanspreekpunten of verbindingsambtenaren, waardoor de samenwerking wordt gefaciliteerd.

In 2013 werd een aantal vernieuwende ideeën verder uitgewerkt en die blijven ook in 2014 onder de aandacht. De certificatie van het NTMB-zorgsysteem voor materialen is operationeel en samen met alle betrokkenen wordt gewerkt aan de oprichting van een Vlaams Kennis- en Overlegcentrum voor NTMB. Een eerste proefproject rond de inbreng van sociale economie in het beheer van bermen en oevers heeft nuttige resultaten opgeleverd. Die kennis wordt uitgebreid via een nieuw initiatief zodat ook op langere termijn conclusies getrokken kunnen worden. Bijkomende inspanningen worden geleverd rond het actualiseren van beheersplannen van autosnelwegbermen.

OD 139: De Samenwerkingsovereenkomst 2008 – 2013 met de lokale overheden wordt in overleg met alle betrokkenen bijgestuurd.

MINA-Plan 4-13 Inhoudelijke steun aan lokale overheden door de Vlaamse overheid

De huidige samenwerkingsovereenkomst loopt eind 2013 af. In uitvoering van het Witboek Interne Staatshervorming worden de beschikbare middelen herbestemd voor het gemeentelijke rioleringsbeleid en handhaving. Het systeem van de MiNa-werkers en de groenjobs wordt geharmoniseerd vanaf 2014.

OD 140: Samenwerkingsvormen met belanghebbenden worden bevorderd en geoptimaliseerd

MINA-Plan 4-11 Optimaliseren van de samenwerking met andere beleidsdomeinen

Reeds jaren bestaat er een traditie van project- en beleidsmatige samenwerking van het beleidsdomein LNE met andere beleidsdomeinen. Een actueel voorbeeld is het operationaliseren van het meerjarenprogramma ontsnippering gerelateerd aan het IHD-overlegproces voor Natura-2000 Vlaanderen.

Bovendien zal opnieuw extra aandacht gaan naar concepten zoals wederzijdse éénloketfuncties, aanspreekpunten of verbindingsambtenaren. Die mogelijkheden zullen worden bekeken in samenspraak met alle beleidsdomeinen.

In 2014 zal verder ingezet worden op het uitwerken van lopende samenwerkingsprojecten, zoals het uitbouwen van een Vlaams Kennis- en Overlegcentrum rond NTMB (met de beleidsdomeinen Mobiliteit en Openbare Werken en Economie, Wetenschap en Innovatie) en het operationaliseren

van sociale economie bij het onderhoud en het beheer van open ruimte (met de beleidsdomeinen Mobiliteit en Openbare Werken en Werk en Sociale Economie). Nieuwe initiatieven zijn het evalueren en actualiseren van beheersplannen van autosnelwegbermen.

Het tweejaarlijks actieplan (2013 en 2014) in het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen LNE en Onderwijs en Vorming wordt uitgevoerd. Zo engageren beide departementen zich elkaar te betrekken, te informeren en, waar mogelijk en wenselijk, samen een visie en concrete beleidsvoorstellen te ontwikkelen met betrekking tot Educatie voor Duurzame Ontwikkeling en andere thema's op het raakvlak van onderwijs en leefmilieu.

Ook de structurele samenwerking met het beleidsdomein Landbouw zal verder verdiept en verbreed worden. In 2013 werd voornamelijk gewerkt aan de Vlaamse insteek voor een vernieuwd gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2013. Daarnaast werd en wordt verder werk gemaakt van het gezamenlijk initiatief AGNABIO (AGrarisch Natuurbeheer en AgroBIOdiversiteit) en een nieuwe oproep voor projecten rond draagvlakverbreding landbouw, natuur en milieu.

De structurele samenwerking rond 'groene economie' die in 2012-2013 opgezet werd met het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie wordt verdergezet. Hierbij komen ook concrete dossiers zoals bv. ecologiepremie aan bod.

De vakbonden worden in hun milieuwerking ondersteund met een projectsubsidie.
De samenwerkingen met sectorfederaties en betrokken bedrijven die lopen in het kader van OD 137 worden verder gezet. In 2013 werd een aanzet gegeven voor een werking rond het thema bedrijven(terreinen) en biodiversiteit, die in 2014 verder zal gezet worden. Op basis van een inventarisatie van de beschikbare kennis en ervaringen zal hierover afgestemd en samengewerkt worden met de betrokken actoren.

OD 141: De natuur- en milieueducatie (NME) in Vlaanderen wordt verder gestimuleerd en ondersteund

Na de NME-cursus van begin 2013 komt er in het najaar een vierde Vlaamse NME-dag. De daaropvolgende NME-dag begin 2014 verloopt volgens het vertrouwde concept met beursstanden en workshops. In het najaar van 2014 vindt de Benelux conferentie in Vlaanderen plaats. In 2012 zijn de Vlaamse Kennis- en Vormingscentra voor Natuur en Milieu voor de ontwikkeling van vernieuwende methodieken, materialen en programma's uitgebouwd. Daarnaast leveren ze de nodige know how en ondersteuning bij het ontwikkelen en aftoetsen van educatieve programma's en vormingspakketten op maat van diverse doelgroepen, het initiëren en coördineren van (innoverende) educatieprojecten en het zoeken naar ontbrekende schakels en leemtes voor NME/EDO.

Het project Speelgroen ondersteunt jeugdverenigingen die hun speelterrein willen vergroenen. Hiertoe werd een handboek Speelgroen ontwikkeld. Op de website staat dit materiaal ter beschikking voor alle jeugdverenigingen. In 2013 werd een vierde oproep voor subsidiëring van speelterreinen naar jeugdverenigingen gelanceerd. De laureaten van deze oproep worden in 2014 begeleid. Het project Speelgroen wordt eind 2013 geëvalueerd in samenwerking met de verschillende betrokken diensten en relevante actoren.

Het project Milieuzorg op School wordt voor zes jaar verder gezet en is vanaf 1 september 2013 omgezet in een programma d.m.v. een overeenkomst met de vijf Vlaamse provincies en met de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Naast de oorspronkelijke thema's levert MOS nu ook een bijdrage aan duurzaamheidsthema's zoals biodiversiteit, levensstijl, duurzame voeding en klimaatverandering.

De focus van Ecocampus is de verdere oriëntatie van het hoger onderwijs op duurzame ontwikkeling. Ecocampus stelt zich daarom op als partner van het hoger onderwijs in de zoektocht naar een duurzame invulling van haar kernopdrachten (onderwijs, onderzoek, maatschappelijke dienstverlening).

Vanuit het perspectief van educatie voor duurzame ontwikkeling worden milieuvormingsinitiatieven opgezet en gestimuleerd bij o.a. organisaties uit het middenveld, lokale overheden en in de industriële en landbouwsector.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-C/WT - Werking en toelagen - slagkrachtige overheid: partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid 4.528 k€ VAK en 4.535 k€ VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-C/WT - Werking en toelagen - Slagkrachtige overheid: Partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid 9.464 k€ VAK en 19.464 k€ VEK-krediet ingeschreven.

6.7 Het Vlaams beleid staat open tegenover de wereld

OD 143: Vlaanderen zet volop in op het EU-voorzitterschap

Het Vlaams Gewest blijft investeren in de opvolging van de processen binnen de EU en op multilaterale fora die geïnitieerd of geïntensifieerd werden tijdens het Belgische Voorzitterschap van de EU in 2010.

Vanaf juli 2013 tot eind juni 2014 is de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu, opnieuw woordvoerder voor België in de Milieuraad van de EU. Zowel de Europese als de multilaterale kalender worden tijdig geanalyseerd met het oog op opportuniteiten gelinkt aan de Vlaamse prioriteiten: klimaatsverandering, biodiversiteit, duurzaam materialenbeheer en betere instrumenten voor het Europees milieubeleid. Er dienen zich op de komende EU-agenda vooral mogelijkheden aan binnen het lucht- en afvalbeleid. De uitvoering van het Milieuactieprogramma (MAP 7) en de EU Biodiversiteitsstrategie zullen ook de nodige aandacht blijven vergen. Op de multilaterale agenda staat onder meer de Klimaattop in Polen in het najaar 2013 en de eerste United Nations Environment Assembly in juni 2014.

OD 144: De Vlaamse overheid werkt actief aan de internationale overdracht, valorisatie en verspreiding van milieu-expertise

ViA-sleutelproject 39-5 Internationale valorisatie van know-how en kennis op vlak van milieu en energie

In juli 2013 is een prémissie naar Thailand (Bangkok) en Cambodja (Phnom Penh) afgewerkt, waar de nodige instanties (overheid, academische wereld en bedrijven) bezocht werden met het oog op het organiseren van milieuseminaries (eind november – begin december 2013). De seminaries "Bilateral Seminars on the Environment. Step-stones to increase awareness and creating bilateral business opportunities" zullen worden uitgewerkt rond de volgende topics: (1) Education and raising of awareness, (2) Renewable/Green Energy (biogas, wind power,…), (3) Adaptation to climate change, (4) Biodiversity & Ecosystem Services & Aquaculture, (5) Water (waste water, water quality,…); (6) Environmental Health (cadmium, asbestos, polluted soils, legislation and enforcement..), (7) Resource Efficiency (waste, recycling)

Afhankelijk van de belangstelling langs Vlaamse kant zullen de seminaries twee tot drie dagen duren.

OD 145: De beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking en afstemming wordt versterkt

LNE blijft het Strategisch Overleg Internationale Aangelegenheden (SOIA) opvolgen in functie van de horizontale en milieurelevante dossiers uit andere beleidsdomeinen op Europees, multi- en bilateraal en niveau. LNE is actief in de SOIA Dossierteams "Post 2015" waar de Vlaamse positiebepaling gebeurt voor de opvolger van de Millennium Ontwikkelingsdoelen en waarin zeker componenten vervat zullen zitten rond de water-energie-voedsel nexus. LNE volgt ook het recent opgerichte SOIA Dossierteam 'Financiering internationale engagementen' waar over de beleidsdomeinen heen een strategie wordt uitgewerkt voor de financiering binnen Vlaanderen, België en op internationaal niveau, inclusief innovatieve financiering en op die manier beleidscoherentie wordt verzekerd. Nu de EU-begroting is goedgekeurd, is het aangewezen om naast het milieufonds LIFE, ook de diverse andere relevante EU-financieringsinstrumenten zoals EFRO, INTERREG, Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB)… efficiënt in te zetten om onze milieudoelstellingen te realiseren.

Het proces rond EU 2020 en vooral het deelaspect "resource efficiency" biedt kansen om milieudoelstellingen te integreren in horizontaal beleid. Er worden o.m. beleidsprocessen opgezet inzake Duurzaam bouwen, Duurzame Voeding en Transport. Het EU-energiebeleid blijft in volle ontwikkeling en er ontwikkelen zich steeds meer dossiers die inhoudelijke wederzijdse afstemming behoeven (bv. biomassa – indirect land use change (ILUC), onconventionele fossiele brandstoffen). De uitvoering van de EU Biodiversiteitstrategie voor 2020 vraagt een nauwe opvolging van Europese processen en samenwerking met andere departementen. Ook de ontwikkeling van het EU-klimaat-/energiebeleid met perspectief op 2030 vraagt blijvende aandacht. In tijden van economische crisis moeten de opportuniteiten van de overgang naar een groene economie optimaal benut worden o.a. via een milieugericht innovatiebeleid. Daarnaast wordt verder gewerkt aan de uitbouw van interdepartementale samenwerking met de departementen LV, EWI en MOW, inzonderheid bij de uitwerking van de Vlaamse positie over prioritaire dossiers met milieu-impact.

OD 146: De intergewestelijke en intra-Belgische samenwerkingsverbanden en -akkoorden worden gestroomlijnd en in lijn gebracht met homogenere bevoegdheden

Een aantal samenwerkingsakkoorden die kaderen in de uitvoering van EU-verplichtingen zijn het voorbije jaar afgerond zoals de EMAS-verordening en de richtlijn emissiehandel broeikasgassen van luchtvaartexploitanten. Samenwerkingsakkoorden en protocollen als gevolg van EU-wetgeving staan in de steigers, zoals de verordening dierlijke bijproducten, omzetting van de SEVESO III-richtlijn en voor het klimaatbeleid een samenwerkingsakkoord inzake de verdeling van enerzijds de door België te leveren inspanningen voor de periode 2013-2020 en anderzijds de inkomsten uit de veiling van CO_2-emissierechten.

Ten gevolge van internationale afspraken en verplichtingen nemen gezamenlijke initiatieven tussen federale overheid en de gewesten toe. De Vlaams milieuadministratie draagt bij tot de ontwikkeling van het '10 Year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production' dat in Rio tijdens de United Nations Conference on Sustainable Development in 2012 werd aangenomen. Rond het Protocol van Nagoya inzake toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik ervan, werd de gezamenlijke Belgische impactstudie afgerond. Daaropvolgend zal het politiek en ambtelijk overleg uitmonden in een intra-federaal kaderakkoord over de invoering van passende mechanismen, die de werking van het Protocol, in eerste fase, in nauwe afstemming met de toekomstige EU-verordening in dat verband, reeds mogelijk maakt. In het kader van de Interministeriële Conferentie Leefmilieu is een actieplan lopende rond de voorkoming en bestrijding van exotische muggen op Belgisch grondgebied.

De zesde staatshervorming en de institutionele herstructureringen stellen de in de jaren negentig afgesloten kaderafspraken en samenwerkingsakkoorden rond algemene en sectorale opvolging van internationale samenwerking in een nieuw daglicht (zoals vertegenwoordiging in de ministerraad van de EU en op multilaterale fora). Samenwerkingsmodaliteiten met een soepeler karakter en met een meer volledige dekking van de beleidsketen zijn nodig om de effectieve interactie van het Vlaamse milieubeleid met de internationale ontwikkelingen te verbeteren. Vlaanderen wil als meer "(h)erkende" supranationale en multilaterale actor optreden op het gebied van internationale vertegenwoordiging en partnerschappen. De desiderata die voortvloeiden uit de ervaringspraktijk van de Vlaamse milieuadministratie werden ingebracht in de voorbereiding van het Vlaamse standpunt (in SOIA-verband) naar aanleiding van de komende onderhandeling tot herziening of vervanging van voormelde akkoorden. Het departement LNE zal binnen de Belgische context het Vlaamse postennetwerk bij de Verenigde Naties in New York en andere internationale organisaties relevant voor het leefmilieu versterken met het oog op de voorbereiding van de opvolger van de Millennium Ontwikkelingsdoelen.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-B/WT - Werking en toelagen - Slagkrachtige overheid: internationaal milieu- en natuurbeleid 826 k€ VAK/VEK-krediet ingeschreven.

Bij BO2014 is op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-B/WT - Werking en toelagen - Slagkrachtige overheid: internationaal milieu- en natuurbeleid 1.038 k€ VAK en 1.379 k€ VEK-krediet ingeschreven.

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur,

Joke SCHAUVLIEGE

7 Bijlage 1: Regelgevingsagenda

BVR steun ter compensatie van indirecte emissiekosten

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
28/06/2013 (VR PV 2013/30 - punt 0027)	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Ministerieel besluit houdende vaststelling van modaliteiten

Andere: IF: 14/05/2013. BA: 05/06/2013. Taalkundig en legistiek advies: 17/05/2013.

Inwerkingtreding: Te bepalen

Decreet betreffende de preventie, bewaking en bestrijding van ziekten bij in het wild levende dieren (het Wildedierenziektendecreet)

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
15/07/2011 (VR PV 2011/29 - punt 0080)	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot ...

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
12/07/2013 (VR PV 2013/32 - punt 0060)	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Ministerieel besluit met specifieke richtlijnen voor het geluidzorgsysteem

Andere: Legistiek en taalkundig advies: 25/06/2013. Advies IF: 25/06/2013.

Inwerkingtreding: 01/01/2014

Decreet tot wijziging van diverse decreten met het oog op een verdere harmonisering van de procedures van voorkooprechten

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
19/07/2013 (VR PV 2013/34 - punt 0119)	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: Advies IF: 18/06/2013. Begrotingsakkoord: niet vereist. Wetgevingstechnisch en taalkundig advies: 16/07/2013.

Inwerkingtreding: Te bepalen

BVR houdende vaststelling van specifieke IHD

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
1ste groep van 8 BVR's: 15/07/2011 (VR PV 2011/29 - punt 0082 - 0089). 2de groep van 5 BVR's: 16/09/2011. Groep van 3 BVR's: 13/07/2012 (VR PV 2012/26 - punt 0014 - 0016). Groep van 7 BVR's: 20/07/2012 (VR PV 2012/27 - punt 0054 - 0060). Groep van 14 BVR's: 14/12/2012 (VR PV 2012/44 punt 0059 - 0072).	19/07/2013 (VR PV 2013/34 - punt 0107)	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Instemmingsdecreet inzake het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreffende de coördinatie van het beleid inzake invoer, uitvoer en doorvoer van afvalstoffen

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Voorontwerp instemmingdecreet goedgekeurd op	Op UICL d.d. 30/03/2012 werd beslist om werkzaamheden	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

19/09/2011 (VR PV 2011/33 - punt 0011); machtiging advies in te winnen van MiNa-raad en Raad van State. Advies MiNa-raad ontvangen op 20/10/2011.	m.b.t. het samenwerkingsakkoord op te schorten, net als respectieve instemmingsprocedures, tot voornemens vervat in federaal regeerakkoord inzake vervoer van afval verder vertaald zijn naar bevoegdheidsverdeling, diensten en werkveld toe.				

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Onbevaarbare waterlopen

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
21/06/2013 (VR PV 2013/29 - punt 0025)	Oktober 2013	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Nieuwe indeling waterlopen via besluiten Vlaamse Regering of besluiten deputatie

Andere: IF: 07/05/2013. BA: 16/06/2013. Taalkundig en legistiek advies: 16/04/2013.

Inwerkingtreding: Te bepalen

Herziening uitvoeringsbesluit MBO-Decreet (decreet tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel VI "Milieubeleidsovereenkomsten")

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
22/03/2013 (VR PV 2013/14 - punt 0018). Advies MiNa-raad: 02/05/2013	05/07/2013 (VR PV 2013/31 - punt 0012)	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Instemmingsdecreet samenwerkingsakkoord inzake EMAS

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Ontwerptekst goedgekeurd op de ICL van 21/10/2010. Machtiging tot ondertekening verleend door VR op 15/07/2011 (VR PV 2011/29 - punt 0126). Op UICL d.d. 30/03/2012: door problemen i.v.m. ontbreken, daarna vormen van nieuwe federale regering moet ondertekeningsronde hernomen worden. Nieuwe ondertekenings-ronde afgerond en Samenwerkingsakkoord ondertekend op 23/10/2012. Er wordt bijgevolg een instemmingsdecreet opgemaakt dat op 07/06/2013 (VR PV 2013/27 - punt 0055) door de VR werd goedgekeurd in principiële lezing.	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: Advies IF: 27/06/2011. Geen begrotingsakkoord vereist. Advies MiNa-raad: 21/06/2013 (geen advies).

Inwerkingtreding: Te bepalen

Decreet houdende wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
19/07/2013 (VR PV 2013/34 - punt 0032)	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Wijziging (vereenvoudiging) van het BVR van 14 december 2007 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (VLAREBO) noodzakelijk

Andere: Advies IF: 13/05/2013. Begrotingsakkoord: 17/07/2013. Taalkundig en wetgevingstechnisch advies: 05/04/2013. RIA-advies: 17/04/2013.

Inwerkingtreding: Te bepalen

Instemmingsdecreet bij aanvullend protocol over aansprakelijkheid en herstel bij het Cartagena protocol inzake bioveiligheid (Nagoya Kuala Lumpur)

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Machtiging ondertekening verleend door VR op 25/02/2011 (VR PV 2011/07 - punt 0027). Ondertekend door België op 20/09/2011. Advies MiNa-raad en SARIV: 21/12/2012	23/11/2012 (VR PV 2012/41 - punt 0019). Advies RvS: 30/04/2013.	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: Advies IF: 12/11/2012. Begrotingsakkoord: niet vereist.

Inwerkingtreding: Te bepalen

Wijziging diverse bepalingen Vlarema (Vlarema 3)

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
12/07/2013 (VR PV 2013/32 - punt 0032)	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): N.v.t.

Andere: Advies IF: 25/06/2013. Taalkundig en wetgevingstechnisch advies: 10/06/2013.

Inwerkingtreding: Te bepalen

Nagoya protocol over de toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van de opbrengsten verkregen uit het gebruik van die genetische rijkdommen, bij het Biodiversiteitsverdrag

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Machtiging ondertekening verleend door VR op 13/05/2011 (VR PV 2011/18 - punt 0016). Ondertekend door België op 20/09/2011. Naar toekomst toe zal instemming moeten verleend worden d.m.v. de ontwikkeling van een (voor)ontwerp van instemmingsdecreet. Gepland voor oktober 2013.	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: In uitvoering van de beslissing van de ICL van 31/03/2011 hebben de vier leefmilieu-overheden een studie uitbesteed uit ter voorbereiding van de ratificatie en implementatie van het ABS-Protocol door België

Inwerkingtreding: Te bepalen

Decreet betreffende de landinrichting

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
24/05/2013 (VR PV 2013/23 - punt 0013). Advies MiNa-raad en SALV: 04/07/2013. Advies SARO: 26/06/2013.	19/07/2013 (VR PV 2013/34 - punt 0135)	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: Advies IF: 11/01/2012. Begrotingsakkoord: aangevraagd op 18/04/2013.

Inwerkingtreding: 2014

ETS luchtvaart: decreet

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
19/07/2013 (VR PV 2013/34 - punt 0034)	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Decreet kan worden goedgekeurd na definitieve goedkeuring samenwerkingsakkoord ETS Luchtvaart. Na dit decreet volgt nog een besluit van de Vlaamse Regering ter implementatie

Andere: IF: 04/07/2013. BA: niet vereist. Wetgevingstechnisch en taalkundig advies: 18/06/2013.

Inwerkingtreding: Te bepalen

BVR tot wijziging van het BVR van 13/12/2002 houdende reglementering inzake de kwaliteit en de levering van water, bestemd voor menselijke consumptie, wat betreft het opleggen van openbare dienstverplichtingen m.b.t. risicobeheer, crisisbeheer ...

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
19/04/2013 (VR PV 2013/17 - punt 0046). Advies MiNa-raad: 16/05/2013. Advies SERV: 21/05/2013. Advies SAR WGG: 22/05/2013. Advies reguleringsinstatie voor drinkwater: 15/05/2013.	05/07/2013 (VR PV 2013/31 - punt 0052)	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): N.v.t.

Andere: Advies IF: 28/03/2013. Taalkundig en legistiek advies: 04/03/2013.

Inwerkingtreding: Te bepalen

Globale evaluatie van het Milieuhandhavingsdecreet

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
29/03/2013 (VR PV 2013/15 - punt 0027). Advies MiNa-raad en SERV: 06/05/2013.	24/05/2013 (VR PV 2013/23 - punt 0015. Advies RvS: 01/07/2013 (53.427/3).	12/07/2013 (VR PV 2013/32 - punt 0031)	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: 20/07/2012 (VR PV 2012/27 - punt 0114)

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Besluit Milieuhandhaving (timing: eerste goedkeuring VR september 2013)

Andere: Advies IF: 11/02/2013

Inwerkingtreding: Te bepalen

Decreet omgevingsvergunning en permanente vergunning

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
19/04/2013 (VR PV 2013/17 - punt 0058)	19/07/2013 (VR PV 2013/34 - punt 0129). Advies MiNaraad: 06/06/2013. Advies SERV: 10/06/2013. Advies SARO: 05/06/2013. Advies SALV: 18/06/2013.	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: Conceptnota van 23/12/2011 'De invoering van een permanente milieu-/omgevingsvergunning' en van de conceptnota 'de invoering van de omgevingsvergunning' (VR PV 2011/52 punt 0063). Addendum aan conceptnota inzake de invoering van de omgevingsvergunning: antwoorden op de aanbevelingen van de SAR's,

VVSG en VVP: 06/07/2012 (VR PV 2012/25 - punt 0067). Addendum aan conceptnota over de invoering van de permanente vergunning: antwoorden op aanbevelingen van de SAR's, VVSG en VVP: 20/07/2012 (VR PV 2012/27 - punt 123). Mededeling aan de Vlaamse Regering betreffende de gesloten lijsten van Vlaamse en Provinciale Projecten en voorstel van declassering (fase 1) in de VLAREM-rubriekenlijst. VR 2012 2112 MED.0609/1en 2.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Uitvoeringsbesluit(en)

Andere:

Inwerkingtreding: Delegatie naar uitvoeringsbesluit: 2014

Samenwerkingsovereenkomst ETS luchtvaart

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
29/06/2012 (VR PV 2012/24 - punt 0007). SERV: 04/07/2012 (geen advies). MiNa-raad: 13/09/2012.		07/06/2013 (VR PV 2013/27 - punt 0065. Advies RvS: 25/03/2013 (52.801/VR).	Oktober2013	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Aansluitend op het decreet tot goedkeuring van het samenwerkingsakkoord dient een decreet te volgen tot opname van de bepalingen van het samenwerkingsakkoord in Vlaamse wetgeving (aanpassing energiedecreet). Daarna volgt nog een Besluit Vlaamse Regering.

Andere: Advies IF: 19/06/2012

Inwerkingtreding: 01/01/2013

Decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations en gasolietanks voor verwarmingsdoeleinden en tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 27/10/2006 ...

Status van het initiatief: Lopend

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
19/07/2013 (VR PV 2013/34 - punt 0089)		Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Te bepalen

Andere: Advies IF: 01/07/2013. Begrotingsakkoord: niet vereist. Wetgevingstechnisch en taalkundig advies: 28/06/2013 (2013/285). Ria-advies: 08/07/2013.

Inwerkingtreding: 01/07/2014

Aanpassing organisatiebesluit

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Oktober 2013	November 2013	Januari 2014	N.v.t.	N.v.t.	Februari 2014

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: Taalkundig, legistiek en RIA-advies: 09/06/2011. Advies IF 05/08/2013. Begrotingsakkoord: niet vereist.

Inwerkingtreding: Na publicatie

Invoeren van een titel III in VLAREM

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	2014

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Zomer 2014

BVR tot wijziging van het BVR van 15 juli 2011 tot uitvoering van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond en tot wijziging van diverse besluiten

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Eind 2013		Voorjaar 2014	N.v.t.	N.v.t.	Voorjaar 2014

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Voorjaar 2014

Decreet houdende goedkeuring van Bijlage B bij protocol van Kyoto voor de tweede verbintenisperiode

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
05/07/2013 (VR PV 2013/31 - punt 0036)	Najaar 2013	Najaar 2013	November 2013	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: Advies IF: 26/06/2013. Begrotingsakkoord: niet vereist.

Inwerkingtreding: Te bepalen

BVR tot wijziging van Vlarema

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Te bepalen

Andere: Taalkundig en wetgevingstechnisch advies: tekst 15/07/2013 en bijlagen 17/07/2013

Inwerkingtreding: Te bepalen

Wijzigingsbesluit tot aanpassing van diverse besluiten waarin naar het mestdecreet verwezen wordt

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Decreet houdende instemming met de wijziging van artikel 6 van het Protocol van 1996 bij het Verdrag inzake de voorkoming van verontreiniging van de zee ten gevolge van het storten van afval en andere stoffen van 1972

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): N.v.t.

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Wijzigingsbesluit aangifte

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Omzetting Seveso III-richtlijn

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Tweede semester 2013	Eerste semester 2014	Eerste semester 2014	Tweede semester 2014	2014	2014

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): 01/06/2015

Andere:

Inwerkingtreding: 2014

Decreet houdende instemming met de wijzigingen van de bijlagen II en III bij het Verdrag van Parijs van 22 september 1992 inzake de bescherming van het marien milieu van de Noordoostelijke Atlantische Oceaan, aangenomen te Oostende op 29 juni 2007

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): N.v.t.

Andere:

Inwerkingtreding: 2014

BVR tot wijziging van het BVR van 20 juli 1994 tot vaststelling van de bijdrage van het Vlaamse Gewest in de uitgaven voor de werken uitgevoerd door de ruilverkavelingscomités

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
N.v.t.	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Kwikverdrag

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
September 2013	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Te bepalen

Andere: Advies IF: 07/08/2013. Begrotingsakkoord: aangevraagd op 16/08/2013.

Inwerkingtreding: Voorlopig komt het erop aan om te ondertekenen, bij voorkeur tijdens een plechtigheid gepland voor oktober 2013. Hierna volgt een goedkeuringsproces van maanden, zo niet jaren.

VLAREM - wijzigingsbesluit VLAREM-trein 2013

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	2014

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Zomer 2014

BVR tot wijziging van BVR van 07/09/2007 betreffende de toewijzing, het gebruik en de overname van de nutriëntenemissierechten en betreffende de bedrijfsontwikkeling na bewezen mestverwerking, wat betreft de bedrijfsontwikkeling na bewezen mestverwerking

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Uitvoeringsbesluit omgevingsvergunning en permanente vergunning

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Voorjaar 2014	Voorjaar 2014	Zomer 2014	N.v.t.	N.v.t.	2014

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Zomer 2014

Decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlaktedelfstoffen

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	N.v.t.	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Na de aanpassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlaktedelfstoffen volgt nog een aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 houdende regels tot uitvoering van het oppervlaktedelfstoffendecreet

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

Herziening BVR van 15/05/2009 met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: Advies IF: 10/07/2013. Advies dienst Wetsmatiging: 05/07/2013.

Inwerkingtreding: Najaar 2013

Wijzigingsbesluit NER vennootschappen

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

BVR tot aanpassing van de Code Goede Natuurpraktijk - luik waterlopen

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere: Advies dienst Wetsmatiging: 10/04/2013

Inwerkingtreding: Te bepalen

BVR Landinrichting

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: 2014

Tweede uitvoeringsbesluit van het Milieuschadedecreet

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

BVR ETS luchtvaart

Status van het initiatief: In voorbereiding

1ste principiële goedkeuring	2de principiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
Te bepalen	Te bepalen	Te bepalen	N.v.t.	N.v.t.	Te bepalen

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering: N.v.t.

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...): Aansluitend op samenwerkingsakkoord luchtvaart ETS en decreet houdende imlpmentatie van wetgeving ETS

Andere:

Inwerkingtreding: Te bepalen

8 Bijlage 2: Resoluties van het Vlaams Parlement

Resolutie van 7 juli 2011 betreffende het beheersen van wateroverlast in het kader van een integraal waterbeleid

Net als in 2012 heeft er ook nu een gedachtewisseling over de "opvolging van de uitvoering van de globale evaluatie overstromingen 2010 en de resolutie wateroverlast" in de verenigde commissies Leefmilieu en Openbare Werken plaats gevonden op 15 oktober 2013.

Motie tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2012-2013

Ter verduidelijking van de mate waarin en de manier waarop is ingegaan op de motie tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2012-2013 wordt verwezen naar de punten respectievelijk de doelstellingen uit de beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2013-2014.

"1° het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 op te stellen in nauw overleg met het brede middenveld en rekening houdend met het Europese beleid en de resolutie van het Vlaams Parlement ter zake, alsook met de wetenschappelijk onderbouwde noodzaak en urgentie inzake klimaatverandering;"

Zie 3.1 en inzonderheid OD3.

"2° inzake luchtbeleid substantiële stappen voorwaarts te zetten om de doelstellingen van het Pact 2020 te halen en daarvoor eveneens de nodige beleidsdomeinoverschrijdende maatregelen te nemen;"

Zie 3.2.

"3° inzake het wijzigen van het decreet Integraal Waterbeleid de planning en de procedures enerzijds te vereenvoudigen en anderzijds te optimaliseren en daarnaast ook de betrokkenheid van de lokale waterbeheerders te versterken;"

Zie 3.3 en inzonderheid OD 16.

"4° inzake investeringen in rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en collectoren de lokale besturen blijvend te ondersteunen zodat zij aan hun verplichtingen kunnen voldoen;"

Zie 3.3 en inzonderheid OD20.

"5° inzake afvalstoffen- en materialenbeleid, na de goedkeuring van het Materialendecreet, in onderling overleg met de verschillende beleidsdomeinen en met andere bestuursniveaus het decretaal verankerde duurzaam materialenbeleid te vertalen in slagkrachtige beleidsinstrumenten en uitvoeringsplannen en zo resultaten op het terrein te realiseren;"

Zie 3.4.

"6° inzake het bodembeleid aandacht te hebben voor het faciliteren van de herontwikkeling van brownfields en andere verontreinigde terreinen, en voor de sanering van lekkende stookolietanks van particulieren, en daarnaast het erosiebeleid verder te optimaliseren;"

Zie 3.5, inzonderheid OD38, OD39 en OD48.

"7° inzake het mestbeleid de ondersteunende flankerende maatregelen en overheidsdiensten in te zetten zodat de ondersteuning maximaal kan doorwerken om te komen tot goede resultaten met betrekking tot de waterkwaliteit en de nitraatresidu's als basis voor het opstellen van het vijfde Mestactieplan (2015-2018);"

Zie 3.8.

“8° de nodige initiatieven te nemen om te komen tot een wettelijke onderbouwing van een flankerend landbouwbeleid bijvoorbeeld bij grote infrastructuurwerken;”

Zie 3.9 en inzonderheid OD91.

“9° inzake het natuurbeleid en het beleid open ruimte in de eerste plaats aandacht te besteden aan het realiseren van de gewestelijke en specifieke instandhoudingsdoelstellingen en daarnaast te werken aan een grotere toegankelijkheid van natuur en bos.”

Zie 3.6 en inzonderheid OD55 en OD62.

9 Bijlage 2: Arresten

Hof van Justitie

In een arrest van 24 maart 2011 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat Vlaanderen een aantal bepalingen van richtlijn 85/337/EEG van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (richtlijn 85/337/EEG en de richtlijnen tot wijziging van deze richtlijn zijn inmiddels gecodificeerd tot richtlijn 2011/92/EU) niet correct heeft omgezet in Vlaamse wetgeving. Bij decreet van 12 maart 2012 werden reeds het milieuvergunningsdecreet en de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening daaraan procedureel aangepast.

In 2013 werden op reglementair niveau de nodige aanpassingen voltooid. Dat gebeurde door het besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2013 inzake de nadere regels van de project-m.e.r.-screening, met aanpassingen aan titel I van VLAREM, aan diverse besluiten in de sfeer van ruimtelijke ordening en aan het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage. In dat laatst vermeld besluit werd een bijlage III (die overeenkomt met de bijlage II van de Richtlijn) ingevoerd. Deze bijlage bevat de categorieën van projecten waarvoor overeenkomstig het DABM een project-MER of een project-m.e.r.-screeningsnota moet worden opgesteld.

Grondwettelijk Hof

Over het vernietigingsarrest nr. 33/2011 van 2 maart 2011 van het Grondwettelijk Hof betreffende een Vlaams decreet van 8 mei 2009 dat de luchtvaartactiviteiten opneemt in de regeling voor handel in broeikasgasemissierechten heeft de Vlaamse Regering hierover op 7 juni 2013 beslist:

1. haar goedkeuring te hechten aan het ontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest betreffende het opnemen van luchtvaartactiviteiten in de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap overeenkomstig Richtlijn 2008/101/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG teneinde ook luchtvaartactiviteiten op te nemen in de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap;

2. de minister-president van de Vlaamse Regering, de Vlaamse minister, bevoegd voor het mobiliteitsbeleid en het vervoer, en de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, te gelasten voornoemd ontwerp van samenwerkingsakkoord, in naam van het Vlaamse Gewest, te ondertekenen;

3. haar goedkeuring te hechten aan het ontwerpdecreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 oktober 2012 gesloten tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest betreffende het opnemen van luchtvaartactiviteiten in de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap overeenkomstig Richtlijn 2008/101/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG teneinde ook luchtvaartactiviteiten op te nemen in de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap (en aan de bijbehorende memorie van toelichting);

4. de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, te gelasten voornoemd ontwerpdecreet en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering in te dienen bij het Vlaams Parlement (voorzien voor september 2013).

10 Bijlage 3: Rekenhof

Er werden in het voorbije werkjaar geen opmerkingen van het Rekenhof ontvangen, die in deze beleidsbrief zouden moeten beantwoord worden.